

J: Utbildning och kultur

Innehåll:

Dags att sikta ännu högre: skolpolitiska programgruppens förslag	249
Motioner.....	251
Allmän utbildningspolitik.....	251
Huvudmannaskapet för skolan.....	258
Förskola, grundskola, gymnasieskola och fritidshem	260
Vuxenutbildning samt övrig skolpolitik.....	275
Allmän kulturpolitik	277
Public service	280
Idrottspolitik, spelfrågor m.m.	283
Partistyrelsens yttrande.....	285
Allmän utbildningspolitik.....	285
Huvudmannaskapet för skolan.....	288
Förskola, grundskola, gymnasieskola och fritidshem	289
Vuxenutbildning samt övrig skolpolitik.....	295
Allmän kulturpolitik	296
Public service	298
Idrottspolitik, spelfrågor m.m.	299

Dags att sikta ännu högre

Skolpolitiska programgruppens förslag

1. Utbildning ska löna sig. Straffskatten på utbildning – värnskatten – måste därför avskaffas. Möjligheten till livslångt lärande bör dessutom stärkas med individuella kompetenskonton, där människor skattemässigt fördelaktigt ska kunna spara för att finansiera senare studier.
2. Sverige behöver en bildningspolitik. Läsnigen stärker barnens fantasi och bidrar till framgång i skolan. Skolbibliotekens ställning i skollagen måste stärkas och vi behöver en strategi för att främja läsning.
3. Den ensidiga satsningen på kvantitet i högskolan undergräver vår konkurrensförmåga. Fler högskoleplatser ska bara skapas om kvaliteten kan säkerställas. Högskolans resursfördelningssystem måste gynna hög akademisk kvalitet. Vi vill se en fortsatt hög nivå på forskningsanslagen.
4. Lärarna är skolans viktigaste resurs. Sveriges mest begåvade ungdomar måste rekryteras till läraryrket. Lärarnas löner borde motsvara värdet av deras arbetsuppgifter. Skolvärlden måste lära av näringslivets rekryteringsmetoder för att få de bäst lämpade att söka sig till läraryrket.
5. Lärarutbildningens krav, kvalitet och studietakt måste höjas. Antalet utbildningsplatser bör begränsas för att göra utbildningen mer exklusiv, och studenterna ska genomgå ett lämplighetstest innan de antas på utbildningen.
6. En lärarlegitimation kvalitetssäkrar läraryrket och höjer dess attraktionskraft. Innan läraren får sin legitimation ska han eller hon ha genomgått ett provår under ledarskap av en mer erfaren lärare. Även behörighetskraven till läraryrket måste förtydligas – i framtiden ska läraren ha utbildning mot rätt skolform, årskurs och ämne.
7. Framgångsrika skolsystem kännetecknas av stora satsningar på lärarnas klassrumsfärdigheter. Sverige måste studera andra länders sätt att utveckla klassrumsfärdigheter och bli bättre på att ta tillvara best-practice-erfarenheter. Det behövs också bättre utvecklingsmöjligheter och fler karriärtjänster, t.ex. lektorat och kvalificerade lärare. Lärarlyftet bör permanentas.
8. En rektor ska vara pedagogisk ledare på sin skola. Därför måste rektorsrollen avbyråkratiseras. I skollagen ska det också ställas högre krav på rektorernas utbildning och kompetens. Det bör finnas karriärsteg även för rektorer, samtidigt som dåliga rektorer måste kunna avsättas.
9. Vi vill att skolan ska ställa höga krav och ha positiva förväntningar på alla elever. Deras kunskaper ska utvärderas med betyg från årskurs sex, nationella prov från årskurs tre och skriftliga omdömen från årskurs ett.
10. Alla elever ska ha rätt till stöd, stimulans och utmaningar. Det gäller både elever som halkar efter i undervisningen och

elever som är studiebegåvade. En särskild rätt till stödinsatser bör skrivas in i skollagen. Läsa-skriva-räkna-satsningen ska bevaras och utvecklas. På högstadiet ska det bli möjligt att anordna profilklasser i teoretiska ämnen där eleverna antas med kunskapsstester. Kunskapen och erfarenheterna kring mentorsprogram – där t.ex. högskolestudenter ger stöd och läxhjälp till barn från utsatta miljöer – bör tas till vara.

11. Det är hög tid att genomföra en övergång till ett modernt statligt huvudmannaskap för skolan. Alla elever, oavsett var de bor i landet, ska ha samma chans till utbildning och kunskap. Timplanen garanterar alla elever en miniminivå av lärarledd undervisning i samtliga ämnen. Den bör därför bevaras.

12. Trygghet och studiero är en förutsättning för lärande. Föräldrarnas information om deras barns sociala utveckling och förande i skolan måste förbättras, och därför att föräldrakontrakt införs. Alla brott som begås i skolan bör polisanmälas och det ska råda nolltolerans mot kränkande språkbruk. Lärarnas befogenheter måste stärkas, t.ex. genom att göra det möjligt att tillfälligt stänga av en elev. Gymnasieskolan är en frivillig skolform, men när en elev är antagen och har accepterat sin plats ska det råda närvaroplikt.

13. Mobbning är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för klasskamrater och medmänniskor. Kraven på skolornas anti-mobbningsarbete bör därför skärpas och de anti-mobbningsprogram som används ska vara bevisat fungerande. Vid misstanke om mobbning ska skolans personal ha anmälningsplikt. En utredning bör se över om mobbning ska vara straffbart och om en skolfridslagstiftning kan skapas.

14. Alla elever ska få utvecklas utifrån sina egna intressen och förmågor, utan att hindras av traditionella könsroller. Vi vill därför fortsätta alliansregeringens arbete för bättre jämställdhet i skolan, bland annat genom att förlänga de utbildningssatsningar som nu genomförs. Skolornas metoder måste kvalitetssäkras. I framtiden bör endast evidensbaserade metoder få användas. Skolan måste ha kompetens att arbeta med hedersrelaterade frågor och möjligheten till befrielse från undervisning i grundskolan bör helt avskaffas.

15. Elevernas hälsa påverkar deras studieresultat. Vi vill göra en satsning på elevhälsan. I skollagen ska det framgå att elever ska ha tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Kommunernas befintliga personal, t.ex. socialarbetare, bör ta ett större ansvar och vara mer synliga i skolan. Även frivilliginsatser bör uppmuntras och tas tillvara av skolor och kommuner.

16. Skolan måste verka för att eleverna ska ha goda motions- och kostvanor. Eleverna bör ha fler idrottslektioner och mer rörelse i skolan. Det ska inte vara möjligt för en skola att t.ex. under en skidresa ”blockläsa” alla idrottslektioner, i stället ska eleverna ha rätt till idrott under hela sin skolgång. Svensk skolmat är unik och håller generellt sett hög standard. I skollagen bör det tydligt framgå att skolmaten ska vara näringsriktig.

17. Svensk förskola är unik. Genom en blandning av pedagogik och lek utvecklas barnen till starkare individer, sam-

tidigt som grunden läggs för framtida skolframgångar. Vi vill fortsätta utvecklingen av förskolan genom att, i den takt ekonomin så medger, erbjuda fler timmar i allmän förskola. Ambitionerna för barnens språk- och matematikutveckling ska höjas. I utanförskapsområden ska barnen erbjudas särskilt stöd för att utveckla sina kunskaper i svenska språket. Kommuner som inte förmår att erbjuda plats i förskolan inom fyra månader ska vara skadeståndsskyldiga. Skolinspektionen ska granska hur de enskilda förskolorna lever upp till läroplanens pedagogiska ambitioner samt vilka fysiska och resursmässiga förutsättningar som finns för en utvecklande förskola.

18. För att höja förskolläraryrkets status vill vi införa en förskolläraryrkets legitimation och tydliga karriärvägar. Inom det särskilda Förskolläraryrket ska både förskollärare och barnskötare erbjudas fortbildning. Inom fortbildningssatsningen bör man även satsa på kultur och skapande i förskolan. Alla förskolchefer ska gå den obligatoriska rektorsutbildningen. Förskoleklassen bör bli den första årskursen i en tioårig grundskola.

19. Skolan kan vara en murbräcka mot segregationen. Genom en bra skola ges varje elev möjlighet att utveckla sina kvaliteter och förmågor oavsett social bakgrund. Vi vill att möjligheten till studiehandledning och läxläsning på modersmål ska utökas, samtidigt menar vi att den ordinarie undervisningen i grundskolan ska ske på svenska. Endast i undantagsfall bör ämnesundervisningen ske på modersmål. Magnetsolor ska utvecklas i socialt utsatta områden genom att framgång belönas.

20. Ambitionerna för nyanlända elever ska höjas. Omedelbart vid ankomsten till Sverige ska dessa elevers kunskaper valideras. Det behövs en tydligare statlig styrning och kvalitetssäkring av förberedelseklasserna. Föräldrarna bör också erbjudas kunskaper om det svenska skolsystemet. Vid behov ska barn med traumatiska erfarenheter vara garanterade professionellt stöd. Gömda flyktningbarn ska ha rätt till skolgång.

21. Friskolor är ett viktigt komplement och en välkommen konkurrent till den kommunala skolan. Det ska råda likvärdiga villkor mellan kommunala och fristående skolor. En friskola ska kunna överklaga en kommuns beslut om ersättning. Om en friskola har låg kvalitet bör den inte få dela ut någon vinst. Rättsäkerheten för elever med funktionsnedsättning bör stärkas genom en rätt att överklaga beslut om skolplacering. I skollagen bör kraven på fristående skolhuvudmän skärpas, t.ex. måste även de dela värderingar om demokrati och de mänskliga rättigheterna. Skolinspektionens möjlighet att ingripa mot skolor och huvudmän – kommunala såväl som fristående – bör skärpas.

22. Fritidshemmets potential bör bättre tas tillvara. Vi vill att målen för verksamheten ses över. En utgångspunkt i en sådan översyn bör vara att fritidshemmen i ökad utsträckning ska stödja skolarbetet, till exempel med läxhjälp.

23. I särskolan får barn och ungdomar med utvecklingsstörning den specialistkunskap och gemenskap som krävs för en trygg studiegång. Särskolan ska därför bevaras som egen

skolform. Kommunerna ska vara skyldiga att göra gedigna undersökningar av elevers behov inför val av skolform. Föräldrarnas rätt att välja skolform ska slås fast i skollagen.

24. Gymnasieskolan ska vara anpassad efter att ungdomar är olika. Det ska finnas tydliga program och inriktningar, oavsett om eleven vill läsa vidare på högskolan eller gå direkt ut i arbetslivet. Yrkes eleverna ska kunna välja om de vill läsa in högskolebehörighet, antingen inom sitt program eller senare på komvux. Yrkesprogrammen ska kunna läsas i skolan eller som lärlingsutbildning på en arbetsplats. Skolverket ska granska och godkänna lokala kurser och inriktningar – specialutformade program bör helt avskaffas. Alla program ska avslutas med en tydlig examen.

25. Det behövs moderna och flexibla lösningar för att fler elever ska lämna gymnasieskolan med tillräckliga kunskaper för att klara vuxenlivet. Dagens individuella program måste ses över. Om en elev inte är behörig till gymnasieskolans nationella program ska kommunen erbjuda eleven att gå ett preparandår. Gymnasieskolan måste också bli bättre på att ta emot elever som inte klarar behörighetskraven. Det är inte rimligt att målet för alla IV-program är att eleverna går över till ett nationellt program, i vissa fall kan det vara bättre att eleverna erbjuds kortare yrkesutbildningar med stora inslag av arbetsplatsförlagt lärande.

26. Vuxenutbildning är en möjlighet för individen att, av egen kraft, stärka sin ställning i samhället och arbetslivet. Vi vill införa en rätt för yrkes elever att läsa in högskolebehörighet inom komvux. Samtidigt måste möjligheterna till konkurrenskomplettering begränsas.

27. Svenskundervisningen för invandrare (sfi) har fått skarp kritik och måste därför få ett kvalitetslyft. Alla studerande ska ha rätt till undervisning på rätt nivå, det ska inte vara så att en studievan person placeras i samma klass som en analfabet. Målen för undervisningen måste förtydligas och undervisningen ska utvärderas med nationella prov. En sfi-bonus bör införas för studerande som klarar utbildningen på utsatt tid. Lärare på sfi ska fortbildas.

28. Den nya Yrkehögskolan ger människor chans att få en gedigen yrkesinriktad utbildning. Yrkehögskolan ska utvecklas mycket nära arbetsmarknaden. Det är viktigt att den nödvändiga utbyggnaden av antalet platser under lågkonjunkturer inte sker på bekostnad av kvalitet i utbildningen och förankring med arbetsmarknaden.

29. Sverige ska kunna stå starkt i en global konkurrens om jobb och investeringar. Entreprenörskap är därför ett viktigt perspektiv i skolan. Skolverket bör ges i uppdrag att samla in och sprida goda exempel på arbete med entreprenörskap i skolan. Lärare ska få fortbildning. Kunskaper i entreprenörskap ska ingå som en naturlig del i gymnasieskolans program och alla gymnasister ska ges möjlighet att prova på företagande.

J: Utbildning och kultur

Motioner

Allmän utbildningspolitik

J1. Stödet till akademisk undervisning i svenska i världen

Motionär: Esbjörn Nyström, Tartu

Förslag till landsmötesbeslut:

- 1. att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att villkoren för det svenska statliga stödet till akademisk undervisning i svenska i utlandet inte binds samman med krav på Sverige-främjande verksamhet
- 2. att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att villkoren för svenskt statligt stöd till utländsk akademisk undervisning i svenska utformas i överensstämmelse med respekten för akademisk lärofrihet
- 3. att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att myndighetsansvaret för stöd till akademisk undervisning i svenska i utlandet överförs från Svenska institutet till Institutet för språk och folkminnen
- 4. att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att hela det svenska språkområdet, det vill säga förutom Sverige även det officiellt tvåspråkiga Finland, blir delaktigt i arbetet med att stödja svenskundervisningen i världen

Den akademiska undervisningen i svenska i världen får finansiellt och annat stöd av Sverige. Stödet organiseras av Svenska institutet, en myndighet under utrikesdepartementet. Svenska språket studeras i många länder inom ramen för ämnesområdena skandinavistik eller germanska språk. Kärnan i svenskämnet är svenska språket, vilket är föremål för undervisning och forskning både inom språkvetenskapen och (gällande svenska språkets konstnärliga användning) litteraturvetenskapen. Dessa båda är också de två viktigaste komponenterna i svenskämnets forskningsprofil. Därutöver bedriver många universitet mer eller mindre undervisning i andra, mer eller mindre väldefinierade, studiekomponenter såsom kultur- eller samhällskunskap.

I en utredning, *Svenskan i världen* (SOU 2007:9) föreslås vissa förändringar i inriktningen på det svenska stödet till verksamheten. Det ska ske en koncentration av stödet till vissa universitet. I detta sammanhang talas det om värdet av s.k. "Sverige-främjande" arbete, att lärosätena lever upp till vissa "svenska intressen" som klargörs i förhandlingar och har s.k. "bredd i undervisningen". Utredaren har sålunda synpunkter på vilka studiekomponenter som bör ingå i svenskämnet. Politisk inblandning när det gäller inriktning på undervisning och forskning måste noggrant vägas mot den akademiska läro- och forskningsfriheten.

Det centrala kravet på "Sverige-främjande" är särskilt problematiskt. De akademiska institutionerna ska enligt utredningen fungera som "hjärtpunkter" i Sverige-främjandet eller som "miniambassader", vilket leder tankarna till något helt annat än självständig akademisk verksamhet. Det tål att påpekas att universitetens kärnuppgift är att söka, skapa och förmedla ny kunskap oberoende av politiska intressen.

Det finns alternativ till utredningens synsätt. Stödet till den akademiska undervisningen i nederländska i världen organiseras i Nederländse taalunie, en myndighet som därutöver handhar frågor som språkvård, det nederländska språkets status och undervisning i nederländska även i det egna språkområdet. Det sistnämnda ordet är inte poänglöst: myndigheten är underordnad tre olika politiska entiteter, Nederländerna, den flamländska gemenskapen i Belgien och Surinam.

Att stödet till det egna språket i världen hör samman med andra språkfrågor, som i det nederländska fallet, är betydligt mer ändamålsenligt och torde minska risken för politisk inblandning i den akademiska verksamheten. Institutet för språk och folkminnen, som i dag hanterar just språkfrågor, borde därför vara en lämpligare hemvist för arbetet med svenskan i världen.

Det finns en annan intressant aspekt på det nederländska exemplet i jämförelse med det svenska. Ungefär 3,5 procent av alla som har svenska som modersmål är finländare, vilket t.ex. är en avsevärt större andel än den andel av världens nederländsktalande som finns i Surinam. Undervisningen i svenska språket och litteraturen måste självfallet omfatta både rikssvensk och finlandssvensk litteratur, rikssvenska och finlandssvenska dialekter m.m. Svenska som akademiskt ämne är inte liktydigt med Sverigekunskap. Språkområdets utsträckning utanför Sveriges gränser och svenskans status i Finland gör det än mer problematiskt att koppla stödet till svenskundervisningen uteslutande till Sveriges intressen och till "Sverigefrämjande". Det vore önskvärt att stödet till verksamheten organiserades så, att det svenska språkområdets båda stater gjordes delaktiga. Om även finansieringen borde delas är, som jag ser det, en öppen fråga.

All högkvalitativ akademisk undervisning i svenska i världen har ett värde för det svenska språkområdet. Att koppla stödet till densamma till direkta nyttoaspekter framstår inte bara som klåfingrigt, utan dessutom som överflödigt. Ur ett liberalt perspektiv är den akademiska undervisningens och forskningens frihet från politiska intressen ett grundläggande värde. Detta borde påverka synen på stödet till svenskundervisningen i världen.

J2. Individuell akademisk frihet

Motionär: Eshjörn Nyström, Tartu

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** den enskildes forskningsfrihet i Folkpartiet liberalernas högskole- och forskningspolitik ska ges större vikt än lärosätenas administrativa frihet
2. **att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att nuvarande centrala bestämmelser om obligatorisk, extern sakkunniggranskning vid tillsättning av tillsvidareanställningar som forskare eller lärare ska kvarstå

När man talar om akademisk frihet bör man skilja mellan institutionell och individuell sådan. Vidare bör man vara medveten om att dessa två kan komma i konflikt med varandra. Jag delar i detta hänseende statsvetaren Bo Rothsteins beskrivning av den statliga autonomiutredningen (SOU 2008:114): denna "har alltför mycket tyngdpunkten på ökad autonomi för ledningen för universitet och högskolor och har i alltför liten grad behandlat den autonomi som enskilda lärare och forskare kan behöva" (www.rothstein.dinstudio.se/files/Autonomiutredningen.pdf).

Problemen har både formella och informella aspekter. Ekonomihistorikern Ylva Hasselberg har liknat de inom högskolan förhärskande strukturerna vid feodalism (Tvärsnitt 4/2004). Denna beskrivning är inte oberättigad; juniora forskares lojalitetsbindningar till seniora forskare gynnar knappast kreativiteten och nytänkandet. Andra har talat om hur de informella maktstrukturerna producerar "välanpassade ja-sägare" (B. Holm och E. Witt-Brattström, DN Kultur 14/7 2006) snarare än nytänkande forskare. Om målet är en fri, oberoende och högkvalitativ forskning, vore det naturligt att prioritera den individuella akademiska friheten framför den institutionella. "När framtidens utbildningsväsende formas måste studenter och forskare sättas i centrum", heter det i gällande partiprogram. Detta måste få en mer konkret betydelse i form av en tydlig prioritering. Detta hänger nära samman med frågan om tjänstetillsättningar.

Folkpartiet liberalerna har i olika sammanhang velat motarbeta nepotismen i statlig förvaltning, det att kontakter tillåts gå före duglighet vid tjänstetillsättningar. För högskolans del har det funnits en motkraft, som har hindrat nepotismen från att få ett större genomslag: enligt Högskoleförordningen ska ett lärosäte inför en tjänstetillsättning låta genomföra en extern sakkunniggranskning av de sökandes vetenskapliga och pedagogiska meriter.

Här vill jag erinra om att vårt partiprogram talar om ett angränsande problem i samma anda: "Kriterier vid tjänstetillsättningar ska vara tydliga och formellt reglerade." Det är ingen tillfällighet att denna passus finns med i ett stycke om jämställdhet. Mikrobiologen och debattören Agnes Wold påpekade 2002 att meritokratin är "den enda garanten för att personer utan medfödda privilegier ska få utlopp för sin begåvning" och att dess tillämpning i högskolesektorn (sakkunnigsystemet) motverkar "likriktning, ytlighet och intellektuell stagnation" (DN 16/4 2002).

Systematiska så kallade "inlasningar" av vikarier, övertydligt riktade eller otillräckligt offentligtgjorda utlysningar, påtryckningar från lärosätena på de sakkunniga att välja "rätt" kandidat hör till de talrika uttrycken för detta lokala maktmissbruk.

Göteborgs universitet utlyste och tillsatte 2007 ett större antal så kallade "postdoktorsanställningar" (bekvämt nog en typ av anställning som inte regleras av Högskoleförordningen). Beredningen av ärendena var knapphändig, intern och sluten. Av dem som anställdes hade endast 10 procent (4 av 40) disputerat utanför Sverige, trots att andelen sökande med denna bakgrund var en tredjedel. I stället var nästan två tredjedelar av de nyanställda redan bosatta i Göteborgsregionen. Senare uppmärksammade Ylva Lööf (DN Debatt 2/11 2008 och 19/11 2008) tillsättningar vid Karolinska institutet, där de externa sakkunnigas rangordning satts ur spel av den lokala ansvariga nämnden. Min slutsats är att meritokratin i högskolan behöver stärkas och det lokala inflytandet försvagas, men dessvärre har två statliga utredningar, befattningsutredningen (SOU 2007:98) och autonomiutredningen, lämnat långtgående förslag i motsatt riktning.

Forskningen måste stå fri från både politiska hänsyn och lokala maktstrukturer. Det är därför väsentligt att stärka den externa granskningen vid tjänstetillsättningar. Ett minimikrav är att denna kvalitets- och öppenhetsfrämjande reglering kvarstår. Detta bör Folkpartiet liberalerna verka för.

J3. Statligt ansvar för distansutbildningens kostnader

Motionärer: Hans Backman, Hofors, Per-Åke Fredriksson, Gävle

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att staten, som svarar för högskolorna, ska se över möjligheterna att stötta kommunerna när det gäller att finansiera distansundervisningen

Kommunala lärcentra har blivit en alltmer integrerad del i den högre utbildningen i Sverige. I dag finns lärcentra i omkring 250 av landets kommuner. Vid de flesta lärcentra finns någon form av högskoleverksamhet. Glesbygdsverket med flera har konstaterat att någon fortsatt utökning av antalet regionala högskolor knappast är möjlig. Lärcentra får därför, en alltmer strategisk roll för utvecklingen när det gäller att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet.

Studier visar att majoriteten av de högskolestuderande, som studerar vid kommunala lärcentra kommer från socioekonomiska grupper som normalt inte söker sig till högre utbildning. Trots den betydelse kommunala lärcentra anses ha för ökad tillväxt i hela landet och den väldokumenterat stora betydelse kommunernas lärcentra haft för att bryta den sociala snedrekryteringen inom det högre utbildningsväsendet, finns det fortfarande ingen ordnad finansiering för lärcentrumförmedlad högskoleutbildning.

Den distansutbildning som lärcentra bedriver spelar en stor roll för att öka tillgängligheten till den högre utbildningen. Lärcentra arbetar med att inventera och analysera utbildningsbehov och fungerar som mäklare genom att kommunicera individers, arbetsmarknadens och näringslivets önskemål till olika utbildningsanordnare. Genom att informera om utbildningar och marknadsföra dem stimulerar lärcentra efterfrågan från både individer och arbetsgivare. Lärcentra samspelar med olika aktörer för att driva på den sociala, kulturella och ekonomiska utvecklingen. Genom strategiskt samarbete i olika nätverk spelar lärcentra en viktig roll för lokal och regional utveckling.

Ett tydligt tecken på detta är att 75 procent av dem som studerat vid lärcentra i Bollnäs i Gävleborgs län efter sin utbildning har stannat kvar i regionen. Genom lärcentra kan alltså den genomsnittliga utbildningsnivån höjas i ett län. Det gör att fler av ett läns arbetslösa kan få rätt utbildning för de jobb de vill söka på sina respektive hemorter. Detta leder till att både företagarna och den offentliga sektorns arbetsgivare inom till exempel vård och omsorg får ett större utbud av utbildade arbetssökande. Därmed underlättas rekryteringen till de lediga jobb som finns. Det är därför viktigt med distansundervisning på högskolenivå.

Att etablera en god distansundervisning med egen metodik är dock en krävande och kostsam uppgift. Det behövs hög kvalitet på den teknik man använder, goda läromedel, snabba lärarreaktioner, veckoslutsmöten och goda resmöjligheter. Vi anser därför att det är viktigt att staten, som ansvarar för högskolorna, ser över möjligheterna att stötta kommunerna när det gäller att finansiera distansundervisningen.

J4. Ökade förutsättningar för hjälp till självhjälp för sjuka i behov av ny utbildning

Motionärer: Folkpartiet liberalerna Huddinge, Anna Attergren Granath, Solna

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att minska de hinder som olika regelverk, såsom studiestödslagen och studiestödsförordningen, socialtjänstlagen och lagen om allmän försäkring, medför för de individer som på grund av sjukdom tvingas till en nyorientering på arbetsmarknaden
2. **att** Folkpartiet ska verka för att det ska vara möjligt att beviljas studiemedel för att studera på deltid för att underlätta återgången till arbete för personer med partiell ersättning från Försäkringskassan
3. **att** Folkpartiet ska verka för att de som på grund av sjukdom måste genomgå en ny utbildning kan erbjudas ett alternativt och mer förmånligt studiemedel än vad som är möjligt i dag
4. **att** Folkpartiet ska verka för att det ska bli möjligt att beviljas anstånd med återbetalning av tidigare studielån under nya studier
5. **att** Folkpartiet ska verka för att dagens åldersgränser höjs så att också äldre ska kunna beviljas studielån och studiemedel för att läsa in en ny yrkesutbildning

”Hoppa av studierna så får du hjälp.” Denna kommentar har flera funktionshindrade studenter mötts av då de sökt ekonomiskt bistånd för att klara sitt uppehälle under sommarmånaderna. Då studierna i många fall syftar till att skapa förutsättningar för självförsörjning på sikt blir budskapet som möter dessa studenter vid kontakten med socialförvaltningen paradoxalt då alternativen som står till buds är valet mellan bidrag i dag eller självförsörjning efter avslutade studier. Vad värre är: detta är bara ett av de hinder som behöver passeras på vägen mot självförsörjning.

Att byta yrkesbana när man etablerat sig på arbetsmarknaden kräver inte bara mod utan det medför också stora praktiska svårigheter. Till följd av detta skapas oöverstigligen inlåsningseffekter för människor som på grund av sjukdom är i behov av en ny utbildning för att kunna försörja sig själva på nytt. Människor, som under lämpliga förhållanden skulle ha många år kvar i arbetslivet, tvingas därför inte helt sällan tillbaka till skadliga arbetsuppgifter eller till att stanna kvar i bidragsberoende. Vi tror att många av dessa hinder skulle kunna undanröjas för att bättre tillvarata människors förutsättningar att själva ta ansvar för sitt liv och sin försörjning.

Utifrån den nya socialförsäkringen ställs en persons arbetsförmåga i relation till alla arbeten oavsett tidigare kompetens och önskemål redan efter dag 180. För personer som utvecklat kroniska eller långdragna sjukdomstillstånd är det inte ovanligt att längre perioder än så behövs innan det är möjligt att gå tillbaka till tidigare arbete varför ett nytt arbete blir nödvändigt. Grupper som berörs är exempelvis personer med muskuloskeletal sjukdomar där nuvarande arbete är alltför fysiskt belastande och personer som drabbas av psykisk ohälsa och vars förmåga att hantera stress och hög kognitiv belastning troligen kommer att vara påverkad under lång tid.

Många av dessa personer har, sina begränsningar till trots, både viljan och förutsättningarna att kunna gå vidare till andra arbetsuppgifter och saknar egentligen bara rätt utbildning och kompetens.

Vad som borde vara ett litet problem visar sig inte helt sällan vara ett oöverkomligt hinder för att den nödvändiga nyorienteringen ska kunna ske. Först och främst så saknas i dag möjligheten att beviljas studiestöd för deltidsstudier om en partiell förmån inom sjukförsäkringen samtidigt har beviljats av Försäkringskassan. Detta innebär inte bara att alla som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning är förhindrade att klara heltidsstudier exkluderas från möjligheten att beviljas studiemedel utan också att personer som insjuknar under sin studietid och som bara kan fortsätta sina studier på deltid förnekas möjligheten till fortsatt studiestöd.

Vidare begränsas möjligheten att beviljas studielån redan vid 45 års ålder vilket innebär att personer som är i behov av en ny utbildning för att klara kanske ytterligare 20 års arbete riskerar att förvägras lån för att komma vidare.

Många som skulle behöva byta karriär på grund av sjukdom saknar också möjlighet att beviljas studiemedel då de redan studerat maximalt antal veckor med stöd via CSN.

Således riskerar också många med en högst normal högskoleutbildning från möjligheten att beviljas studiestöd för att skola om sig.

De sista dropparna motivation riskerar att dunsta vid anblicken av nivån på studiemedlen då heltidsstudier med fullt lån och bidrag ger 7 820 kronor i månaden. För många som vid sjukdom kommer fram till slutsatsen att de behöver en ny utbildning har en mycket begränsad möjlighet att arbeta vid sidan av studierna samtidigt som sjukdom också ofta medför kostnader. Detta samtidigt som möjligheten till ekonomiskt bistånd under studier alltså är begränsad.

Vi anser att Folkpartiet måste arbeta för att undanröja de hinder som nuvarande regelverk radar upp eftersom dessa snarare riskerar att stjälpa än att hjälpa människor vidare.

J5. Vad är poängen med poängen?

Motionär: Marcus Claesson, Mölndal

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** alla kursers omfattning ska värderas i timmar i stället för i poäng

Vad innebär en poäng? Svaret blir det beror på eftersom det varierar från fall till fall. För att mäta studietakt brukar 40 poäng motsvara ett års studier. Men hur har man kommit fram till den siffran?

Rimligtvis finns det en underliggande bedömning av hur mycket man hinner med inom en viss tidsperiod. Min bedömning, utan någon som helst vetenskaplig grund, är att de flesta inom rasen homo sapiens mäter tid i sekunder, minuter, timmar, dagar, veckor, månader och år. Och då borde man ju också kunna ange omfattningen på en kurs uttryckt i tid och slippa räkna om till poäng. För vem bestämmer hur mycket 1 poäng motsvarar i tid?

Så varför konstruera ett onaturligt och invecklat poängsystem för att mäta tid, när vi lika gärna kan mäta tid med tid?

J6. Förenkla utländska akademikers inträde på arbetsmarkanden

Motionär: Mats Persson, Lund

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att staten vidtar åtgärder som gör det möjligt för den enskilde att översätta sin utbildning eller examen från annat land
2. **att** Folkpartiet ska verka för att Arbetsförmedlingen möjliggör för den enskilde att genomgå utbildning inom ramen för arbetsmarknadsåtgärder

Vad har en invandrad akademiker från Iran gemensamt med en invandrad bonde från Guatemala? Förutom att de båda har invandrat till Sverige är det ganska lite som förenar dem. Integrationspolitiken måste vara anpassad till den enskildes behov. Det gäller inte minst de nya svenskarna med en hög utbildning i bagaget.

Det förekommer i dag många projekt med validering av utländsk examen, för att undvika att invandrare ska behöva skaffa en ny utbildning i Sverige. För invandrare med examen i sjukvårdssektorn finns ett väl utarbetat system med praktik och provtjänstgöring på svenska sjukhus och med utfärdande av svensk legitimation av Socialstyrelsen. I många fall, exempelvis i Region Skåne, finansierar regionen stora delar av denna utbildning. Emellertid gör inte socialförsäkringssystemen det möjligt för utländska akademiker att försörja sig under tiden de genomgår utbildning. Arbetsförmedlingens regelverk gör det inte möjligt att få ersättning för utbildning. Den enskilde blir därmed tvingad till socialbidrag och det förekommer att det inte heller är möjligt att erhålla socialbidrag för att genomgå utbildning eller validering av examen. Konsekvensen blir att alltför många i praktiken inte kan genomgå sin provtjänstgöring. Det är inte acceptabelt och hämmar den enskildes drivkraft för att förkovra sig.

J7. Stärk ämnesdidaktiken, flumskolans fiende nummer ett

Motionär: Sverker Torell, Solna

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet beslutar uttala att ämnesdidaktiken, flumskolans främsta fiende, måste uppvärderas, ges en stor roll i lärarutbildningen och en helt ny sådan inom Skolverket

Ämnesdidaktiken behandlar följande frågor. Vad ska väljas ur det väldiga stoffet att undervisa om, t.ex. om Kina, på de få lektioner som kan anslås? Hur formulera målen, hur motivera eleverna och hur kolla att målen nås? Arbetsformer? Hjälpmedel? Individualisering? Hur stimulera till fortsatta studier?

Vid lärarhögskolornas tillkomst inrättades särskilda lektorat i ämnesmetodik för lärare med hög ämneskompetens och forskningsinstitut planerades. I Danmark inrättades professorer i skolämnenas metodik, senare kallad didaktik.

Från start fanns stort motstånd. Det kunde härröra från andra källor än Marx tänkande, men uppenbarligen hämtades den främsta inspirationen därifrån, vilket dock sällan utsades. Klasskampsteorin erbjöd ett mönster att applicera på alla tider och i alla världsdelar. Därmed kunde ämnet historia lätt och snabbt klaras av liksom samhällskunskapen. Geografin kunde kanske bli intressant efter proletariats seger, dessförinnan var namngeografi nära nog allt som behövdes.

Religionerna var snarast ett kuriosaintresse som varianter av opium för folket.

Detta var ett antiintellektuellt synsätt, riktat mot de högskoleutbildade läroverkslärarna, men det passade de forna folkskollärarna bra. De ansåg sig förstå barnen i skolan. Adjunkterna skälldes vara förlästa och endast förstå sina ämnen. Lärarförbunden kom i strid.

Politiskt stod vänster mot höger med Centern och Folkpartiet i mitten. Motståndarnas stora seger, senare följd av många andra, var Visbykompromissen 1962, då med Folkpartiets hjälp den s.k. sammanhållna klassens princip infördes i flera ämnen.

Motståndarna ville i stället satsa på pedagogikämnet. Där såg man gärna skolans problem som ett resultat av anpassning till medel- och överklassens kultur. Arbetarklassens kultur fanns inte i skolan, arbetarnas barn kom i kläm.

Stora resurser satsades på forskning i pedagogik, inga på ämnesdidaktik, som trängdes undan alltmer. Ämneskunskarnas nedvärderades successivt i lärarutbildningen. När Skolöverstyrelsen ersattes av Skolverket försvann de tjänster som ämneskonsulenterna haft. Detta bör alliansregeringen snarast åtgärda. Skolverkets tjänstemän torde överlag ha rekryterats från pedagogikämnet. Därmed lär de ofta sakna kompetens att bedöma undervisningens ämnesmässiga halt.

18. Dela rektorskapet, återinför kollegiet och ålägg lärarna tystnadsplikt

Motionär: Sverker Torell, Solna

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet beslutar uttala, att kollegiet ska återskapas i skolorna, att rektors uppgifter ska delas i en administrativ och en pedagogisk tjänstedel samt att lärarna åläggs tystnadsplikt

Erfarenheterna säger att en ledare med tendenser till dominans ofta skapar diskussionshämningar. I forna tiders kollegier förekom dock ofta livliga diskussioner även när rektor visade auktoritära drag. Ordinarie lektorer och adjunkter hunsades inte lätt. Avskaffandet av kollegiet var ett steg i demokratisk riktning som föreslås rättas till. I kollegiet bör alla lärare ha yttranderätt men endast de lärarutbildade rösträtt.

Rektor är som skolrapporten säger numera ofta uppslukad av administration och klarar vanligen inte sin pedagogiska uppgift. Det administrativa bör därför skötas av kompetent person för det arbetet. För skolans pedagogiska ledning bör tre lärare årligen väljas av kollegiet. De fullgör uppgiften med fortsatt men begränsad undervisningsskyldighet.

Åtskilligt berättas numera om otillbörliga påtryckningar på lärare från kommunala företrädare att sätta "glädjebetyg" t ex. Sant eller ej, den valda konstruktionen bör bli ett rätt robust hinder mot, sådana försök. Därmed följer även, att en så tillsatt skolledning kraftfullt skulle stimulera den interna pedagogiska diskussionen på varje skola, alltså en demokratisk reform.

Lärare bör åläggas tystnadsplikt, borde ha ålagts för länge sedan. Om de får del av ömtålig information om eleverna kan missförstånd undvikas. De kan hjälpa lärarna att förstå egenartade beteenden och hur de själva bäst kan bete sig.

19. Uppvärdera lärarna

Motionär: Runo Johansson, Tidaholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** staten återtar arbetsgivaransvaret för lärarna från kommunerna
2. **att** lärarlönerna kopplas till riksdagsarvodena med inriktningen att en adjunktslön ska motsvara 100 procent av ett riksdagsarvode precis som på 1960-talet
3. **att** övriga lärarkategorier också får sina löner kopplade till procent av riksdagsarvodena

Folkpartiet talade mycket om behovet av att uppvärdera läraryrket lönemässigt under sin tid i opposition. Tyvärr släpar lärarna fortsatt efter lönemässigt och många lärare som hade hoppats mer på Folkpartiet i denna fråga är besvikna. Att endast hänvisa till arbetsmarknadens parter är precis vad Socialdemokraterna gjort under de decennier när läraryrket rasat status- och lönemässigt. Skolan och läraryrkets status är för viktigt för att lämna över till kommunerna som missskött detta uppdrag å det grövsta sedan 1990. Historiskt sett bestämdes på 1960-talet att riksdagsledamöternas arvode skulle motsvara vad en gymnasieadjunkt då tjänade. Det är rimligt även i dag. Läraryrket har knappast blivit mindre viktigt de senaste 40 åren. En adjunkt har en utbildning som motsvarar läkare, jurist eller civilingenjör (cirka 5 år) och måste lönemässigt kunna konkurrera med dessa om skolan ska vara attraktiv som arbetsgivare. Sedan måste alla övriga lärargrupper också uppvärderas i relation till sin utbildningsnivå. Det är "payback time" för riksdagsledamöterna!

110. Uppvärdera läraryrket

Motionär: Runo Johansson, Tidaholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **Att** Folkpartiet aktivt verkar för att uppvärdera läraryrket lönemässigt
2. **Att** utreda möjligheten att läraryrkets lönenivå kopplas till antingen riksdagsarvodenas storlek eller till vad statligt anställda med jämförbar utbildning (t.ex. jurister, civilingenjörer) tjänar

Folkpartiet drev i opposition att läraryrket skulle uppvärderas. Tyvärr har lärarna fortsatt att släpa efter lönemässigt även efter 2006. Många lärare röstar på Folkpartiet men känner sig besvikna. Socialdemokraterna försvarade sig under förra mandatperioden att det var upp till arbetsmarknadens parter att avtala om löner m.m. Folkpartiet angrep då denna linje genom att hävda att det finns ett strategiskt intresse för hela samhället att våra barn och unga får en fullgod utbildning för att Sverige ska kunna konkurrera globalt. Ingen skola är bättre än sina lärare. Tyvärr har Kommunförbundet/SKL gång på gång svikit de goda intentioner som funnits i de avtal som träffats. Problemet ligger i kommunerna som tyvärr oftast inte är intresserade av den bästa skolan utan av den billigaste. Därför måste staten gå in och ta ansvar för lönebildningen om någon uppvärdering ska kunna ske. Detta i väntan på att staten återtar huvudmannansansvaret från kommunerna. Historiskt sett fastställdes riksdagsarvodena på 1960-talet utifrån vad läroverksadjunkterna (gymnasielärarna) då tjänade. Varför inte åter ha som riktmärke att en gymnasieadjunkt ska tjäna motsvarande ett riksdagsarvode? Alternativt ha statligt anställda akademikergrupper med motsvarande utbildningsnivå som riktmärke för lärarlönerna.

J11. Rektors kompetens*Motionär: Mikael Wendt, Skövde***Förslag till landsmötesbeslut:**

1. **att** Folkpartiet ska verka för att den som anställs som rektor ska vara behörig att undervisa på den utbildningsnivå som man blir rektor för

Sedan kommunalisering har vi fått många rektorer i vårt land som helt eller delvis saknar pedagogisk utbildning, lärarexamen eller liknande. Vi har också fått allt fler lärare med behörighet att undervisa elever i åk 1–3 som har blivit gymnasiektorer. Orsakerna till detta kan variera och behöver inte utredas här. Mitt förslag bygger på att Folkpartiet skolpolitik måste genomsyras av politik som syftar till att öka och säkerställa god kvalitet på utbildningen. Forskning visar att framgångsrika skolor har bra skolledare. De rektorer som inte klarar minimikravet från lärarkåren om att vara behörig att undervisa på den nivå som rektor ansvarar för har i allt för många fall problem med sin trovärdighet och därmed möjlighet att framgångsrikt leda sin skola.

J12. Erkänn den sammanhållna klassen som grundskolans största problem*Motionär: Sverker Torell, Solna***Förslag till landsmötesbeslut:**

1. **att** landsmötet beslutar uttala att det är viktigt att förstå, att grundskolans problem främst skapas av den s.k. sammanhållna klassens struktur samt att stora insatser på en rad områden måste göras för att ändra förhållandena till det bättre

Allt från sin tillkomst har grundskolan och särskilt högstadiet präglats av vida större problem än urvalsskolan som föregick den. Det borde inte förvåna. Urvalsskolan gjorde sig av med elever som inte klarade kraven medan alla i en årskull utan selektion går i grundskolan. Alla flyttar varje höst till ny årskurs, vare sig de klarat kraven eller ej.

Läraren som ska undervisa en klass i åk 7 har sannolikt några elever som klarar av långt högre krav än årskursens och några som inte hänger med när kraven ligger på sjunivån. Svårigheterna att individualisera undervisningen tillräckligt är ofta för stora. Några får inte de utmaningar de skulle må bra av, andra finner lektionerna obegripliga och meningslösa. Sådana känslor är farliga. Reaktionerna kan ta många former från apati, och skolk till revolt och mobbning: Skolbränder som tidigare var något okänt har blivit ett nytt inslag.

Förklaringarna har varit andra än den anförda. De har varierat från att lärarna inte förstår barnen till att skolan återspeglar klassamhället. Över- och medelklassens kultur präglar skolan vilket gynnar dessa klassers barn. Arbetarbarnen är förlorarna och revolterar. Denna senare version har varit frekvent vid pedagogikinstitutionerna, som veterligen undviker att forska om individualiserings problematik.

Det är ytterst viktigt att inse problemens orsaker. Om alliansregeringen blir kvar efter valet måste adekvata åtgärder till. Strukturproblemen tar inte paus. En hjärntrust av erfarna pedagoger bör, skapas för att föreslå åtgärder. Forskning inom försummade områden bör stimuleras och individualiseringen på olika sätt befrämjas.

J13. Klassindelning i grundskolan*Motionär: Mikael Wendt, Skövde***Förslag till landsmötesbeslut:**

1. **att** Folkpartiet ska verka för att skolan som profession, under rektors ansvar, förtydligar att klassindelning görs och beslutas av rektor

I vårt land förekommer många olika varianter på hur klassammansättningar går till. Allt för ofta hör man talas om och kan läsa i lokalinsändare om orättvisor avseende vilka hänsyn som tas till föräldrars och elevers önskemål om klassplaceringar. Vid varje tillfälle som man väljer till något väljer man också bort något. Grundskolan har ett bra namn GRUND som jag tycker ska beaktas. Barn/elever ska placeras i klasser/grupper på det sätt som främst gagnar deras utveckling avseende kunskap (fakta, färdigheter, förståelse och förtrogenhet) som skolan har som uppgift att ge. Vi ska inte ha en skola där vi väljer bort varandra. Vi ska ha en skola där vi ökar människors förståelse för varandra. Vi ska ha en skola där vi utvecklas genom att utmaningar på rätt nästa-nivå. Vi ska ha en skola som ger varje barn rätt till bästa möjliga utbildning.

Därför följer att enbart professionen kan göra denna bedömning.

J14. Anpassa skolplikten till måluppfyllelse*Motionär: Roger Haddad, Västerås***Förslag till landsmötesbeslut:**

1. **att** Folkpartiet ska verka för att skolplikten upphör i samband med att man uppnår målen i grundskolans år 9, inte när man fyllt 16 år

Folkpartiet liberalerna är angelägna om att resultaten i grundskolan ska bli bättre, inte minst gäller det inom exempelvis ämnet matematik. Vi vill också se tidigare och fler uppföljningar för att färre elever ska lämna grundskolans obligatoriska nio år utan fullständiga resultat.

På grund av olika anledningar är det fortfarande ett problem att elever lämnar grundskolan för att börja på gymnasiet utan behörighet. Detta innebär att man antas till det individuella programmet. Detta måste vi fortsatt förebygga och förhindra. Fler elever måste lämna grundskolan med godkända resultat. Vi ska också fortsätta uppmuntra skolan att erbjuda elev att gå om en årskurs om man inte klarar målen. Ett bekymmer i dag är att skolplikten upphör när en elev fyller 16 år. Detta oberoende av eleven klarat av grundskolans mål eller inte. Skolan kan då formellt avhända sig ansvaret och hänvisa eleven till att det är IV-programmet som gäller, detta är inte alltid det bästa alternativet.

Landsmötet bör besluta att Folkpartiet ska verka för att grundskolans skolplikt upphör när eleven nått godkända resultat i grundskolans årskurser, inte att den upphör endast för att en elev fyllt 16 år.

J15. Förändringar i skolpolitiskt program*Motionär: Folkpartiet liberalerna Eskilstuna***Förslag till landsmötesbeslut:**

1. **att** en ny mening införs efter mening fyra i punkt 10 i det skolpolitiska programmet: "Elever som inte uppnår målen i läsa-skriva-räkna-garantin ska ha rätt till ytterligare en ter-

min eller ett läsår för att nå målen.”

- att** en ny mening införs i slutet av punkt 19 i det skolpolitiska programmet: ”Skolor som inte motsvarar förväntningarna ska ifrågasättas.”
- att** en ny mening införs i slutet av punkt 24 i det skolpolitiska programmet: ”För att få en rättvis betygsbedömning bör ett system med examinatorer på gymnasieskolan utredas.”

Läsa-skriva-räkna-garantin ska kopplas tydligare till målet för lågstadiet. Den som inte, trots tidigt stöd, klarar målen ska få gå en termin eller ett år längre. Det är ett svek att låta en elev som inte kan läsa, skriva och räkna gå vidare.

Magnetskolor funkar inte alltid. Resultaten för den enskilde eleven måste vara överordnat. Det kan också vara positivt för elever att få lämna sitt utanförskapsområde åtminstone för att gå i skolan, samtidigt som vi vet att benägenheten att utnyttja det fria skolvalet där sådant finns är minst för de som skulle behöva det mest. För skolor som trots upprepade försök att förbättra resultaten ändå visar på en stor mängd underkända elever kan nedläggning vara det bästa alternativet för att eleverna ska uppnå kunskapsmålen.

Examinatorer gör att lärarens roll att så att säga coacha eleven fram till goda resultat blir tydligare. Det är dock en ganska stor förändring jämfört med nuvarande system och bör därför utredas först.

J16. Skolgruppens förslag till ny utbildningspolitik

Motionär: Peter Olevik Dunder, Handen

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** punkt 9 får följande lydelse: ”Vi vill att skolan ska ställa höga krav och ha positiva förväntningar på alla elever. Deras kunskaper ska utvärderas med betyg från årskurs sex, nationella prov från årskurs tre och skriftliga omdömen från förskoleklass.”
- att** punkt 11 får följande lydelse: ”Det är hög tid att genomföra en övergång till ett modernt statligt huvudmannaskap för skolan. Alla elever, oavsett var de bor i landet, ska ha samma chans till utbildning och kunskap. Normen för skriftliga omdömen ska därför fastställas nationellt. Timplanen garanterar alla elever en miniminivå av lärarledd undervisning i samtliga ämnen. Den bör därför bevaras.”

Förskoleklassens verksamhet regleras i skollag och läroplan. Skriftliga omdömen regleras i grundskoleförordningen och förskoleklass är inte undantaget i förordningen.

Lagstiftaren har genom kopplingen till skollag och läroplan angivit förskoleklassens status, uppföljningsarbetet i förskoleklass bör därför ges samma status och kvalitet. Skriftliga omdömen är en del av uppföljningsarbetet och förskoleklass bör därför anges i förordningen.

”Lpo 94, sidan 4: Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 2 §). Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen.”

För att uppnå likvärdighet måste måluppfyllelse mätas och mätningarna måste vara jämförbara. Med nuvarande regelverk fastställs utformningen av skriftliga omdömen lokalt av rektor. Normen för skriftliga omdömen bör i stället fastställas nationellt för att skapa grund för jämförbarhet.

Trots skolans kommunalisering har inte den kommunala nämnd som beslutar i skolfrågor i dag beslutanderätt över utformningen av skriftliga omdömen. Det skapar problem både inom kommuner och inom landet. Lokalt kan problemet lösas genom överenskommelser med rektorer och ett fastställande i den kommunala nämnden. Redan i dag skulle således beslutanderätten behöva flyttas upp från rektor till den kommunala nämnden, eller till nationell nivå.

Ett modernt statligt huvudmannaskap för skolan måste innefatta även beslutanderätten över utformningen av skriftliga omdömen. Kommunala särlösningar, eller särlösningar på enskild skola, inom betygsskalor skulle aldrig accepteras men precis så fungerar nuvarande regelverk för skriftliga omdömen. Därför ska utformning av skriftliga omdömen fastställas nationellt.

J17. Avskaffa betyget Godkänd i grundskolan

Motionär: Sverker Torell, Solna

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** landsmötet beslutar att betyget godkänd avskaffas i grundskolan och ersätts med sifferbetyg

Grundskolan är obligatorisk men välkomnar alla barn. Givetvis måste varje elev som arbetar efter sin förmåga bli godkänd. När skolan, därför i ett ämne drar en godkändgräns vid en viss prestationsnivå måste det vara säkerställt att alla barn kan uppnå denna. Om så icke är fallet, kan betyget förvandlas till ett hån och en grymhet.

När Folkpartiet pläderar för ”elitklasser” kan IMU-undersökningen (individuell matematikundervisning) återopas. Den visade övertygande, att åtskilliga elever i åk 7 vanligen har kapacitet att prestera mycket långt utöver vad kursen innehåller. För sådana elever går skolmatten som en dans. Slappa studievanor och självöverskattning blir lätt en bieffekt när elever inte får de utmaningar de behöver.

IMU tycktes bestyrka teorin om prestationsförmågans fördelning efter normalkurvan i dess högra del; men IMU undersökte aldrig den vänstra. När försöket avslutades satt åtskilliga elever fortfarande och försökte lösa de första talen, medan kamrater löste gymnasieekvationer.

Ämnenas godkändgränser torde ofta vara ganska godtyckligt satta och långt ifrån certifierade efter kriteriet i att förstå stycket; Folkpartiets förra skolminister Birgit Rodhe ansåg det omöjligt att sätta betyget icke godkänd i den obligatoriska skolan. Åsikten var välgrundad och står sig alltså. Eleverna i normalkurvans vänstra del, i synnerhet om de finns till vänster om godkändgränsen, torde svara för 90 procent eller mer av grundskolans problem. Vi vet föga om dem egentligen, men de förtjänar lika stor uppmärksamhet som den vi ägnar de privilegierade till höger.

J18. Inför betyg från årskurs 3

Motionär: Roger Haddad, Västerås

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** Folkpartiet ska verka för att betyg införs i svensk skola från årskurs 3

Folkpartiet liberalernas skolpolitik med fokus på tidiga insatser är helt rätt och kommer långsiktigt att ge positiva effekter. Dagens betygssystem med betyg först i årskurs 8 har visat

sig vara ett misslyckande för många elever. En majoritet av eleverna vill också ha betyg tidigare och det är positivt att det finns ett förslag till ny betygsskala som antagits. Däremot har beslut om att införa betyg från årskurs 6 ännu inte fattats av riksdagen.

Att regeringen är överens om att införa betyg från årskurs 6 är positivt och helt i rätt riktning inte minst då betygsdebatten pågått i många år utan att systemet förändrats.

Jag anser att det är ännu bättre om man inför betyg redan från årskurs 3 i grundskolan. Utifrån vår syn att vi vill ha skriftliga omdömen från årskurs 1, beslutet att införa en läsa-skriva-räkna-garanti i år 3 och en allt större fokus på lågstadiet visar att det är där det förebyggande arbetet och den viktiga uppföljningen bör ske. Skolans personal känner ofta till elevernas förutsättningar och behov, men detta betyder inte att omgivningen – dvs. föräldrar och skolpolitiker vet hur det ser ut. Om man inte får bra underlag för politiska prioriteringar kommer man inte att kunna följa upp resultaten tidigt och därmed upptäcka om vissa skolor faktiskt arbetar på ett aktivt sätt för att stötta elever i behov av extra stöd, eller för den delen stötta de elever som vill ha extra stimulans och extrauppgifter i skolan.

Diskussionen om nationella prov samt de genomföra åtgärderna ovan bekräftar att lågstadiet är den allra viktigaste i grundskolan och därför bör den systematiska uppföljningen tidigareläggas och därmed införas redan i år 3 genom att tidigt utvärdera och kommunicera elevernas resultat med hjälp av betyg. Detta bör Folkpartiet liberalerna verka för.

J19. Varför vill man dölja att det finns lågpresterande elever på skolenheten?

Motionär: Åke Wedin, Halmstad

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** verka för ett stopp på betygsluft som inte motsvarar elevens kunskapsnivå
2. **att** insatser görs för att höja elevernas kunskapsnivå, där bl.a. betydelsen av hemläxor är ett måste
3. **att** eleverna på ett tidigt stadium får lära sig studieteknik

Cirka 50 procent av grundskolans betygssättning i våra 290 kommuner är inte rätt i förhållande till elevernas verkliga kunskapsnivå. Många elever får ett betygsluft från det nationella ämnesprovsbetyget till slutbetyget i årskurs 9. Det gäller främst i matematik, men från 2007 till 2008 har också en kraftig ökning skett i svenska och en något mindre ökning i engelska.

Jag har forskat på betygssättningen under Lpo 94 i elva år, bl.a. i 5 kommuner. 2008 slutade 1 998 elever från 89 klasser och 24 skolenheter grundskolan. I förhållande till tidigare år märks en ökning av antalet betygsluft för varje år. I 23 av de 89 klasserna finns ett betygsluft på 50–90 procent i matematik. I engelska är det 0 klasser och i svenska är det i 4 klasser. Ser vi på betygsluft 25–90 procent så finns det i 54 av de 89 klasserna i matematik, i 13 klasser i engelska och i 33 klasser i svenska. Även lägre än 25 procent saknas grund för att alla har kunskaper för det satta betyget. Varför ska dessa överbetyg få sättas i grundskolan när eleverna slutar grundskolan?

För 2008 års elever kommer 700 elever att följas upp hur de har klarat läsåret 2008/09 på gymnasiet i matematik A och B. Jag hoppas att bearbetningen av detta ska vara klart före landsmötet i höst.

Jag önskar att varje politiker ska sätta sig in i sin egen kommuns skolsituation och förstå allvaret i dessa betygsluft från det nationella ämnesprovsbetyget till slutbetyget. Samt också ifrågasätta bedömningen i de övriga ämnena. Det finns lågpresterande elever, som nu döljs genom betygsluft som inte är förankrade i elevens verkliga kunskapsnivå. Man kan dela upp betygsluften i två grupper, IG till G samt betygsluft till VG och MVG.

Varför ges inte eleverna möjlighet att i god tid under sin nioåriga skoltid att öka sin kunskapsnivå? Är det för mycket begärt att också kräva mer tid till hemläxor. Vi bör också ställa kravet på en omfattande översyn av all lärarutbildning för grundskolan. Så att vi också får lärare som är kompetenta och har ett moraliskt ansvar för eleverna och samhället.

Får elever lära sig studieteknik någon gång från skolstarten i årskurs 1 och under de efterföljande åren?

J20. Inför mentorsprogram på gymnasieskolan

Motionär: Folkpartiet liberalerna Nyköping

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** följande tillägg görs till punkt 10 i programmet "Dags att sikta ännu högre": "Mentorsprogram ska även kunna inrättas för gymnasieelever som stöttar barn i lägre skolår. Deltagande i programmet noteras i betyget. En merit inför framtida arbetsliv."

Ett mentorsprogram för gymnasieelever skulle vara en del i de stödinsatser som stöttar och stimulerar yngre elever. Samtidigt ger noteringen i betyget de äldre eleverna en sporre till att delta i programmet.

Huvudmannaskapet för skolan

J21. Återför huvudmannaskapet av skolan till staten

Motionär: Maria Jern, Falköping

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** skolans huvudmannaskap återförs till staten så att skolan återigen blir ett nationellt ansvar för en jämlik och likvärdig skola i hela vårt avlånga land
2. **att** erforderliga ändringar i partiprogrammet görs
3. **att** landsmötet uppmanar Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp att inom alliansen driva frågan om att återbörda huvudmannaskapet till staten

Alla barn och ungdomar ska oavsett var de bor i landet ha rätt till en likvärdig skola. Så är det inte i dag. Skillnaderna i skolan i kommunerna i vårt avlånga land har ökat vad gäller betyg, resurser per elev och år m.m. sedan kommunaliseringen.

SCB:s statistik för 2007 visar på stora skillnader i vad en elev kostar för kommunerna i Sverige. Den kommun, Vilhelmina, som satsar mest betalar totalt 118 700 kronor per år och elev och den kommun som satsar minst, Ovanåker, lägger 58 900 kronor per år och elev. En skillnad på 59 800 kronor per år och elev. Det går alltså två elever i Ovanåker på en elev i Vilhelmina. När det kommer till undervisningskostna-

der skiljer det från 62 300 kronor per år och elev i Arjeplog till 31 800 kronor per år och elev i Sävsjö. En skillnad på 30 500 kronor per år och elev. Ännu mer anmärkningsvärd finner jag det att elevvårdskostnaderna per elev skiljer sig åt så stort i landet. I Älvdalen får varje elev 520 kronor per år till skolsköterskor, kuratorer och övrigt som elevvården innefattar. I Krokoms får däremot elevvården 8 340 kronor per år och elev. En skillnad på 7 720 kronor per år och elev.

Kommunaliseringen genomfördes med intentionen att besluten skulle fattas där skolan är placerad. Med facit i hand i dag kan vi se att kommunpolitikerna vilja att prioritera skolan ofta sätts i ett motsatt förhållande till övrig verksamhet som kommunerna ansvarar för. Barn med särskilda behov kan bli en ekonomisk belastning i en redan ansträngd kommunal ekonomi där boende kommunens ekonomi avgör om det finns extra resurser att sätta in för att barnet/ungdomen ska kunna tillgodo göra sig utbildningen vid t.ex. läs- och skrivsvårigheter.

Därför bör huvudmannaskapet återföras till staten för en mer jämlik och likvärdig skola i HELA Sverige för både lärarnas, elevernas, föräldrarnas och övriga personals skull.

J22. Skolan behöver ett statligt huvudmannaskap

Motionär: Folkpartiet liberalerna Dalarna

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet liberalerna ska intensifiera arbetet med ett statligt huvudmannaskap för den offentliga svenska skolan i sin helhet

En skola för alla med lika möjligheter för barnen att utveckla sina talanger och färdigheter oavsett ekonomisk, kulturell och social bakgrund. Det är en sann liberal hållning i en grundläggande viktig samhälllig fråga samt en av grundpelarna i skollagen.

Så ser dock inte verkligheten ut i dag. Skillnaden mellan skolorna har sedan kommunaliseringen på 1990-talet ökat när det gäller betyg, resurser och behöriga lärare. Vi kan inte längre tala om en likvärdig skola och detta får givetvis återverkningar på hur väl eleverna når målen. När nu många kommuner lider av sämre ekonomi ser vi att det på många håll är skolan och dess personal kommunen drar ned på först. Utbildning och lärande är grundpelarna i ett liberalt samhälle och därför är det upp till oss liberaler att reagera och agera när vi ser hur skolan och dess personal drabbas och ytterst hela det svenska samhället.

En tanke med kommunaliseringen var att besluten skulle fattas lokalt. Resultatet blev dock att den politiska detaljstyrningen ökade, att fler hierarkier byggdes samt att lärare och rektorer fick minskat inflytande. Att lagstiftningen dessutom riktar sig både till kommunen och till rektor/lärare skapar otydlighet och frustration om var ansvaret ligger. Det skolan verkligen behöver är färre hierarkier och ökad tydlighet gällande styrning och ansvarsfördelning. Vi är övertygade om att lärare och skolledning själva klarar att tolka de nationella styrdokumenterna och att det inte behövs några politiska mellanled mellan stat och skolor.

Uppenbart är att kommunaliseringen av skolan skedde mot en i och för sig tyst majoritet av dem som hade skolan som arbetsplats och med en tämligen passiv inställning av medborgarna. Vartefter åren har gått och erfarenheterna har trängt sig på både inom skolan och ute i samhället har konse-

kvenserna blivit tydliga av denna ”reform”, som innebar att kommunen står för pengarna och staten för regelverket. Ett förhållande, som skapat och skapar frustration och osäkerhet hos alla dem som värnar den offentliga skolans framtid.

En enda huvudman för den offentliga skolan efterlyses från allt fler, både inom och utom skolans väggar. Inte minst gäller det från huvudaktörerna – lärarna och rektorerna, som varje dag har att hantera de dubbla budskap som ges dem från dels den egna kommunen och dels från statligt håll. Men även från övriga samhällsmedborgare, både föräldrar och andra, ställs detta krav allt oftare när man fått klart för sig att en dubbelstyrning av skolan med allt vad en sådan kan ha för konsekvenser, existerar.

Vi ser ett statligt huvudmannaskap och en statlig finansiering av skolan som avgörande instrument för att säkra rätten till ekonomisk likvärdighet och en likvärdig utbildning. En statlig finansiering av skolan gör också att resurser på ett rättvist sätt kan reserveras för barn med särskilda behov över hela Sverige så att de får likvärdiga möjligheter oavsett var de bor. En statlig finansiering underlättar även valfriheten genom att kommuner inte, som i dag, ges möjlighet att motverka etablering av friskolor som uppfyller kvalitetskraven. Vi tror också att ett statligt huvudmannaskap är nödvändigt för att höja lärarnas status och löner på sikt.

J23. Ändrad finansiering av fristående skolor och skolor med rikstaxa

Motionär: Folkpartiet liberalerna Töreboda

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet tar ställning för att skollagen ändras så att godkända fristående skolor och gymnasieskolor med rikstäckande intag finansieras direkt från staten till ägare av den enskilda skolan. Efter en tid av 5 år nyttjas erfarenheten från perioden till att utarbeta ett system för statlig finansiering av alla skolor.

Den svenska skollagen framstår som om den offentliga skolan och den fristående skolan är jämförbara med tanke på offentlig finansiering när den enskilda skolan tillfredsställer de krav på kvalitet som lag och föreskrifter fastställer. När det gäller driftstillskott är den enskilda kommunen ansvarig för att betala ett godkänt alternativ. Den enskilda kommunen är också ansvarig att betala per elev till ett rikstäckande alternativ till gymnasieskola.

I dagens läge är den kommunala ekonomin oöverskådlig och svår att bedöma. Det är icke ovanligt att kommunen måste ändra sina budgetar flera gånger om året. Omfattande ändringar omöjliggör det långsiktiga perspektivet i planeringen. Speciellt kommuner med glesbygd har det svårt då inkomsterna inte täcker kostnaderna för att bibehålla ortstrukturen i kommunen. Skolor tvingas till nedläggning och barnen flyttas från hemmiljön till mera centrala områden. Äldrevården fungerar icke tillfredsställande då den icke är dimensionerad för en stadigt ökande population över 87 år. Vidare framstår trycket på sociala tjänster som stadigt stigande och svårt att hinna i kapp med.

För skolåret 2007/08 fanns 9 procent av landets grundskoleelever i en fristående skola och 17 procent av landets förskoleelever i en fristående förskola. Gymnasieskolan visar samma utveckling. Flertalet fristående skolor finns i storstadsområden med cirka 1/3 i Stockholms län. Elever och

vårdnadshavare har rätt till fritt val av skola enligt två konventioner, barnkonventionen och FN:s konvention för ekonomiska, kulturella och sociala rättigheter. Rätten till fria val avgörs ofta av ekonomi och vårdnadshavares ekonomi ska icke vara till hinder för aktiva val.

J24. Alla mobboffer ska ha rätt till hjälp

Motionär: Hanna Olehäll, Smögen

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** följande mening läggs till punkt 22 i skolprogrammet: "Alla skolor ska använda forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbning som ger bevisad effekt."
2. **att** följande mening läggs till punkt 22 i skolprogrammet: "Medlingsmetoder som går ut på att mobboffret gör eftergifter gentemot mobbarna ska inte användas."
3. **att** fjärde meningen under punkt 22 i skolprogrammet stryks och ersätts med: "Skolan ska ha möjlighet och skyldighet att förflytta mobbare om inga andra åtgärder hjälper."
4. **att** följande mening läggs till läggs till punkt 22 i skolprogrammet: "Särskild skolgång ska anordnas för grundskoleelever som förflyttas på grund av att de trakasserar andra."

Ta hjälp av forskningen 100 000 barn mobbas i vårt land varje år, bara i grundskolan. Samtidigt finns det metoder som drastiskt reducerar mobbningen på kort tid. I Norge och Island sprids forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbning till landets alla skolor, varpå mobbningen halverats på två år i Norge och minskat med en tredjedel efter ett år i Island, i berörda skolor.

I Sverige har skolministern nyligen meddelat att olika metoder mot mobbning ska utvärderas, att framgångsrika metoder mot mobbning ska spridas till skolorna, och att det på sikt ska lagstiftas om att skolan använder metoder mot mobbning som visar sig fungera. Detta är alldeles utmärkt och borde vara Folkpartiets egen politik.

Förbjud kränkande medlingsmetoder

Lika viktigt som att metoder mot mobbning är effektiva är att de är humana. I dag används ibland medlingsmetoder som utgår ifrån att mobbning är en konflikt, och går ut på att mobboffret förmås göra eftergifter gentemot mobbarna i utbyte mot att trakasserierna upphör. (En sådan metod beskrivs i docent Anatol Pikas bok *Gemensamt-bekymmermetoden*, 1998.)

Ett sådant förfarande står i strid med skollagens 2 §, att skolan ska "främja aktning för varje människas egenvärde". Mobbning är ett övergrepp. Skolan är ingen värdeneutral plats, utan ska ta ställning mot brott gentemot de mänskliga rättigheterna.

Ålägg skolan att flytta mobbare som sista utväg

Ett mobboffer ska aldrig behöva byta skola, säger vi. Ändå är detta många mobboffers verklighet. Grundskolan har länge saknat en uttalad rätt att flytta mobbare mot deras föräldrars samtycke. Gymnasieskolan kan stänga av elever i upp till tre terminer, men har ingen skyldighet att göra detta i någon som helst situation. Det är bra att Folkpartiet drivit att mobbare ska kunna flyttas som sista utväg. Men det hjälper inte de mobboffer som har oturen att ha en skolledning som vägrar vidta denna åtgärd. Skolan borde åläggas – inte bara tillåtas – att flytta mobbare, om inga andra åtgärder hjälper. Så får alla mobboffer skydd, oavsett vilken skolledning de har.

Särskild skolgång för mobbare

Det är inte säkert att mobbningen upphör bara för att mobbaren byter skola – i synnerhet inte när anledningen till skolbytet är att eleven vägrat sluta mobba. Just därför bör det anordnas särskild skolgång, utanför den vanliga skolans lokaler, för trakasserande grundskoleelever som förflyttas, fram tills dess att de upphör att trakassera andra. På så sätt jobbar man med mobbarna på plats, samtidigt som man hindrar att utsatta elever råkar ut för deras trakasserier.

Förskola, grundskola, gymnasieskola och fritidshem

J25. Stäng inte av elever. Ge undervisning på annan plats!

Motionärer: Jan Jönsson, Skärholmen, Margot Hedlin, Skärholmen, Gustav Åkerblom, Skärholmen

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** skolpolitiska programmet, punkt 12, fjärde meningen ges följande lydelse: "Skolans befogenheter måste stärkas, t.ex. genom att göra det möjligt att tillfälligt stänga av en elev och i stället ge undervisning utanför skolan, exempelvis i hemmet eller i en skolakut."

Ibland går det helt enkelt inte att ha kvar en elev som bråkar och stör i skolan. Då måste det finnas en möjlighet att tillfälligt stänga av eleven från skolan. Samtidigt är det just dessa elever som kanske allra mest behöver undervisning och den stabilitet och trygghet i livet som skolans rutiner ändå kan ge. Stökigt beteende i skolan har mycket ofta med föräldrarnas bristande omsorgsförmåga att göra och det gagnar inte barnet att då bli avskild från kontakter med andra stabila vuxna, som lärare och elevvårdspersonal.

Därför bör det skolpolitiska programmets förslag om att elever ska kunna stängas av, kompletteras med en formulering om att en avstängd elev ska fortsätta ges undervisning utanför skolan, exempelvis i hemmet, eller som i Skärholmen och Södertälje, i en särskild Skolakut. I skolakuten jobbar speciallärare och socialsekreterare tillsammans för att utreda elevens behov samtidigt som eleven ges intensiv undervisning. Skolakuten kan ta emot eleven inom 24 timmar från det att skolan fattat beslut om placering.

J26. Skapa ett åtgärdsprogram för de elever som lyfts ut ur skolans undervisning!

Motionär: Hendrik Andersson, Boden, Torsten Boqvist, Boden

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet uttalar att ett åtgärdsprogram alltid ska följa de elever som avstängs från skolans undervisning
2. **att** partistyrelsen ges i uppdrag att ta fram rapport om hur detta ska kunna genomföras
3. **att** Folkpartiet liberalerna ska verka för ett skärpt åtgärdsprogram för elever med anpassningssvårigheter

När det gäller Folkpartiets förslag angående gravt störande elever, som ska lyftas ut från klassrummen när inget annat

hjälper, anser vi att följande åtgärdsprogram ska vidtas.

Vi vill att de som lyfts ut från dag ett, hamnar i ett ”klass 9A”-åtgärdsprogram. Hemmet kontaktas i första hand. Där-efter om behov finns kontaktas skolkurator, specialpedagog, skolpsykolog och vid behov sociala myndigheter. Syftet är att eleven snarast ska kunna delta i klassundervisningen under acceptabla förhållanden. I sista hand om inget annat hjälper, kan omplacering vara nödvändig.

J27. Fler vuxna (föräldrar) i skolan

Motionärer: Kenny Thärnström, Hunnebostrand, Annette Thärnström, Sotenäs

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** partistyrelsen ges i uppdrag verka för ett uppdrag åt regeringskansliet att utreda möjligheterna att etablera ett system för obligatorisk föräldranärvaro i skolan
2. **att** partistyrelsen ges i uppdrag verka för ett uppdrag åt regeringskansliet att föreslå relevant lagstiftning för dess genomförande

I dagens samhälle kan man se att ungdomsvåldet ökar på ett markant sätt och att det i värsta fall kan sluta med dödsmiss-handel. Ungdomar lämnar grundskolan utan adekvata kunskaper i kärnämnen. Många ungdomar kan varken läsa eller skriva på ett acceptabelt sätt. Disciplinen i skolan är i många fall otillräcklig. Av lärarna krävs en både lärande och uppfostrande roll. Samverkan mellan familj och skola lämnar mycket i övrigt att önska. Denna bild är giltig i alltför många skolor.

När det gäller själva kunskapsinhämtandet har alliansregeringen med Folkpartiet i spetsen lagt tydliga förslag, det senaste i betygsfrågan. Det är bra, men inte tillräckligt. Skolministern efterlyser mer disciplin i skolan med större befogenheter för lärarna. Det är också bra, men inte tillräckligt.

Det är två aspekter som måste fram i starkare belysning för analys och åtgärder, såsom komplement till tidigare förslag, nämligen i) studiemiljön och ii) samverkan mellan lärare och föräldrar.

Att ge lärarna större befogenheter beträffande disciplinära åtgärder räcker inte. En ungdom som lämnats vind för våg i hemmet kan inte förväntas bli disciplinerad i skolan, för detta räcker inte ”hårda tag”. Risken är stor för en negativ reaktion, t.ex. skolk, skadegörelse, bråk ”för att hämnas på läraren”. Man ska inte förvänta sig att en lärare förutom undervisning också ska ha kapacitet att ”uppfostra” kanske 1/5 av klassens elever.

Alltför många föräldrar förefaller ”inte bry sig” särskilt mycket om sina barn och ungdomar. Det kan bero på ekonomiska faktorer, båda föräldrarna har långa arbetsdagar och därmed begränsad tid över för barnen, för samvaro och fostran. Det kan vara känslomässiga och medicinska aspekter t.ex. skilsmässor, alkohol, droger som gör att barn och ungdomar kommer i andra hand. Många är ensamstående föräldrar med såväl ekonomiska som tidsmässiga begränsningar för att kunna ägna sig åt sina barn. Det är då lätt att ”överlåta” uppfostran till skolan.

Samverkan mellan skolan och hemmet är förvisso olika i olika hem, i olika skolor, men det är vår erfarenhet att samverkan ofta är bristfällig för att inte säga obefintlig. Det räcker inte med kvartssamtal någon gång per termin. Åhörardagar upplevs ofta av eleverna som negativa, särskilt om det bara är

ens egen förälder som kommer till skolan.

För att en aktiv och positiv samverkan ska komma till stånd måste föräldrar och lärare ses ofta och eleverna uppleva en förälders närvaro som naturlig.

Vi föreslår att varje lärare ska ha en förälder närvarande i klassen kontinuerligt i årskurserna 0–9.

Detta skulle medföra att:

- Lärarna har en vuxen stödperson i klassrummet med syfte att främst övervaka ordningen.
- Eleverna känner det naturligt att en förälder alltid finns i klassrummet.
- Föräldrarna ges god insikt i förhållandena i skolan.
- Lärarna avlastas arbetet med att vara ”rastvakter”.

Detta system bör införas från och med ”nollan” och först-sätta upp till och med ”nian”. Införandet bör ske gradvis, med början i ”nollan” från och med läsåret 2008–09 och sedan låta det följa med upp till ”nian”. Ett fullständigt genomförande skulle då ta tio år.

Vi är övertygade om att detta system skulle ge följande positiva effekter:

- Lugnare och mer disciplinerad studiemiljö.
- Mer tid för undervisning.
- Effektivare lärare.
- Bättre studieresultat.
- Högre föräldraengagemang för både skolan och de egna barnens skolgång.
- Mer studieintresserade barn och ungdomar.
- Mindre bråk och skadegörelse i skolan och i samhället i övrigt.

Vårt förslag är att en förälder ska vara närvarande en dag per läsår i ”sitt” barns klass. För att kompensera föräldern under tiden i skola införs ett system med ”skoldagar” som ersätts på motsvarande sätt som ”vård av sjukt barn”.

Skälet till att göra detta obligatoriskt är, att det annars är stor risk att det bara blir redan intresserade föräldrar som deltar. Det är särskilt viktigt att det är ”de andra” föräldrarna som deltar.

J28. Ytterligare förbättringar i gymnasiet

Motionärer: Kristina Bergman Alme, Hisings Backa, Mikael Janson, Göteborg

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att regelverket utreds i syfte att möjliggöra för gymnasieskolor att, att i vissa fall, kontakta hemmaboende myndiga elever angående frågor om elevens resultat, närvaro och hälsa
2. **att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att regelverket ändras så att lärare kan sätta deadlines under terminernas gång – som måste respekteras och där det kan finnas maktmedel som innebär ett omöjliggörande av att kunna lämna in allt i klump
3. **att** ovanstående punkter, eventuellt i omformulerat skick, förs in i Folkpartiets skolprogram

Det har under de senaste åren skett ett antal förbättringar i den svenska skolan, men lite återstår. Vad avser gymnasiet finns det två saker som vi särskilt tänker på.

Den svenska skolan ska fostra eleverna till att bli självständiga och ansvarstagande individer. Detta till trots är många inte mogna att et fulla ansvaret som myndighetsdagen innebär. Rent konkret får skolan inte ha kontakt med en myn-

dig elevs föräldrar – om inte eleven godkänd det. Konsekvenserna av detta kan variera: stor frånvaro och dålig kunskapsinhämtning, icke-godkända betyg och därmed inte möjlighet att gå vidare till högskola direkt. Ifall skolan och hemmet får samarbeta kan riskerna för ovan nämnda saker minskas. Det kan dock finnas allvarigare konsekvenser. Hög frånvaro kan göra att studiebidraget försvinner – vilket i sin tur kan påverka eventuellt socialbidrag. En annan aspekt är att särskilt de ungdomar som har diagnoser av bokstavskombinationsart kan behöva sina föräldrars stöd – och har inte sällan, på grund av diagnosen, en sämre förmåga att överblicka de långsiktiga konsekvenserna av sina ageranden. Än värre blir gränsdragningarna kring när man får kontakta föräldrarna, mot den unga individens vilja, när personen ifråga hotar att skada sig själv eller till och med ta livet av sig.

Individens självbestämmande är viktigt, särskilt i ett liberalt parti, men situationen är inte svart och vit. Självklart finns det personer som absolut inte bör ha kontakt med sina föräldrar, exempelvis vid hedersvåld. Men ifall man bor hemma har föräldrarna i Sverige, liksom i många andra länder, ett försörjningsansvar för sina barn åtminstone till dess att de gått ut gymnasiet. Vi anser att det känns rimligt att se över hur lagstiftningen ser ut vad avser detta.

En annan problematik stavas sena inlämningar. ”Jag vet att jag inte lämnat in något hittills, men du kan ju inte sätta betyg förrän terminen är slut, så då måste jag kunna lämna in allt nu!” Inte sällan så stöter lärare på liknande kommentarer mot slutet av terminen eller året. Intressant nog har eleven rätt i sin argumentation enligt Skolverkets jurister. Så som officiella texter ser ut finns i dag inga krav på att uppgifter ska lämnas in enligt de deadlines som lärare sätter upp under året. Det finns med andra ord inga ”maktmedel” för att dels få elever att inse att världen innehåller tidsramar som man ska hålla och dels för att få en rimlig arbetsbörda för lärare. Det talas ibland i samhället om att unga personer curlas för mycket och detta är ett talande exempel. Regelverket möjliggör för att lärarna alltid kan/ska ”rädda” slarviga elever från konsekvenserna av sina egna ageranden.

Vilken signal sänder detta? De ”ordentliga” eleverna anser det djupt orättvist att de som följt reglerna inte får något för detta (kanske till och med bestraffas) eftersom de bedöms enligt samma betygskriterier som de som slarvar och ”köper” sig mer tid för att förbättra uppgiften och teoretiskt sätt kan få ett högre betyg tack vare längre arbetsinsats. Rimligt vore att varje skola kan sätta upp sina egna riktlinjer, men att lämna allt, eller nästan allt, i klump på slutet ska inte vara acceptabelt.

J29. Säkra en human skolmiljö

Motionär: Rafaela Halabi, Bräcke

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska verka för att åtgärder vidtas för att förbättra den psykiska och fysiska miljön i grund- och gymnasieskolan
2. att brott mot lagar och regler i skolan ska medföra polisutredning

Trots lagstiftning, regler och anvisningar förekommer oacceptabelt många fall av mobbing och användande av droger i och i anslutning till skolan.

Rökning förekommer i skolan trots förbud. Det förekom-

mer att elever är påverkade av både alkohol och andra droger i skolan.

Skolelever fortsätter att mobbas trots fina handlingsplaner och regler i skolan. Vid ett antal tillfällen har elever drivits till självmord pga. mobbing och uteblivna åtgärder från skolan, trots kännedom om problemet.

Vi måste för våra barns framtids skull verkligen vidta åtgärder för att stävja detta. Lagar och regler måste följas och om man bryter mot dessa, måste någon form av sanktioner sättas in. Om en elev röker, är berusad eller påverkad av andra droger, har uppenbarligen ett brott begåtts någonstans av någon, som har försett eleven med tobak eller berusningsmedel. Skolan har då ett ansvar att visa att samhället ser allvarligt på detta. Det minsta som kan göras är att en elev som påträffats, tas till förhör av polisen.

Beträffande mobbing tvingas ofta offret byta skola. Det är ju helt fel! Det är inte offret utan förövarna som ska utsättas för sanktioner.

En formell handläggning av polisen i fall som beskrivits kan ha en avskräckande effekt, barnen känner sig tryggare och ett antal kanske kan räddas från att utveckla psykisk ohälsa i samband med mobbing och spolierad framtid vid allvarligare drogmissbruk. Polisingripande i dessa fall är minst lika motiverat som att polisinsats för att hämta skolkande elever från hemmet till skolan.

J30. Hindra rekrytering till utanförskap genom åtgärder i grundskolan

Motionär: Sverker Torell, Solna

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att landsmötet beslutar uttala att kraftfulla åtgärder ska vidtas inom grundskolan som kan hindra rekrytering till utanförskap

Missbrukare, kriminella och andra i utanförskap har ofta en gemensam nämnare i form av en misslyckad tid på grundskolans högstadium. Svårigheterna för lärarna att engagera och nå de svaga eleverna är där stora och väldokumenterade.

Elever som dag efter dag upplever att undervisningen går över deras huvuden och att den egentligen tycks vara till för de andra i klassen drabbas naturligt av känslor av meningslöshet, som lätt övergår i passiva beteenden som apati eller skolk eller destruktiv aggressivitet. En negativ attityd till samhället kan skapas som successivt kan leda till utanförskap i olika former, särskilt om kompenserande krafter saknas i hemmiljön.

Harry Martinson är ett exempel på att skolan för ett begåvat barn från eländiga förhållanden kan upplevas som en ljus positiv tillgång. Skillnaden är att han i motsats till de diskuterade kunde tillgodogöra sig undervisningen: De senare missgynnas i den s.k. sammanhållna klassen.

Självfallet kan alla elever tillgodogöra sig undervisning som anpassas efter deras nivå. Också i våra dagar ska en elev från eländiga förhållanden kunna se skolan som en ljus positiv tillgång också om hans begåvning är skral. En intresseväckande, nivåanpassad undervisning framstår således som en kungsväg till att minska incitamenten till allsköns utanförskap. Dröm eller möjlighet?

Elever som tycker det är roligt och intressant att gå i skolan trakasserar sällan sina kamrater, kastar könsord omkring sig eller sticker skolor i brand.

En hjärntrust av erfaret: skolfolk bör skapas för att ta fram lämpliga åtgärder. Intensifierade ansträngningar att individualisera inom klassens ram, ökade möjligheter till nivåanpassade undervisningsgrupper, återskapad speciallärarutbildning, specialklasser och specialskolor bör då t.ex. övervägas...

Vinsterna bör efter hand sig i färre brott, rättegångar och fängelsekunder, mindre skador, väldiga ekonomiska besparingar och stort minskat mänskligt lidande.

Tills vidare kommer mobbingen att fortsätta. Folkpartiförslagen har fog för sig: att ställa sig på offrets sida, bestämt ingripa och ge läraren ökade befogenheter, men när det gäller mobbaren/mobbarna ska alltid en noggrann utredning göras av kompetent personal, helst av lärare som gått igenom något slags speciallärarutbildning. Sådan lärare ska finnas vid varje skolenhet.

Mobbarna måste på lämpligt sätt få klart för sig vilket svårt brott de begått. Utredaren måste klargöra orsakerna till deras beteende och söka sätt att få dem på rätt köl igen. Mobbarna är ofta själva offer för negativa omständigheter, inte sällan själva mobbade. Risken för en fortsatt karriär på den inslagna vägen måste elimineras. I svåra fall torde särskild undervisningsgrupp ledd av speciallärare behöva tillgripas eller specialskola, varav ett antal bör upprättas i landet.

Förebilder för sådana specialskolor har jag upplevt i Norge. Den ledande tanken var att låta de vilsekomna ungdomarna så långt möjligt studera det som intresserade dem och därvid hjälpa dem med studieteknik och på annat sätt. Förhoppningen var att de så småningom skulle upptäcka behovet att studera många andra ämnen också. Då skulle en återgång till den ordinarie skolan bli en möjlighet.

Kostnaderna för att genomföra vad som här yrkats kan uppfattas som ansenliga. I förhållande till vinsterna är de synnerligen blygsamma.

J31. Överför skolhälsovården till landstingen

Motionär: Olov Lindquist, Södertälje

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet i sitt handlingsprogram skriver in att skolhälsovården i framtiden borde tas om hand av landstingen/de framtida regionkommunerna

Den s.k. Ansvarskommitténs uppdrag har bestått i att analysera dagens samhällsorganisation och bedöma om det krävs förändringar av uppgiftsfördelning och struktur för att klara de utmaningar som de offentliga verksamheterna i framtiden kommer att ställas inför. Kommitténs arbete är nu avslutat. Folkpartiets representant i kommittén har gjort ett oerhört bra och värdefullt arbete. Att äntligen få en bra tingens ordning även på den regionala nivån är ett egenvärde i sig. Men ingenting är så bra så att det inte kan göras bättre.

Jag anser t.ex. att skolhälsovården måste garanteras på ett bättre sätt än nu. Det finns undersökningar som tyder på att kommuner som inte har en bra skolhälsovård tenderar att ha en större belastning på landstingens psykiatri än kommuner som har en bra skolhälsovård. Om landstingen eller de framtida regionkommunerna fick ansvaret för skolhälsovården så kunde samordningsvinster göras och ingången till övrig hälso- och sjukvård kunde ske på ett mer smidigt sätt.

J32. Mer ordning i skolan

Motionär: Omid Maasomi, Västra Frölunda

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att alla elever ska ha uniform

Att skapa mer trygghet för eleverna, att det blir billigare för föräldrarna, att barnen (eleverna) ska slippa konkurrens med varandra och att skapa jämställdhet bland eleverna. Dagens skola har blivit en mode visning för olika elever, de tänker bara på sina kläder för att visa upp dem till varandra, att visa att de ta på sig kläder med dyra märken, vilket skapade en stor klyfta bland hög och låg inkomsttagare. Klyftan har skapat oro bland eleverna och mycket tryck på föräldrarna. Vi har ett gott exempel som England, där föräldrar och elever slipper de ovan nämnda problemen. Folkpartiet har lovat det, alltså mer ordning i skolan. Jag hoppas att mitt förslag (min motion) går igenom.

J33. Förslag till ny utbildningspolitik

Motionär: Folkpartiet liberalerna Stockholms län

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** punkt 16 får följande lydelse: "Skolan ska verka för att eleverna ska ha goda motions- och kostvanor. Eleverna ska gärna ha någon form av fysisk aktivitet varje dag. Alla elever i grund- och gymnasieskola ska garanteras minst tre lärarledda idrottslektioner per vecka. Det ska inte vara möjligt för en skola att t.ex. under en skidresa "blockläsa" alla idrottslektioner, i stället ska eleverna ha rätt till idrott och motion under hela sin skolgång. Svensk skolmat är unik och håller generellt sätt hög standard. I skollagen bör det tydligt framgå att skolmaten ska vara näringsriktig."
2. **att** punkt 19 får följande lydelse: "Skolan kan vara en murbräcka mot segregationen. Det är ytterst angeläget att varje elev ges möjlighet att lära sig behärska det svenska språket. Genom en bra skola ges varje elev möjlighet att utveckla sina kvaliteter och förmågor oavsett social bakgrund. Vi vill att möjligheten till studiehandledning och läxläsning på modersmål ska utökas. Ämnesundervisning på modersmål är en rättighet för elever från de nationella minoriteterna och bör även i övrigt kunna äga rum där detta bidrar till funktionell tvåspråkighet och där läraren är behörig för detta."
3. **att** sista meningen i punkt 20 får följande lydelse: "Barn till gömda och papperslösa ska – trots att uppehållstillstånd saknas – ha rätt till skolgång."
4. **att** punkt 23 får följande lydelse: "I särskolan får barn och ungdomar med utvecklingsstörning den specialistkunskap och gemenskap som krävs för en trygg studiegång. Särskolan ska därför bevaras som en egen skolform. Kommunerna ska vara skyldiga att göra gedigna undersökningar av elevernas behov inför val av skolform. Elever med fastställd diagnos som motiverar placering i särskola ska ha rätt till särskola."

Vi ställer oss i det mesta bakom skolgruppens förslag till nytt utbildningsprogram. På några punkter har vi dock klart avvikande uppfattning, vilket framgår senare i motionen. I ett par avseenden vill vi också ha förtydliganden i texterna.

Idrott och motion i skolan (avsnitt 6.2)

Vi vill att eleverna i grund- och gymnasieskolan ska få mer idrott i skolan. Alla elever ska ha rätt till minst tre lärarledda

lektionstimmar per vecka. Helst ska eleverna ”röra på sig” minst en gång per dag. Det ska därför inte vara möjligt att ”blockläsa” all idrott under ett par idrottsdagar eller under en skidresa. Möjligheterna i skollagen till undantag från undervisning i t.ex. idrott ska också tas bort.

På uppdrag av landsmötet har ett nytt idrottspolitiskt program utarbetats. I programmet slås fast att alla elever ska garanteras minst tre lektionstimmar idrott per vecka och att alla elever ska få möjlighet till fysisk aktivitet i skolan, gärna minst en gång om dagen. Kommunerna ska också se till att alla barn uppnår målen för simkunnighet.

Undervisning på modersmål (avsnitt 8)

Vi menar att det är av avgörande betydelse att nyanlända barn ges möjlighet att snarast möjligt lära sig svenska. Vi är helt överens om det som framhålls av skolgruppen om vad internationell forskning visar i det avseendet. Vi menar däremot att skolgruppen gör sig skyldig till en logisk kullerbytta, när den av detta drar slutsatsen att nyanlända barn skulle ha svårare att lära sig svenska snabbt, om de dessutom får stöd för att utveckla det modersmål de redan har. Tvärtom visar internationell forskning att funktionell tvåspråkighet är en tillgång i utbildningssituationen, inte en belastning. Det är därför inte en rimlig slutsats, att ämnesundervisning på modersmål bara ska kunna ske i undantagsfall. En förutsättning är givetvis att läraren är behörig att undervisa i det aktuella ämnet på det modersmål det gäller.

Sverige har, bl.a. på tillskyndan av Folkpartiet, ratificerat Europarådets minoritetsspråkskonvention. Denna föreskriver rätten till undervisning inte bara i modersmål utan också på modersmål för elever från de nationella minoriteterna. För elever med dessa modersmål är problemet som regel inte bristande kunskap i svenska utan brister i kunskapen i deras modersmål.

Barn till gömda och papperslösa (avsnitt 8.2)

Barnets rätt måste alltid gå i första rummet. Det är också innebörden av FN:s barnkonvention, vilken Sverige ratificerat. Förslaget till programtext är inte alldeles tydligt vad gäller innebörden av ”gömda flyktingbarn”. Vi menar därför att det bör framgå tydligt att det inte gör någon skillnad ifall barnet har uppehållstillstånd eller ej.

Rätt till särskola (avsnitt 11)

Efter flera år av osäkerhet kring särskolans vara eller icke vara står det nu klart, inte minst tack vare Folkpartiets insatser, att särskolan blir kvar som egen skolform. För Folkpartiet måste den centrala utgångspunkten alltid vara elevens bästa. För barn med påtagliga funktionshinder eller dokumenterad utvecklingsstörning måste undervisningen och skoltillvaron på olika sätt i allra högsta grad anpassas efter varje barn.

Det är viktigt att skolplaceringen alltid görs utifrån barnets bästa och att föräldrarna har ett stort inflytande. Självklart finns det stundtals svåra avgöranden om vem som har sista ordet när en elev med fastställd diagnos ska placeras i en skola. Rubriken för detta avsnitt är ”Rätt till särskola”, inte rätt till ”vanlig undervisning i storklass”.

I sällsynta fall kan föräldrar kräva att barn med mycket tydlig diagnos för särskola ska ha rätt att gå i en ”vanlig” skolklass. Föräldrars rätt att välja skolform åt sina barn ska inte slås fast i skollagen.

J34. Mer naturvetenskap på skolschemat

Motionär: Gullvy Jonsson, Storvreta

Förslag till landsmötesbeslut:

- 1. att** Folkpartiet ska verka för att läroämnet biologi får utökad undervisningstid i såväl grundskola som gymnasium

Naturvetenskaper har under det senaste decenniet blivit allt mindre efterfrågade bland studerande ungdom. Till stor del beror detta på den omfördelning som dessa skolämnen fått under senare tid och som mer än halverat timtilldelningen. Grundskolans biologi, läran om det levande, omfattar natur och miljö, ekologi, etologi, försurning, övergödning, kretslopp, människokroppens anatomi och fysiologi, näringslära, sex och samliv, hygien och hälsofrågor, droger, genetik och evolution. I många grundskolor tilldelas biologiundervisningen en veckotimme under årskurserna 8 och 9.

Utarmningen av biologiämnet i grundskolan har lett till att allt färre studenter läser biologi vid universitet och högskolor.

Biologi förblandas ofta med bioteknik inom teknisk sektor. En följd av denna förskjutning är att vi som nation inom kort kommer att vara tvungna att importera lärare från kontinenten där ämnet fortfarande finns kvar.

J35. Rättstävning i grundskolan

Motionär: Gösta Sundberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

- 1. att** Folkpartiet ska verka för att rättstävning är ett tydligt mål i kursplanen för svenska på grundskolan
- 2. att** Folkpartiet ska verka för att främja det nationella projektet ”När ska barnen lära sig stava till ordet stjärna?” med start i mångkulturella områden mellan skola och föräldrar

Under hösten 2009 tar Skolverket fram nya förslag på kursplaner. Skolverkets förslag till kursplaner ska redovisas för regeringen senast den 1 april 2010.

Utbildningen i ämnet svenska syftar till att ge eleverna möjligheter att använda och utveckla sin förmåga att tala, lyssna, se, läsa och skriva. Språkförmågan har stor betydelse för allt arbete i skolan och för elevernas fortsatta liv och verksamhet. Mål enligt dagens kursplan i Svenska som eleven ska ha uppnått avseende skrivning är.

I slutet av tredje året: kunna skriva läsligt för hand, kunna skriva berättande texter med tydlig handling, kunna skriva enkla och elevnära faktatexter och instruktioner där innehållet klart framgår, kunna stava ord som eleven själv ofta använder i skrift och ord som är vanligt förekommande i elevnära texter, och kunna använda sig av stor bokstav, punkt och frågetecken i egna texter.

I slutet av femte året: kunna producera texter med olika syften som redskap för lärande och kommunikation.

I slutet av nionde året: Kunna skriva olika sorters texter så att innehållet framgår tydligt samt tillämpa skriftspråkets normer.

Det skrivna språket har stor betydelse för den personliga identiteten. Svenskämnet har som syfte att främja elevernas förmåga skriva väl. Kunskap bildas genom det skrivna språket. Det skrivna ordets betydelse är stor och samhället ställer krav på förmåga. Förmågan att kunna uttrycka sig i skrift kan vara skillnaden mellan få ett jobb och inte. Detta inser många föräldrar till barn i våra mångkulturella områden och de sak-

nar stöd i kursplanen i dag när skola och lärare ser stavning av mindre vikt.

Ett ansats är att tydliggöra rättstavning som ett mål i kursplanen i svenska och främja rättstavning i ett nationellt projekt med start i områden där föräldrar har svårast att ge läxhjälp, att dämpa den ångest som många föräldrar upplever.

J36. Reglering av studiestarten i moderna språk

Motionärer: Helena von Schantz, Valdemarsvik, Karin Granbom Ellison, Linköping

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** valet av moderna språk regleras så att alla grundskoleelever påbörjar språkstudierna samtidigt i årskurs 6
2. **att** det inleds med ett "prova-på-år" med reglerad undervisningstid i de språk som erbjuds vid varje enskild skola
3. **att** språkvalet, som därmed görs först inför årskurs 7, förbereds med en obligatorisk information om målspråksländerna, arbetsmarknadens behov och om den fria rörligheten inom Europa

I dag är det upp till huvudmannen när studierna i moderna språk inleds. Resultatet är en stor variation. Samtidigt har de flesta högstadieskolor ett upptagningsområde med flera mellanstadieskolor. Det här innebär att en elev som har läst franska i ett år på mellanstadiet kan hamna i en högstadielklass där vissa inte har läst språket överhuvudtaget. En följd är att språkgrupperna blir heterogena, en annan att språkvalet blir svårt för de sämst förberedda eleverna.

Vid en reglering av starten för moderna språk finns det många argument som talar för ett prova-på-år. En fördel med systemet är att alla elever får en liten allmänbildande grund i flera språk och även kunskap om de länder där språken talas – en slags grundläggande Europakunskap. En annan fördel är att eleverna då kan förväntas göra ett bättre och mer genomtänkt språkval.

I dag görs språkvalet redan i slutet av åk 5, och beslutet fattas ofta på otillräckliga grunder. Dels har barn i den åldern otillräckliga kunskaper om Europa och EU, dels har de sällan konkreta framtidsplaner. För mellanstadiel eleverna är dessutom de stora europeiska språken relativt okända. Spanska kommer de flesta barn i kontakt med via vårt amerikansiserade medieutbud, men franska och tyska är språk många av dem aldrig har hört. Trots att Tyskland är ett grannland och vår främsta handelspartner och språket nära släkt med vårt eget kan tyskan därför upplevas som mer främmande än spanskan.

Ett prova-på-år sätter alla språk på samma förkunskapsnivå, ger elever och föräldrar tid att överväga valet och medför att valet görs senare och dessutom vid ett studiebyte då framtidstankar ofta ändå aktualiseras. Systemet kan också förväntas leda till ökad motivation och upplevelse av meningsfullhet i språkstudierna.

För att garantera alla elever en likvärdig språkutbildning, för att motverka snedrekrytering, för att öka kunskaperna och därmed höja intresset för tyska och franska och för att höja kvaliteten på språkundervisningen i grundskolan föreslår jag en reglering av starten och ett obligatoriskt prova-på-år med efterföljande information.

J37. Moderna språk som obligatoriskt ämne i grundskolan

Motionärer: Helena von Schantz, Valdemarsvik, Karin Granbom Ellison, Linköping

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** moderna språk (ett andra främmande språk) blir ett obligatoriskt och behörighetsgivande ämne i grundskolan
2. **att** nödutgången språkval svenska/engelska tas bort

Språkreformen i grundskolan är en reform som har misslyckats. En viktig orsak till misslyckandet är att ämnet – som enda grundskoleämne – kan väljas bort. Betyget behövs inte när man söker till gymnasiet och man kan när som helst byta till språkval svenska/engelska. Den särställningen ger både elever och föräldrar signalen att det här ämnet är det minst viktiga skolämnet. Nödutgången svenska/engelska ställer dessutom de moderna språken mot två kärnämnen – alltså mot två av de tre viktigaste skolämnena. Mot den bakgrunden är det knappast förvånande att det största språkvalet i den svenska grundskolan är just svenska/engelska.

Svenska/engelska-valet, som omfattar en tredjedel av grundskoleeleverna, är i det närmaste oreglerat. Det finns varken kursplan eller uppföljning. Hur man använder tiden och vem som undervisar elevgruppen varierar väsentligt från skola till skola. Inte ens skolverket vet hur man ska hantera språkvalet och gör olika bedömningar från skola till skola. Detta enligt en kartläggning gjord av Jörgen Tholin och Anna-Karin Lindqvist som beställdes av Skolverket och var färdig för ett drygt år sedan.

Resultatmässigt är nödutgången emellertid en förödande förlustaffär. Språklärarna tvingas sänka kraven för att inte tappa alla sina elever och svenska/engelska-lektionerna är alltför ofta ineffektiva. En orsak är att grupperna är både stora och heterogena och dessutom under ständig förändring. En annan orsak är att verksamheten saknar både piska och morot och alltför ofta handlar om ren läxläsning. Den allmänna temposänkning som svenska/engelska-valet innebär gör dessutom eleverna passiva och får därigenom en negativ effekt både på elevernas språkinläring och på hela deras skolsituation. Sammantaget innebär det här att vi har ett språkval som i bästa fall fungerar som igenläsningstid, och som i sämsta fall fördummar och förslöar våra barn.

Förmågan att kommunicera och interagera med andra är själva kärnan i att vara människa. All tid som sätts på att utveckla den förmågan är väl använd. Varje nytt språk ger en ökad förståelse för nyanser, begränsningar och möjligheter i språklig kommunikation – och därmed fördjupade kunskaper i de föregående. Hjärnforskarna berättar dessutom att vi blir intelligentare av att lära oss många språk. Det är ingen slump att många av världslitteraturens giganter talade, läste och skrev på flera språk. Strindberg skrev på svenska och franska och läste dessutom både tyska och latin. Selma Lagerlöf, som fick nöja sig med hemundervisning, lärde sig själv engelska och franska. Bellman övertrumfades dem båda med flytande franska, tyska, italienska, engelska och latin.

Det räcker inte med meritpoäng om vi ska vända den språkfientliga trend som försämrar vår konkurrenskraft och som riskerar att minska medborgarnas engagemang i vår omvärld. Det som krävs är en tydlig uppvärdering av språkstudierna. Därför föreslår jag att studierna i moderna språk blir obligatoriska och att nödutgången språkval svenska/engelska tas bort.

J38. Erkänn de samhällsorienterande ämnena som demokratins kraftkälla

Motionär: *Sverker Torell, Solna*

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att landsmötet beslutar uttala en särskild uppskattning av de samhällsorienterande ämnenas betydelse för elevernas fostran till demokrati och för deras förståelse av en globaliserad omvärld

Historien visar bl.a. hur kampen för människovärdet förts genom tiderna för att äntligen ända i vårt tids demokrati. Händelser i sen tid, bl.a. i vår nära omvärld, visar att demokratin inte får tas för evigt given, att den ofta missbrukas och kräver oavslutlig vaksamhet och försvar.

De religiöst inspirerade våldsdåden som media på senare tid frekvent rapporterat om understryker vikten av en icke konfessionell, saklig och allsidig religionsundervisning som förutsättning för ett samhälle präglad av tolerans för avvikande trosuppfattningar. Folkpartikravet att sådan undervisning ska vara obligatorisk är välgrundat.

Geografin har en väldig men ofast underskattad potential att förklara världen på ett sätt som ökar intresset för andra länder, grundar en förståelse för deras problem och motverkar främlingsfientlighet. I geografin studeras samspelet mellan klimat, berggrund, jordarter och vegetation som en grund för miljöundervisningen.

Värdet av samhällskunskapen, som ökar intresset för demokratin inom och utom landet kräver knappast kommentarer.

Skrämmande och motiverande till yrkandet är uppgiften i skolrapporten att dagens kommunala skolhuvudmän på sina håll låtit besparingarna inom skolan främst drabba dessa ämnen.

J39. Gör geografi till gemensamt ämne för alla gymnasiestudier

Motionär: *Sverker Torell, Solna*

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att landsmötet beslutar uttala att geografi bör införas som gemensamt ämne på alla program i den nya gymnasieskolan

Geografin har en central roll för att belysa frågorna om människan på jorden, hennes livsvillkor, överlevnadsproblemen, resurs- och miljöfrågorna. Så formulerade sig 1976 års gymnasieutredning. Kan någon invända däremot i dag?

Utredningen framhöll att kunskaper i geografi krävs för att eleverna ska kunna få en helhetsbild av ett land eller ett område och integrera naturvetenskapliga, politiska, ekonomiska och andra aspekter. Vidare påpekades, att geografin därtill ger möjligheter till tematiska studier i frågor om miljö, resurser, ekonomisk utveckling m.m.

Tre årtionden har gått sedan detta skrevs, men orden har bara fått ökad vikt. Dagligen konfronteras vi med begreppen globalisering, klimathot, migrationsströmmar, främlingsfientlighet, rasism och terrorism. Allt måste sättas in i en strukturerad bild av världen byggd på kunskap, annars resulterar endast en mängd kaotiska bilder. Geografin är härvidlag till ovärderlig hjälp.

I föreliggande förslag har emellertid naturkunskap fått ersätta geografi. Naturkunskap i all ära – inte kan den ersätta geografin i detta sammanhang! Hur man har kunnat komma

till ett sådant felslut ter sig gåtfullt. Folkpartiet måste rätta till det.

J40. Engelska som obligatoriskt skolämne från första klass

Motionärer: *Karin Granbom Ellison, Linköping, Helena von Schantz, Valdemarsvik*

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska verka för att engelska införs som obligatoriskt skolämne från första klass

Goda språkkunskaper är en rikedom och innebär frihet. Att kunna språk ger nya möjligheter att tänka och förstå, kommunicera och ta till sig nya kulturer. Globaliseringen och EU-medlemskapet ger medborgarna stora möjligheter att handla, arbeta och resa över nationsgränser. Människor från andra länder kommer till vårt land av fri vilja eller som flyktingar. Internet låter oss ta del av information från andra länder och kommunicera på ett sätt som inte tidigare var möjligt. Kontakterna över landsgränser har ökat väsentligt. Ovanstående ökar betydelsen av goda språkkunskaper utöver modersmålet.

Engelska spelar i dag rollen som ett "lingua franca" – ett språk som är gemensamt för människor med olika modersmål. Att väl behärska engelska är många gånger en förutsättning för att ta del av information och delta i samtal och meningsutbyten. Exempelvis är studielitteratur vid svenska universitet i hög grad på engelska. Många arbetsgivare kräver flytande engelska för anställning.

Globalt sett är det vanligare att barn är flerspråkiga än enspråkiga. I den svenska skolan gäller att eleverna ska garanteras 480 timmar lärarledd engelskundervisning. Det finns dock inga riktlinjer för när undervisningen ska starta utöver att eleverna i slutet av årskurs fem ska ha uppnått vissa mål. För svenska och matematik finns det mål att uppnå i årskurs tre, vilket gör att skolorna behöver schemalägga dessa två ämnen tidigt.

Barns nyfikenhet och goda förmåga att lära sig språk bör bättre tas tillvara. Redan från tidig ålder bör alla elever exponeras för engelska. Kunskaper om barns språkutveckling ska naturligtvis styra hur undervisningen bedrivs.

Att tidigt låta barn komma i kontakt med engelska gör att förhållandet till språkinläring och engelska språket blir naturligare. Därmed föreslår jag att engelska införs som obligatoriskt skolämne från första klass.

J41. Teckenspråk och tvåspråkighet

Motionärer: *Maria Lundqvist-Brömster, Håknäs, Agneta Berliner, Västerås, Anita Brodén, Sollebrunn, Birgitta Ohlsson, Stockholm, Barbro Westerholm, Stockholm*

Förslag till landsmötesbeslut:

1. Att Folkpartiet ska verka för att barn med hörselskada får rätt till att lära sig teckenspråk som modersmål i grundskolan

Teckenspråk används av personer med dövhet eller hörselskada vid direkt kommunikation. Teckenspråket är nationellt och är unikt för varje land. Det svenska teckenspråket erkändes som dövas första språk av riksdagen 1981. Att utveckla ett språk vid tidig ålder sker omedvetet och automatiskt. Att

lära sig ett språk senare i livet kräver större ansträngning och motivation från individens sida. Det är inte heller självklart att nivån på språket blir lika hög som om barnet fått utveckla det från tidig ålder. Teckenspråk och svenska kompletterar varandra och gör att språken blir rikare. Ju fler redskap för kommunikation – desto fler möjligheter att kommunicera. I dag finns en förordning, TUFF, (teckenspråksutbildning för föräldrar) som ger föräldrar och syskon till ett barn med hörselskada rätt till teckenspråk. Tyvärr omfattar dock inte denna förordning barnet med hörselskadan. Genom att vara tvåspråkig och ha tillgång till både svenska och teckenspråk ökar chansen för delaktighet i vardagens alla situationer. Situationen som den ser ut i dag för barn med hörselskada verkar ha sin grund i det som gällde tidigare då de flesta hörselskadade barnen fick sin utbildning inom specialskolan och då också fick teckenspråksundervisning. Den övervägande delen elever med hörselskada på grundskolenivå går i dag i vanlig grundskoleklass. Enligt Hörselskadades riksförbund går endast 10 procent av barnen i specialskola och ytterligare omkring 10 procent i särskilda hörselklasser. Detta innebär att omkring 5 000 hörselskadade barn och unga går i vanlig grundskola. Skolförfattningarna, som de ser ut i dag, ger inget utrymme för att läsa teckenspråk som modersmål i grundskolan. Enligt Skolverket leder detta till att vissa elever inte har möjlighet att läsa teckenspråk. Barn kan i dag läsa teckenspråk som språkval i grundskolan, men då används kursplanen i Teckenspråk för hörande. Det saknas kursplan i grundskolan att använda vid undervisning i teckenspråk som modersmål. Dessutom utnyttjas inte språkval under hela grundskoletiden. Nämnas bör att det redan i dag finns möjlighet att läsa teckenspråk som modersmål i gymnasieskolan. Dessutom finns kursplaner för teckenspråk som modersmål på nivå A och B. Skolverket har föreslagit att elever med hörselnedsättning eller dövhet ska ges möjlighet att läsa teckenspråk som modersmål, vilket Folkpartiet liberalerna också bör verka för.

J42. Utbildningskravet på pedagogiska ledare i förskolan

Motionärer: *Andreas Eraybar, Göteborg, Sami Korpela, Göteborg*

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** stycke tre under rubriken ”Satsa på förskolelärares kunskaper”, som lyder ”Det är varken möjligt eller önskvärt att all personal i förskolan är högskoleutbildad. Det kommer därför alltid finnas behov av duktiga barnskötare. Deras kompetens bör tas tillvara och även barnskötare måste få bättre möjligheter till fortbildning”, stryks i sin helhet ur skolprogrammet.

Den generella intentionen med skolprogrammet är att åstadkomma en hög pedagogisk kompetensnivå. Därför anser vi att stycke tre under rubriken ”Satsa på förskolelärares kunskaper” som lyder ”Det är varken möjligt eller önskvärt att all personal i förskolan är högskoleutbildad. Det kommer därför alltid finnas behov av duktiga barnskötare. Deras kompetens bör tas tillvara och även barnskötare måste få bättre möjligheter till fortbildning” inte är förenlig med de övriga mål som lyfts fram. Stycke två under samma rubrik framhåller vikten av personalens utbildningsnivå. Likaledes strider stycket mot den tanke som framhålls i stycke sju under den nämnda rubriken. Dokumentet bör vara mer konsekvent.

J43. Kvaliteten i skolan beror på lärarna

Motionärer: *Sami Korpela, Göteborg, Andreas Eraybar, Göteborg*

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** stycke två under rubriken ”Satsa på förskollärares kunskaper” skrivs om till följande: ”Personalens utbildningsnivå är det som mest avgör förskolans kvalitet. **Därför ska lärarprogrammen för lärare i förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år förlängas från dagens tre och ett halvt år till fyra.** Målet bör vara att två tredjedelar av personalen i förskolan ska vara utbildade förskollärare. Dessutom ska en förskollärlärolegitimation införas. Förskollärare ska ges ökad chans att utvecklas genom fortbildning och ökat ansvarstagande, därför behövs fler karriärvägar för förskollärare. Efter fördjupande studier bör man till exempel kunna bli ansvarig för den pedagogiska utvecklingen på förskolan eller bli särskilt kvalificerad förskollärare med inriktning på att utveckla små barns förmågor inom språk, matematik och naturvetenskap.”

Alliansen har satsat kraftigt på kvaliteten och kvalitetsuppföljning i skolan, framförallt på barn i de yngre åldrarna t.ex. utvecklat läroplan för förskolan. Dock är lärarna den resurs i skolan som är mest avgörande för kvaliteten. Av denna anledning bör fler omfattande satsningar göras på denna yrkesgrupp. Det går inte att endast ha ämneskunniga lärare utan lärarna behöver också kunna lära ut sina kunskaper; t.ex. är det en stor skillnad mellan matematiker och matematiklärare.

Vi menar därför att om den svenska staten på allvar vill satsa på barnen i de tidigare åldrarna bör lärarutbildningen förstärkas efter denna grupps behov. Vissa förstärkningar och förbättringar föreslås i lärarutbildningsutredningen, *En hållbar lärarutbildning* (SOU 2008:109), men vi menar att de inte är tillräckligt. Det finns mycket mer som lärarna bör kunna.

Utbildningen för lärare i förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år är i dag tre och ett halvt år och ur ett Bologna-perspektiv är detta ett problem. I dag erhåller studenter i allmänhet en kandidatexamen efter tre års studier och en magisterexamen efter fyra år. Utbildningen för lärare för de yngre åldrarna är uppenbart inte anpassad efter detta system och detta medför problem både gällande antagning till forskarutbildningen, jämförelse med andra program, internationellt utbyte för studenterna m.m.

Vinster kan också göras om utbildningen för lärare för de yngre åldrarna är mer lik den utbildning som lärare för äldre elever genomgår. Då kan en hel del utbyten förverkligas, kunskaper överförs och samläsning göras mellan de olika programmen. Detta hindras i dag till viss del då utbildningen för lärare för de yngre åldrarna är tre och ett halvt år och den längsta utbildningen för lärare för de äldre eleverna är fem och ett halvt år.

På lång sikt gagnar även detta Sverige som nation också ur ett socialekonomiskt perspektiv: T.ex. är 80 procent av alla interner i fängelserna i Sverige dyslektiker. Detta kan till viss del motverkas om barnen redan i tidig ålder lär sig och utvecklar sin förmåga att läsa och skriva. För att göra detta behövs en satsning på skolans viktigaste resurs, nämligen lärarna.

J44. Gör förskoleklass till nollklass*Motionär: Anna Attergren Granath, Solna***Förslag till landsmötesbeslut:**

1. att meningen "Förskoleklassen bör bli den första årskursen i en tioårig grundskola" ändras till: "Förskoleklassen ska bli den första årskursen i en tioårig grundskola."

I skolprogrammet antaget av Folkpartiet liberalernas landsmöte 18–21 augusti 2005 kapitel 2, "Återupprätta lågstadiet", beslutade vi följande: Förskoleklassen ska stegvis integreras i grundskolan och så småningom utgöra första årskursen i grundskolan. I det nu föreslagna programmet står: Förskoleklassen bör bli den första årskursen i en tioårig grundskola.

Jag yrkar på att formuleringen ska lyda: Förskoleklassen ska bli den första årskursen i en tioårig grundskola.

Det är ingen hemlighet att det inte enbart var barnens bästa som politikerna hade för ögonen när man införde förskoleklassen i Sverige. Det var en stor besparing ute i kommunerna. Förskoleklassen var och är en dålig kompromiss som innebär att skolstarten blir oklar för både barn och omgivning. De rutiner barnet kommer in i förskoleklassen är fritids- och förskolerutiner som skiljer sig en hel del från rutinerna på lågstadiet. Den första läraren som barnen knyter an till förlorar de efter det första året vilket kan vara jobbigt i en så låg ålder. Förskoleklassen bygger på en gammal kunskapssyn där lek och inläring är vitt skilda företeelser och så länge förskoleklassen finns kvar kommer det att finnas ett motstånd mot att införa nya pedagogiska metoder som går mot lekande inläring. En annan negativ konsekvens som förskoleklassen inneburit är att vi fått allt fler vikarier i skolan som saknar behörighet. Rektor tycker självfallet det är lättare att ta in en förskollärare som vikarie när en lärare är sjuk. Förskolläraren är på plats är igenkänd av barnen och kostar mindre än att ta in en extern vikarie med behörighet i undervisningen.

Att omvandla förskoleklassen till 0-klass är logiskt om man har stora kunskaper om barn. Barn lär sig fort. Barn anpassar sig fort. Förr gick man till grundskolan på besök fyra gånger innan skolstart. Att behöva ett helt år för att anpassa sig till skolans lokaler och missa ett helt år av betydelsefull inläring av utbildade pedagoger är ett slöseri med barnens kapacitet. Sist men inte minst är förskoleklassen segregande. Eftersom lunchen inte ingår i förskoleklassen utan i fritidsabonnemanget innebär det att barn från fattiga familjer tvingas gå hem när det är dags för skollunch.

Summa summarum så finns det många tokiga saker med detta år i förskoleklass som sällan utvärderats och som sällan eller aldrig återfinns i några kvalitetsredovisningar.

J45. Slopa 15-timmarsregeln inom förskolan*Motionär: Mathias Lindow, Österskär***Förslag till landsmötesbeslut:**

1. att punkt 17 i det skolpolitiska programmet ska kompletteras med följande mening: "Från 3 års ålder ska de barn som får småsyskon ha rätt att vara kvar i förskoleverksamheten för att fortsätta att utveckla sina kunskaper och sina sociala kontakter."

I dagens samhälle är det inte självklart att föräldrar väljer att skaffa barn väldigt tätt. Det är inte ovanligt med fyra–fem års mellanrum vilket gör att det äldre syskonet hamnar i ett socialt vakuum. De flesta kommuner har en 15 timmars regel

som gör att det äldre syskonet får vara kvar på förskolan 15 timmar i veckan. Oftast är det tre timmar om dagen, nio till tolv. Vi i Folkpartiet tror på att förskolan ska vara en plats för lärande och utveckling och för en femåring är det sociala livet redan viktigt. En viktig del i barns utveckling är att se andra barn och lära av deras framsteg. Att begränsa tiden till så lite som 15 timmar främjar inte små barns utveckling. Eftersom många kommuner är hårda vilka tider som gäller är det svårt för en familj att dela på hämtningen, vilket gör att den som är hemma med det yngre syskonet främst får ägna förmiddagen till att gå fram och tillbaka till förskolan. I Österåker kommun är det 6 procent av alla barn som begränsas på detta sätt och till och med förskolepersonalen tipsar om alternativ för att få barnen att få mer tid. Det kan handla om att studera eller starta eget företag. Redan i dag är vissa kommuner mer generösa där till exempel Stockholm låter barnen gå 30 timmar,

Sollentuna 25 timmar, Trosa 20 timmar. Men jag tror vi ska gå längre än så och låta föräldrarna själva välja antalet timmar de vill att det äldre syskonet ska få chansen till utveckling och socialt samvaro med andra barn i samma ålder. Jag är övertygad om att det gagnar barnet, föräldrarna och småsyskon på bästa sätt.

J46. Låt föräldraledigas barn få ökad tillgång till förskolans pedagogiska verksamhet*Motionärer: Hans Backman, Hofors, Per-Åke Fredriksson, Gävle***Förslag till landsmötesbeslut:**

1. att Folkpartiet liberalerna i enlighet med motionens intentioner ska verka för att barn vars föräldrar är föräldralediga för vård av annat barn ska få ökad tillgång till förskoleverksamheten än de 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan som i dag är ett minimum enligt gällande lagstiftning

Enligt gällande skollag (1985:1100) 2 a kap. 6 b § framgår att barn vars föräldrar är föräldralediga för vård av annat barn ska tillhandahållas förskoleverksamhet och att förskoleverksamheten i sådant fall ska omfatta minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Tanken bakom denna lagskrivning var att man ansåg att det var angeläget att barn inte fråntas sin rätt till förskola på grund av att föräldrarna är lediga för vård av ett syskon. "Ett nytt syskon innebär en stor förändring i familjen och för ett barn kan en fortsatt vistelse i förskoleverksamheten då vara särskilt viktigt." (s.24, prop. 1999/2000:129). Lagstiftaren ansåg att det var rimligt att barn till föräldralediga har en kortare vistelsetid på förskolan än barn till föräldrar som förvärvsarbetar, men man är noga med att påpeka att tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan är ett minimum. I de flesta kommuner är detta minimum huvudregel men några kommuner har valt att ge barn till föräldralediga mer tid, vilket kan var 25 till 30 timmar i veckan. Motiveringen till att vissa kommuner har valt att erbjuda mer förskoleverksamhet än vad som är minimum enligt gällande lag är att man anser det angeläget att barn får fortsätta att ta del av förskolans pedagogiska verksamhet som syftar till att stimulera barnets utveckling trots att en förälder slutar att förvärvsarbete på grund av vård av syskon. Folkpartiet liberalerna har lyft fram värdet av den pedagogiska verksamhet som bedrivs på landets förskolor samt dess betydelse för barnets fortsatta lärande i den ordinarie skolan. Mot

denna bakgrund har partiet i regeringsställning bland annat lanserat kompetenssatsningen "förskolelyftet" för att ytterligare stärka kvalitén i förskolans pedagogiska verksamhet. För ett barn som är van vid att få den dagliga stimulans som förskolans pedagogiska verksamhet erbjuder måste det kännas obegripligt att bli utestängd från "leken" bara för att dennes föräldrar har valt att få ett syskon till barnet.

J47. Avgiftsfri förskola

Motionär: Sven Jägervall, Halmstad

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att förskolan och skolbarnsomsorg ska vara avgiftsfri och rättighet för alla barn

Förskolan är en omistlig del av det svenska skolsystemet, till skillnad från grundskolan, gymnasieskolan och den allmänna förskolan är förskoleverksamheten avgiftsbelagd. Alla barn ska ha rätt till pedagogisk förskoleverksamhet eller skolbarnomsorg och det oberoende av vilken situation vårdnadshavarna för tillfället har. Vårdnadshavarnas ekonomiska eller sociala situation får aldrig vara ett hinder för barnens rätt till förskola ej heller politiska tyckanden över vilka barn som ska ges rätt till förskola eller skolbarnomsorg. En avgiftsfri förskola och skolbarnomsorg skulle förstärka barnens rättigheter och likställa förskolan och skolbarnomsorg med övriga skolformer.

J48. Barn ska inte betala för vuxnas bristande ansvar

Motionär: Ann-Cathrin Larsson, Älvkarleby

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska verka för att kommunerna inte tillåts att stänga av barn från förskola eller fritidshem då vårdnadshavaren inte betalar barnomsorgsavgiften till kommunen

Frågan om kommuners möjlighet att stänga av barnen från förskola eller fritids då vårdnadshavaren inte betalar avgiften för platsen till kommunen, har diskuterats i många olika grupper och sammanhang.

I en undersökning som TV4 gjorde våren 2008 stängdes barn av från sina platser i 80 procent av landets kommuner. Detta har kritiserats av Barnombudsmannen och flertalet barnpsykologer. Anledningen till att kommunerna använder sig av det för barnen förödande verktyget att stänga av barnen, är att det är ett effektivt sätt att få in de obetalda avgifterna.

Barn ska aldrig straffas för att vuxna inte sköter sig, vuxna måste själva få ta ansvaret.

Det är dessutom extra viktigt för barn som lever i familjer med ekonomiska och sociala problem att få behålla tryggheten i fasta rutiner och social gemenskap.

Jag har förståelse för dem som argumenterar för att avgifter ska betalas och att ingen ska "slippa undan" men det är inte frågan om att någon ska slippa göra rätt för sig. Frågan är vilket verktyg kommunerna ska ha rätt att använda.

Betalas inte vattenräkningen stryps vattnet, men det stängs inte av. Soporna hämtas trots obetald räkning och stängs elen av erbjuds barnfamiljer ett annat boende temporärt. Om barnomsorgsavgiften inte betalas stängs dock barnet obönhörligt av i de flesta av landets kommuner.

Enligt barnkonventionens paragraf 3 sägs att barnens bästa alltid ska komma i främsta rummet. Att stänga av ett barn från sin plats för att deras vårdnadshavare brister i sitt ansvar är inte att sätta barnets bästa i främsta rummet.

Varje gång ett barn stängs av från förskolan/fritidshemmet är det ett brott mot barnkonventionen. Jag vill att Folkpartiet liberalerna genom att ställa sig bakom denna motion ska ställa sig på barnens sida.

J49. Sätt ett tak på antalet barn i förskolan

Motionärer: Hans Backman, Hofors, Per-Åke Fredriksson, Gävle

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet liberalerna i enlighet med motionens intentioner ska verka för att kommunernas möjligheter att låta storleken på barngrupperna i förskolan växa begränsas genom att sätta ett tak på hur stora grupperna får vara.

Skolverket har i en rapport från 2001 med titeln "Strukturella faktorer och pedagogisk kvalitet i barnomsorgen och skolan" lyft fram betydelsen av att inte låta barngrupperna bli för stora för både barn och personal. Om barn ska utvecklas på ett optimalt sätt är en grupp om 13–15 barn i de äldre förskoleåldrarna (4–5 år) att föredra och mindre grupper för de yngre barnen samt för barn med behov av särskilt stöd. Storleken på barngrupperna är, enligt Skolverkets rapport, ett bättre mått på strukturell kvalitet än personal- och lärartäthet eftersom forskningen visar att antalet vuxna i den pedagogiska verksamheten inte har en avgörande inverkan på kvalitén.

Trots denna kunskap är de flesta barngrupperna större i förskolorna runt om i Sveriges kommuner. I sämre ekonomiska tider används även storleken på barngrupperna som en budgetregulator. Under 2008 var genomsnittet för antalet barn per avdelning 16,9 i riket. Det kommunala självstyret är förvisso en viktig princip men är omsorgen om landets minsta invånare enbart en kommunal angelägenhet när det får betydelse för barnens utveckling? Inom skolväsendet har staten skärpt kraven på pedagogisk kvalitet för att säkerställa att eleverna får en god skolgång. Barns lärande och utveckling börjar dock inte först med skolan utan redan i förskoleåldern. Eftersom storleken på barngrupperna är den faktor som tydligast påverkar den strukturella pedagogiska kvalitén i förskolan och därmed har betydelse för barnens utveckling bör kommunernas möjligheter att låta barngrupperna växa begränsas.

J50. Politiker ska inte lägga sig vilket språk undervisningen bedrivs på!

Motionärer: Jan Jönsson, Skärholmen, Gustav Åkerblom, Skärholmen

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att skolpolitiska programmet, punkt 19, tredje meningen, ges följande lydelse: "Vi vill att möjligheten till studiehandledning och läxläsning på modersmålet ska utökas." Fjärde meningen stryks.

I det skolpolitiska programmet föreslås att undervisning på modersmål i princip inte ska få förekomma och att alla undervisning ska ske på svenska.

Innebär detta att engelska, franska, tyska och finska skolorna inte längre ska få bedriva en del av undervisningen på dessa språk? Jag känner många Folkpartister som valt just dessa skolor för sina barn, för att de ska få goda kunskaper i både svenska och ett ytterligare språk.

Ämnesundervisning på modersmålet har i en del skolor visat sig höja elevernas resultat i exempelvis matematik och naturorienterande ämnen. Självklart är även undervisning på svenska viktig i dessa skolor.

Politiker ska sätta upp målsättningar för skolan och eleverna, inte gå in och detaljstyra hur skolorna ska arbeta för att uppnå dessa mål.

Jag tycker att förslaget att erbjuda mer studiehandledning och läxläsning på modersmålet är bra. Däremot anser jag att det ska vara upp till skolorna att avgöra om det är bra eller dåligt att en del av undervisningen bedrivs på ett annat språk än svenska.

J51. Ämnesundervisning ska kunna ske på elevens modersmål

Motionärer: Renate Moberg, Västra Frölunda, Evacarin Ekström, Göteborg, Andreas Eraybar, Göteborg, Marie-Anne Gustafsson, Floda, Eva-Lena Haag, Göteborg, Lill Jansson, Gråbo

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** meningen "Endast i undantagsfall bör ämnesundervisning ske på modersmål" i punkt 19 i förslaget till nytt skolpolitiskt program ändras till "Ämnesundervisning ska kunna ske på elevens modersmål"

IV-programmet (individuella programmet) på gymnasieskolan vänder sig till elever som inte fått godkänt i alla kärnämnen i grundskolan. Av eleverna på IV-programmet har 42 procent invandrarbakgrund, dvs. deras föräldrar eller de själva är födda utomlands. Elever som nyligen anlänt till Sverige utgör 19 procent av gymnasieskolans elever.

Det betyder att den stora andelen elever med invandrarbakgrund på IV-programmet inte kan förklaras med att det är nyanlända elever som går på programmet.

Vad har hänt i grundskolan? Varför har vi inte lyckats med att ge eleverna med invandrarbakgrund de kunskaper de behöver för att bli godkända i kärnämnen i grundskolan?

I den svenska grundskolan vill vi gärna tro att ett barn med invandrarbakgrund som lär sig tala korrekt svenska på ett antal månader också förstår svenska. Det är inte ovanligt att ett 6-årigt barn med annan språkbakgrund lär sig tala korrekt svenska på sex månader. Men det är sällan att barnet förstår svenska! Att förstå ett nytt språk tar betydligt längre tid än att tala det nya språket. Det betyder att elever med invandrarbakgrund ofta inte förstår vad läraren säger. De förstår inte begreppen även om läraren uppfattar att eleven talar bra svenska.

Elever som t.ex. kommer från Irak har aldrig läst engelska i skolan. Ändå placeras vi dem i en klass med jämnåriga. Det fungerar inte. I stället borde de få sin undervisning i engelska på sitt modersmål. Man lär sig inte engelska om man inte förstår vad läraren säger!

Gymnasieutredningen föreslår att IV-programmet försvinner och ersätts med ett preparandår – ett 10:e år i grundskolan. Det är bra men parallellt måste vi se till att undervisningen i grundskolan fungerar för den stora grupp barn som

har ett annat modersmål än svenska. Vi vill därför att ämnesundervisning ska kunna ske på elevens modersmål och yrkar att meningen

Endast i undantagsfall bör ämnesundervisning ske på modersmål i punkt 19 i förslaget till nytt skolpolitiskt program ändras till:

Ämnesundervisning ska kunna ske på elevens modersmål

J52. Ge alla elever möjligheten att tala svenska!

Motionär: Folkpartiet liberalerna Malmö

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet liberalerna ställer sig bakom principen om att svenska ska talas under lektionstid, med undantag för undervisning i främmande språk, undervisning på främmande språk i internationella skolor samt handledning på och undervisning i hemspråk
2. **att** Folkpartiet liberalerna ska föra en politik som syftar till att denna princip blir verklighet

Det krävs en rad åtgärder som måste vidtas för att bryta det utanförskap som i dag är ett faktum i flera av Sveriges städer. En av de absolut viktigaste åtgärderna är tveklöst att storsatsa på att ge alla barn en god språklig utveckling. Utan kunskaper i svenska språket är det oerhört svårt att komma in i samhället och de barn som inte lär sig ordentlig svenska riskerar att få stora problem i framtiden.

I dag berövas dock allt för många barn denna möjlighet. Många barn kommer sällan i kontakt med det svenska språket och därmed försvåras deras inläring av detta språk. Man talar sitt modersmål i hemmet, på fritiden och till och med på rasterna i skolan. Det enda tillfället att använda svenska språket i tal och skrift är i skolans klassrum.

Barn från djupt segregerade områden har med andra ord ofta små möjligheter att träna sina färdigheter i svenska utanför klassrummet. Repetition är all kunskaps moder – det säger sig självt att det blir svårt att lära sig ett nytt språk om man saknar möjligheten att använda detta och höra det talas av andra. Därtill finns det givetvis också en ordningsaspekt att ta hänsyn till i denna fråga. Det är svårt för lärare att ingripa vid mobbning och i övrigt upprätthålla ordningen om man inte förstår vad som sägs i klassrummen.

Med ovanstående som grund har därför en del skolor och enskilda lärare anammat principen om att man i klassrummen ska tala svenska för att hjälpa barnens språkutveckling. Folkpartiet liberalerna i Malmö tycker att detta är ett utmärkt initiativ och anser att det är av yttersta vikt att Folkpartiet liberalerna för en politik som stödjer dessa skolor.

Vi vill därför att Folkpartiet liberalerna ska arbeta för att det under lektionstid ska talas svenska i Sveriges grund- och gymnasieskolor. Naturligtvis ska undervisning i främmande språk, undervisning på främmande språk i internationella skolor samt handledning på och undervisning i hemspråk undantas från denna princip, vilken syftar till att förse elever som annars har få möjligheter att tala och höra svenska med adekvata verktyg för sin kunskapsinhämtning.

På detta sätt är det fritt fram för alla att tala det språk man vill på raster och annan tid utanför klassrummen, men under lektionstid ges alla möjlighet att förstå vad som sägs av alla andra och elever som annars inte möter det svenska språket i sin vardag möjligheten att utöva och höra detta språk.

J53. Modersmåls lärare – en outnyttjad resurs

Motionär: Irina Saani, Huddinge

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet uttalar att det är nödvändigt att förändra modersmåls lärarnas status i den svenska skolan
2. **att** modersmåls lärare ska involveras i anseende till deras kulturella bakgrunder i kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck

Närmare en femtedel av eleverna i grundskolan i dag har utländsk bakgrund, antingen födda utomlands eller födda i Sverige av föräldrar med annat ursprung. Modersmåls lärare och modersmåls undervisningen i den svenska skolan kan betraktas som en brygga mellan den svenska kulturen och bakgrundskulturen. Alla undersökningar, både svenska och internationella, visar att de flesta som får modersmåls undervisning lär sig majoritetsspråket bättre. Kenneth Hyltenstam, professor vid Centrum för tvåspråkighets forskning, Stockholms universitet, säger att det finns en hel del forskning kring kopplingen mellan modersmåls undervisningen och barns förmåga att ta till sig andra kunskaper. Elever som deltar i modersmåls undervisning har generellt de högsta betygen, oavsett deras familjebakgrund. Det visar en stor utvärdering från Skolverket. Undervisning i modersmålet ser ut olika i olika kommuner över hela landet. Jag föreslår att efter punktförslag 4 ("Lärarna är skolans viktigaste resurs ...") i programförslaget till ny utbildnings politik ska tilläggas en punkt till angående modersmåls lärare.

När det gäller den växande problematiken i Sverige, våldet i heders namn, är jag säker på att just modersmåls lärare kan spela en avgörande roll i lösningen av problemet i individuella fall. Precis som jag skrivit ovan måste modersmåls lärare skapa en bro mellan familj och skola, mellan den svenska kulturen och bakgrundskulturen.

J54. Skola och sjukvård i stiftelseform

Motionärer: Lina Nordquist, Uppsala, Erica Närlinge, Uppsala, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet även fortsatt ska verka för konkurrensutsatt vård och skola
2. **att** Folkpartiet ska verka för att privat hälso- och sjukvård i ökad utsträckning bedrivs i stiftelseform
3. **att** Folkpartiet ska verka för att privat skolverksamhet i ökad utsträckning bedrivs i stiftelseform

Valfrihet för producenter och konsumenter ger ökad konkurrens. Konkurrens i sin tur leder såväl till mer effektiv resursanvändning, som till kvalitetsökning, förnyelse, utveckling och innovationer. Konkurrensverket, liksom omfattande inhemsk och internationell forskning, anser det därför fördelaktigt att en mångfald huvudmän ges möjlighet att arrangera skolverksamhet och sjukvård på det sätt de finner mest ändamålsenligt. Valfriheten leder inte bara till ökad samhällsekonomisk nytta. Framförallt skapar den en möjlighet för individer att själva bestämma över sin hälsa och sin framtid.

Samtidigt visar en undersökning nyligen genomförd av Demoskop att ålderspensionärer hyser tvivel om vinstkravens påverkan på vårdkvaliteten. Detta måste tas på allvar, eftersom just denna samhällsgrupp tillhör våra stora konsumenter av vård. Även inom skolans område finns en liknande oro.

En undersökning från Lärarnas riksförbund visade för en tid sedan att tre fjärdedelar av Folkpartiets väljare anser att friskolors vinst ska återinvesteras i skolverksamheten eller överföras till kommunen. Man anser inte att de resurser vi avsätter för våra barns skola bör få överföras till enskilda aktieägare.

Väljarna omfamnar valfriheten men vill tillförsäkras att kvalitetsaspekten är den drivande kraften i verksamheten.

Stiftelseformen erbjuder en möjlighet att förena dessa två önskemål.

Lars Söderström vid Lunds universitet och Bengt Jönsson på Handelshögskolan i Stockholm har, på varsitt håll, påvisat att icke-vinstsyftande privata organisationsformer är minst lika fördelaktiga som andra alternativ med avseende på effektivitet och kvalitet. Vi förordar därför att privata skol- och vårdalternativ i största möjliga utsträckning bör vara stiftelseägda, möjligen med undantag för investeringstung verksamhet som akutsjukvård. En stiftelse har inga delägare, utan den förmögenhet som finns i stiftelsen tillhör ändamålet.

Alla stiftelser står dessutom under länsstyrelsens tillsyn innebär att det redan i dag finns ett etablerat kontrollorgan. Stiftelseformen understryker och förstärker verksamhetens huvudsakliga uppgift: att tillgodose individens behov av tilltro, trygghet och valfrihet.

J55. Barn i behov av särskilt stöd ska också ha rätt till fritt skolval!

Motionärer: Jan Jönsson, Skärholmen, Gustav Åkerblom, Skärholmen

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** det skolpolitiska programmet tillförs en ny punkt med följande lydelse: "Alla elever ska ha samma rätt att välja skola, fristående eller kommunal, både inom och utom den egna kommunen, oavsett förutsättningar eller behov. Elevens hemkommun ska vara skyldig att betala för minst samma stöd som gäller för övriga behovselever i den mottagande kommunen."

Det fria skolvalet är kanske en av de viktigaste reformer som Folkpartiet drivit igenom. Att man ska få välja skola har brett stöd i befolkningen.

Tyvärn omfattar inte valfriheten alla barn i dag. Det är alltför vanligt att barn i behov av särskilt stöd möts av ett nej när de söker sig till en annan skola än den näraliggande som erbjudits. De flesta skolledningarna tampas med en tuff ekonomi och är måna om sin skolas rykte och kan man undvika att ta emot ett barn som kan komma att ställa till med problem eller kosta pengar gör man bäst i att säga nej. Elever som söker skola i en annan kommun blir sällan välkomnade om inte den egna kommunen garanterar att man kommer att betala alla extrakostnader som kan tänkas uppstå på grund av barnets behov. Det finns flera fall där både friskolor och kommunala skolor på olika sätt övertalat elever att återgå till den skola som har skolpliktsansvaret när behoven inte kunnat tillgodoses.

Det bör i lag fastslås att alla barn har samma rätt att välja skola oavsett behov. En skola ska i princip bara kunna tacka nej till en elev på grund av platsbrist. För att komma tillrätta med de mellankommunala stridigheterna om pengar bör det fastslås att barnets egen kommun alltid minst ska betala för det extrastöd som kan behövas, utifrån den mottagande kommunens fördelningsprinciper för elever i behov av sär-

skilt stöd. Motsvarande bör också gälla när friskolor tar emot elever. Det är tyvärr inte helt ovanligt att elever stängs ute genom att skolan ställer orimliga krav på de stödkostnader kommunen ska stå för.

Marknadstänkandet på en del skolor, både kommunala och fristående, har i dag gått extremt långt. Det gäller att till varje pris få in duktiga och välartade elever och göra sig av med dem som är besvärliga och kostar resurser och rykte.

Men det ska inte vara skolorna som väljer sina elever. För oss i Folkpartiet måste det vara en helig princip att valfriheten på skolområdet ska gälla alla barn, oavsett förutsättningar eller behov.

J56. Gör skolans värdegrund religiöst neutral

Motionär: Martin Andreasson, Solna

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet tar ställning för att skolans värdegrund, såsom den uttrycks i skolans läroplaner, inte ska förknippas med någon viss religion

Statens uppgift i det sekulariserade samhället är att värna en religiöst neutral offentlighet, där alla kan leva och verka på jämlika villkor oavsett religiös uppfattning. Att staten avstår från att gynna, eller associera sig med, en viss religiös lära är garantin för medborgarnas fulla religionsfrihet.

Mot denna bakgrund är läroplanernas skrivningar om skolväsendets värdegrund inte invändningsfria.

I och med läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) infördes en skrivning om att skolan ska fostra eleverna ”i överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism”. Formuleringen återfinns i princip oförändrad i 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Det enda undantaget är att frasen här har satts i förfluten form: det talas om den etik som ”förvaltats” av kristen tradition och västerländsk humanism.

Dessa formuleringar var omstridda och ledde till stora politiska skiljaktigheter i slutskedet av läroplansarbetet. Den slutliga texten bär också kompromissens prägel. Det har varit svårt att i efterhand ge formuleringen ett meningsfullt innehåll. Vissa har tyckt att den betyder att de kristna samfundens värderingar får ett officiellt erkännande, medan andra menar att formuleringen snarare ska tolkas som en notering av kristendomens starka historiska betydelse i Sverige.

Inte heller formuleringen om ”västerländsk humanism” är utan problem. Även om humanismen som filosofisk strömning uppstod i Europa finns det humanistiska tänkare som inte verkar i västerlandet. Humanismen är – precis som de mänskliga rättigheterna – universell.

Det är principiellt olämpligt att skolväsendets styrdokument fastslår att skolans värdegrund ska förknippas med en viss religion. Den oklara tolkningen gör också att formuleringarna riskerar att närmast försvåra skolans arbete med värdegrundsfrågor.

Regeringen genomför nu, under Folkpartiets ledning, ett välkommet reformarbete som blir en nystart för den svenska skolan. Bland annat ska läroplanerna omarbetas och samlas, men i proposition 2008/09:87 (s. 9) framhålls att formuleringarna om skolans värdegrund ändå ska vara oförändrade. Jag anser att detta vore att missa ett naturligt tillfälle att revidera läroplanerna också på denna punkt. Formuleringarna

om kristen tradition och västerländsk humanism bör strykas ur skolans läroplan. Det är tillräckligt att skolans värdegrund redovisas med utgångspunkt i demokratin och de mänskliga rättigheterna som universella principer.

J57. Bättre reglering av förhållanden mellan kommunal och friskola

Motionär: Hendrik Andersson, Boden

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet uttalar att man avser att bättre reglera hur det ska gå till när elever byter skola samt inför etablering och skolstart
2. **att** partistyrelsen ges i uppdrag att ta fram en rapport om hur dessa nya krav ska utformas, exempelvis genom införande av ansökningstid. Det kan även gälla andra regler och krav än de som tas upp i denna motion
3. **att** Folkpartiet liberalerna verkar för bättre reglering, för att uppnå en mer konkurrensneutral kommunal och fri skola

Friskolor etableras i dag i hela Sverige. Bodens kommun ligger i framkant vad det gäller friskoleetableringar de senaste åren. Ett problem som gäller oss och som verkar gälla alla kommuner är att lagstiftning och regelverk ligger efter i denna fråga.

Exempelvis vid nyetableringar och skolstart är det väldigt svårt för kommunerna att veta elevantal. Friskolorna har ingen skyldighet att redovisa verkliga siffror, utan kan slänga sig fritt med icke underbyggda siffror.

Ett exempel är den senaste etableringen, som vid dags datum, 2009-05-05 har anmält in två (2) elever som ska börja vid nyetableringen till hösten. Förut har man anmält att man kommer att ha 220 elever från början, men nu har man lämnat in uppgifter om att ytterligare 130 elever, alltså att summa 350 ska börja. Det är väldigt svårt för kommunen att dimensionera för den kommunala skolan och dess behov av lärare och lokaler utifrån de förutsättningarna. Sanningen är ju att det inte alls är säkert att så många lämnar den kommunala skolan och börjar på friskola.

En annan fråga som utredningen också kan få ta ställning till är om det är rimligt att sparkrav som läggs ut under en termin, bara ska drabba den kommunala skolan, och inte friskolor också? Om situationen skulle vara den omvända – att mer resurser läggs på skolan, från kommun eller regeringshåll, skulle inte friskolorna då kräva att få ta del av detta under pågående termin? Vi behöver bättre reglera förhållandet mellan kommun och friskola för att få mer konkurrensneutrala förhållanden och en viktig del tror jag blir att införa ansökningstid innan skolstart.

J58. Tuffare kvalitetskrav för friskoleetablering

Motionär: Roger Haddad, Västerås

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att det ska införas ett lägsta krav på antalet elever innan en friskola får starta

Fristående skolor är ett välkommet inslag i skolpolitiken. Dels ökar det kvalitetskonkurrensen mellan skolorna, dels skapas det en ökad valfrihet för eleverna. I dag är det alldeles för lätt att starta friskola och en ansökan hos statliga Skol-

inspektionen måste föregås av mycket tuffare kvalitetskrav både vad gäller behörig och ämnesbehörig personal men inte minst när det gäller minimiantalet elever.

En friskola bör kunna få ett förhandsbesked där man beviljas tillstånd under förutsättning att man har minst 15–20 elever. Lyckas man inte locka till sig 15–20 elever till starten så ska regelverket vara sådant att man inte får starta.

Folkpartiet ska bejaka etablering av fristående skolor, men inte på vilka villkor som helst. I dag finns det skolor som startar med 4 eller 7 elever. Detta kan inte vara kvalitativt försvarbart inte heller anser jag att skapar en pedagogisk miljö som är utvecklande för eleverna. Detta innebär ofta också att personalens anställningsvillkor är sämre eftersom man sällan som skola har råd att anställa lärare i olika ämnen och på heltid.

Folkpartiet bör ta beslut om att verka för ytterligare en skärpning av ansökningsförfarandet och tillståndsgivningen för friskolor.

J59. Låt dem som behöver det gå i de bästa skolorna

Motionärer: Andreas Bergström, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** skolprogrammet kompletteras med punkten: **”Låt dem som behöver det mest gå i de bästa skolorna.** På orter med flera skolor ska närhetsprincipen ersättas med ett system där barn från områden med olika karaktär blandas. Urvalet bör ske utifrån en viktad lottning, så att barn som utifrån sin adress kan förväntas ha mest svårigheter i skolan i större utsträckning hamnar på de skolor som visar bäst resultat. Föräldrar som inte är nöjda med den skola barnet blir hänvisat till kan byta i mån av plats, precis som i dag. Resursstarka föräldrar utnyttjar sin valfrihet i större utsträckning, vilket är en ytterligare källa till segregation. Kommunen bör utforma information om skolval på ett sätt så att segregeringseffekter minimeras.”

I dag placeras barn i den skola som ligger närmast där de bor, och de förväntas gå där om inte föräldrarna ställer sina barn i kö till någon annan skola.

Detta för med sig att elever från områden med många nyanlända invandrare, stora sociala problem etc. klumpas ihop på samma skolor. Trots att många kommuner gör särskilda ekonomiska satsningar på dessa skolor är det svårt att erbjuda alla barn en bra utbildning under de förhållandena. För att skolorna ska kunna fungera bör vi eftersträva en blandning av elever.

Motsättningen mellan valfrihet och offentlig styrning diskuteras flitigt bland beteendekonomen. Bland annat har boken *Nudge* av Cass Sunstein och Richard Thaler fått stort genomslag. Den bygger på de enkla insikterna att människor väldigt ofta gör val de ångrar i efterhand, och att valen påverkas av hur alternativen presenteras. Den valfrihet i offentlig service som Folkpartiet har eftersträvat i många år är önskvärd, men resultaten kan bli helt olika beroende på hur valfrihetssystemen utformas. Offentliga beslutsfattare kan förbättra utfallet för medborgarna genom klokt upplagda beslutssituationer.

I förarbetena till lagen om valfrihetssystem, LOV, finns en genomgång av beteendekononomisk forskning på området. Lagen föreskriver hur kommuner och landsting kan hjälpa

medborgarna att fatta beslut, och hur de medborgare som inte själva kan eller vill fatta beslut kan hänvisas till ett bra alternativ. Det finns tyvärr ingen motsvarighet till något av detta i Skollagen.

I dag säger Skollagen att föräldrarnas önskemål ska beaktas ”utan att andra elevers berättigade krav på placering i en skola nära hemmet åsidosätts”. I realiteten brukar kommunen erbjuda placering på en närliggande skola. Föräldrarna kan välja att söka en annan skola, som då tar emot eleven i mån av plats. Det är detta som kallas närhetsprincipen.

För att råda bot på segregationen i grundskolan måste närhetsprincipen avskaffas. Den bör ersättas med ett system där barn från områden med olika karaktär blandas. Urvalet bör ske utifrån någon form av viktad lottning så att barn som utifrån sin adress kan förväntas ha mest svårigheter i skolan i större utsträckning hänvisas till de skolor som visar bäst resultat, oavsett om det är en enskild eller kommunal skola. Områden bör förstås väljas så att en bra socioekonomisk blandning uppnås utan onödigt långa avstånd mellan hem och skola. Det kan behöva analyseras närmare om ordet ”nära” i Skollagen behöver ändras, eller om kommunerna med dagens lagstiftning kan ordna ett sådant system.

Valfriheten kan samtidigt bevaras. Föräldrar som inte är nöjda med den skola barnet har blivit hänvisat till kan byta i mån av plats, precis som i dag. Samtidigt får man inte glömma att resursstarka medborgare använder sina valmöjligheter mer aktivt. Det kan leda till att de minst behövande får den bästa offentligfinansierade servicen, i stället för tvärtom. Kommunerna kan och bör kompensera för detta genom information om valmöjligheterna som är särskilt utformad för att uppmuntra och underlätta för föräldrar i problemområden att välja de bästa skolorna för sina barn.

En risk med förslaget är att många barn som blivit lottade till att gå i en skola med dåligt rykte söker sig till andra skolor. I ett sådant läge kan en skola få så utarmade resurser att den fungerar ännu sämre än tidigare. Lösningen är inte att tvinga elever att gå i en sådan oattraktiv skola. Lösningen är att lägga ner skolan. Allt kan inte ordnas genom att skyffla in pengar eller lägga huvudet på sned och förstå problemen. Det är bättre att låta barnen gå i skolor som är bra.

Det här förslaget står i direkt motsättning till Socialdemokraternas tankar om ”skolan mitt i byn”. De flesta människor i Sverige bor i städer, och städer är inte byar. Att sätta barn med stora behov i dåliga skolor är en politik vi bör ta avstånd ifrån.

J60. Ingå i Skolinspektionens uppdrag

Motionär: Stina Engström, Skellefteå

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Skolinspektionen får i uppdrag att inspektera att rätt elever blir inskrivna i särskolan
2. **att** Skolinspektionen även får i uppdrag att inspektera att redan inskrivna elever är placerade i rätt skolform
3. **att** felaktigt inskrivna elever i särskolan ska kompenseras för förlorade år
4. **att** Skolinspektionen ska inspektera att kommunerna följer lagar och förordningar

Sedan särskolan blev kommunaliserad skedde en drastisk ökning av antalet inskrivningar till särskolan. På senare år har skolverket utgett riktlinjer, de 4 kraven, medicinskt, pedago-

gisk, psykologisk och en social utredning för inskrivning i särskolan. Nu har det visat sig att elever inskrivna i särskolan inte har dessa bedömanden för att de går i rätt skolform. Med anledning av detta borde rättssäkerheten uppnås genom att ett uppdrag ges till skolinspektionen att inventera att rätt barn med komplett utredning går i särskolan för att undvika att barn felaktigt skrivits in.

J61. Tydlig inriktning, tydlig individualisering

Motionärer: Adam Cwejman, Göteborg, Lars-Johan Edström, Uppsala, Linda Nordlund, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** sista stycket i förslaget till skolprogram, avsnittet "Tydliga inriktningar", tillförs meningen: "Kärnämnen i dagens mening ska därför försvinna ur gymnasieskolan, för att i stället bättre tillfredsställa och möta elevens behov."

Gymnasieskolan är en frivillig skolform. Människor har olika behov. Det är viktigt att de studieförberedande programmen inte eroderas på innehåll. Samtidigt ser vi tydligt hur dagens gymnasieskola inte gör alla elever högskolebehöriga, utan bara att allt färre går ut gymnasiet. De kunskaper som är grundläggande och nödvändiga för alla samhällsmedborgare bör fullt logiskt ges i den obligatoriska grundskolan, där eleven har en rätt att få dem. Om man ändå misslyckats kan det preparandår som skisseras ge en komplettering där. Under gymnasiet måste i stället målet vara att man får förkovra sig och utveckla de intressen och förmågor som kan leda vidare till ett framgångsrikt liv som samhällsmedborgare. Där kan dagens kärnämnen vara ett hinder.

Detta står inte på något sätt i motsats till att visa på det tydliga värdet av rejäla teoretiska och praktiska kunskaper. Alla kurser och undervisningsmoment i gymnasieskolan ska ha ett reellt och kvalitetssäkrat innehåll och eleven ska avkrävas ett fullgott deltagande, men eleven bör också ha möjlighet att själv hitta sin väg.

J62. Öka elevernas valfrihet

Motionär: Johan Strandberg, Garphyttan

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** under skolprogrammets punkt tio tilläggs att obligatoriska ämnen på gymnasiet tas bort och i grundskolan de tre kärnämnen räcker som påtvingade
2. **att** under skolprogrammets punkt 26 tilläggs att anordnare av arbetsmarknadsutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, komvux, högskola och folkhögskola med plats över bör få erbjuda obehöriga sökande ett av en myndighet godkänt inträdesprov
3. **att** under skolprogrammets punkt 20 tilläggs att asylsökande bör omfattas av skolplikten
4. **att** skolprogrammet meddelar att hörande bör tillåtas vid dövskolor
5. **att** under skolprogrammets punkt 16 tilläggs att skolmaten på gymnasiet bör bli avgiftsfri

På sidan 14 välkomnas att lärarna fått ökade befogenheter. Förmodligen blir dock resultatet ungefär detsamma oavsett om till exempel betyg, läxor, kvarsättning eller nationella prov finns eller inte. Vill man fräscha upp verksamheten borde antalet påtvingade ämnen minska så att producenterna

tvungas erbjuda i första hand det som eleverna efterfrågar. Även om man när det gäller högstadiet kommer tillbaka till situationen för tio eller 20 år sedan, då eleverna lärde sig mer och det var lugnare på lektionerna, skulle verksamheten förmodligen ändå förefalla torftig och intetgivande. Det politiska borde sikta på är att förnya innehållet i verksamheten i stället för att slå vakt om en grundskola som stöper alla i samma form.

På sidan 24 förordas att föräldrarna ges stort inflytande vid placeringen. En förbättring vore att hörande till döva föräldrar fick gå i dövskolor.

På sidan fem förespråkas höjda ambitioner när det gäller nyanlända flyktingar. Ett steg i rätt riktning vore att asylsökande omfattades av skolplikten.

På sidan 12 framförs att en del elever fått för litet av orienteringsämnen. Att en grundskoleelev garanteras så många som 885 timmar verkar dock mest vara ett sätt att ge lärare jobb. En obligatorisk timme per vecka med varierat innehåll borde räcka för att ge historieintresserade kunskaper i bland annat historia.

På sidan 18 pekas på vikten av näringsrik skolmat. I och med bland annat den begränsade valfriheten för dem som just gått ut grundskolan borde avgifterna tas bort.

På sidan 18 hävdas att mer idrott på schemat ger friskare vuxna. Bättre vore sannolikt att idrott och hälsa blev ett frivilligt ämne. I och med att nio av tio 18-åringar lagt av i den idrottsklubb de frivilligt var med i som 13-åringar, är det väl närmare 100 procent som efter att ha gått ut gymnasiet lägger av med det de påtvingades på idrottslektionerna. Förmodligen får eleverna, i och med att de har en god bild av sina behov, ut mer av det de valt själva än av det de påtvingats, även om de inte väljer idrott och hälsa. Obegripligt är att vi förordar verksamhet som människor påstår sig må dåligt av. Bättre är väl verksamhet som människor mår bra av. Att obligatorisk idrott och hälsa till och med kan innebära hälso-risker framgår av nedanstående sammanställning.

Februari 2008: En pojke i femte klass på en skola i Åkarp utanför Malmö får ett djupt jack i huvudet när ställningen till ett volleybollnät faller ner under gymnastiklektionen.

Januari 2002: En sjuårig flicka blir av med en tå när en 50 kilo tung basketställning rasar under en gymnastiklektion utanför Kil i Värmland. Hennes kamrat får ett sår i huvudet.

Maj 2001: En 11-årig pojke förs till sjukhus efter att ha fått en tvåkilos kulstötningsskula i huvudet under gymnastiklektionen på en skola i Malmö.

Oktober 2000: En 12-årig flicka från Huddinge bryter båda armarna när hon fastnar i en upprullande ridå som delar av gymnastiksalen.

April 1999: En tioårig flicka från Göteborg faller fem meter och bryter armen och bäckenbenet när en skiljevägg ska hissas upp i gymnastiksalen.

Mars 1997: En 12-årig pojke bryter båda armarna när lära- ren sätter igång den automatiska upprullningen av en dörr som delar gymnastiksalen i två delar.

September 1997: En 14-årig pojke får ett spjut rakt genom magen under en gymnastiklektion i Hälsingland. Han hade otrolig tur och punkterade inga inre organ.

Oktober 1993: En åttaårig flicka snubblar och fastnar med huvudet när en vägg stängs i gymnastiksalen i Örebro. Flickan förlorade medvetandet och opererades för skador på skallbenet.

Vuxenutbildning samt övrig skolpolitik

J63. Värna komvux som bildningsskola, likvärdig med gymnasiet

Motionär: Sverker Torell, Solna

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att landsmötet beslutar uttala att rätten till gymnasial vuxenutbildning ska garanteras liksom att den gymnasiala vuxenutbildningen ska vara likvärdig med gymnasiet

Vi måste slå vakt om den fina tanke som komvux bygger på. Den unga människa som utan egen förskyllan fått sin "första chans" allvarligt förminskad genom olyckliga omständigheter ska få en "andra chans".

Folkpartiets skolrapport anser tydligen att komvux blivit en smitväg, ett sätt att lätt skaffa sig högre betyg till förfång för de övriga gymnasieungdomarna. Man vill därför begränsa möjligheten till sådan komplettering men tanken verkar orimlig. Smitvägar bör ju alls icke tillåtas.

Det enda rimliga måste vara att skapa garantier för att komvuxkraven blir likvärdiga med ungdomsskolans. Blir det fallet kan en betygskomplettering inte anses orimlig.

Sverige behöver en bildningspolitik säger skolrapporten. Komvux måste ses som en institution för bildning att slå vakt om. Uppfattningen att Komvux egentligen bara är ett arbetsmarknadspolitiskt instrument måste motverkas.

Rätten till gymnasial vuxenutbildning borde vara självklar.

J64. Flexiblare vuxenutbildning

Motionär: Roger Haddad, Västerås

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska verka för ett avskaffande av 20-årsregeln för inträde i vuxenutbildningen

Folkpartiet slår vakt om rätten till vuxenutbildning för personer som av olika anledningar inte har grundskolenivå. För många människor är också vuxenutbildningen ett sätt att få en andra chans genom att läsa komplettera sin utbildning för att komma in på en specifik högskoleutbildning eller sadla om helt och öka sina chanser att få ett arbete. Detta bör fortsatt vara vuxenutbildningens huvudsyfte.

Folkpartiet borde däremot ändra regeln att man måste ha fyllt 20 år innan man får börja läsa inom vuxenutbildningen. Kommunerna borde få ökade möjligheter att använda våra gemensamma utbildningsresurser och institutioner för att bättre tillmötesgå vissa ungdomars intresse och behov av utbildning. Motivationen skulle också öka hos många ungdomar om man inte tvingades in i en gymnasieskola som är teoretisk och där alla ska bli högskolebehöriga och som i många avseenden fortfarande arbetar på ett mycket traditionellt sätt. Genom att öppna upp för kommunerna att köpa platser inom vuxenutbildningen skulle man kunna använda vuxenutbildningens pedagogiska arbetssätt för att få bättre genomströmning och öka andelen som har en fullständig utbildning. Kravet ska fortsatt vara individuell prövning och koppling till arbete och vidare studier.

J65. Kunskaper i entreprenörskap i grundskolans högstadium och gymnasieskolan

Motionär: Folkpartiet liberalerna i Norra Älvsborg

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att punkt 29, sista meningen, i det skolpolitiska programmet ändras att kunskaper i entreprenörskap bör ingå som en naturlig del i grundskolans högstadium samt gymnasieskolans program och att alla elever ges möjlighet att prova på företagande

Genom att tidigt erbjuda ungdomar möjlighet att utveckla ett entreprenöriellt tänkande skapar vi framtidens företagare och entreprenörer. EU-projekt (Leader Göta Älv) i entreprenörskapsutbildning har visat att även högstadiel elever kan ta ansvar och lyckas att som företagare skapa egna feriejobb. I de anvisningar som finns från Skatteverket och Arbetsmiljöverket finns inga hinder för ungdomar från 13 års ålder att jobba som egna företagare. Enligt Föräldrabalken krävs dock förälders tillstånd för att få ingå avtal, för dem som är under 16 år. Detta bör inte vara något problem. Med vårt yrkande vill vi visa på att det är viktigt att väcka intresse för entreprenörskap och företagande så tidigt som möjligt. Högstadiel elever bör erbjudas denna möjlighet.

J66. Skriv in entreprenörskap i läroplaner

Motionär: Folkpartiet liberalerna Norrmalm, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska verka för att det i grundskolans och gymnasieskolans läroplaner skrivs in att lärare ska fostra, främja och utveckla elevernas initiativförmåga, kreativitet och färdigheter i att förverkliga sina idéer och bygga en egen verksamhet

Enbart kunskaper bygger inte nya företag och tillväxt. Implementera entreprenörskap som en naturlig del i grundskole- och gymnasieutbildningen. Folkpartiets fokus på kunskaper inom skolan är viktigt men kunskaper enbart skapar inte företagsamma individer och framgångsrika entreprenörer. Framtida generationers egenskaper är minst lika viktigt för att klara sig i den globala konkurrensen. Folkpartiet ska därför gå i täten för en nybyggaranda inom skolsystemet som baserar sig lika mycket på att utveckla elevers och ungdomars egenskaper som kunskaper. Ordna entreprenörstävlingar, uppmuntra elever i skolan att förverkliga idéer.

J67. Stärk den nya informationsteknikens ställning i skolan

Motionärer: Sami Korpela, Göteborg, Andreas Eraybar, Göteborg

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att under rubriken "Förbättra lärarutbildningen i skolprogrammet" föra in följande text som eget stycke efter femte stycket: "Informations- och kommunikationsteknologi, IKT, ska ingå som omfattande och naturligt inslag i lärarutbildningen samt grundskolans och gymnasieskolans undervisning. IKT har i dag en svag ställning i förhållande till andra ämnesområden och används inte i större utsträckning som pedagogiskt verktyg. IKT har många fördelar som i den nuvarande situationen inte tas tillvara.

T.ex. är IKT ett mycket gott hjälpmedel i specialundervisning, tekniken ger oss möjligheter till mer varierad och individuellt anpassade undervisning. Därtill behöver skolan ta en progressiv teknisk roll gällande implementeringen av ny teknik, vilket ökar Sveriges konkurrenskraft på världsmarknaden.”

Utbildningsväsendet kan inte blunda för teknikens och samhällets utveckling. Skolorna behöver ta till sig med och använda ny teknik, inte bara för att de tekniska lösningarna i dag är en del av elevernas vardag utan lärarna behöver också möta eleverna på deras intressnivå. Informationskommunikations teknologi, IKT, ger lärarna en ökad förståelse om hur elevernas vardag ser ut och vilka kanaler de använder. Det här ger en ökad motivering hos eleverna då deras undervisning blir mer varierad.

Frågan kan också ställas var eleverna ska lära sig att behärska ny teknik, vara källkritiska till innehållet på Internet och använda sig av de lösningar som finns om inte i skolan. För att eleverna ska kunna lära sig detta i skolan så behöver lärarstudenterna lära sig detta under utbildningen, då inte som innehåll utan som pedagogiskt verktyg.

Utbildningsväsendet behöver inom detta område även satsa både på datorer, framtidens klassrum (dvs. det IT-baserade klassrummet) och andra tekniska lösningar.

J68. Demokratikanon

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Peter Blomquist, Stockholm, David Ekstrand, Uppsala, Henrik Johansson, Umeå, Peter Kjällkvist, Norrköping

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** en ny punkt införs i skolrapporten med lydelsen: ”En demokratikanon bör tas fram med texter som haft särskild betydelse för framväxten av friheten för att användas i grundskola, gymnasium, folkhögskolor och sfi-undervisning.”

Den svenska demokratin, jämställdheten, yttrandefriheten, rösträtten, föreningsfriheten och andra fri- och rättigheter är inte unika svenska företeelser. Deras uppkomst är ett resultat av hundratals år av kamp för frihet, feminism, demokrati och humanistisk verksamhet på de politiska barriaderna såväl inom som utom parlament, i partier och civilsamhällen, fackföreningar och vid lärosäten runt om i världen. Demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna är universella värderingar som vi inte kan försvara med endast rättsväsendet. Vi måste även säkerställa att kommande generationer och nya medborgare får en förståelse för de idéer och tankar som format dagens samhälle.

Efter Sovjets sammanbrott i början av 1990-talet tycktes världen destinerad att gå i demokratisk riktning. Visst har stora framsteg gjorts, men 2007 blev det första året som det demokratiska tillståndet i världens länder minskade, enligt Freedom House ranking. I Europa och Sverige har främlingsfientliga partier vuxit sig allt starkare. Fundamentalistiska krafter har fått fotfäste runt om i Europa och lyckats genomföra brutala terroråd. Såväl främlingsfientliga som fundamentalistiska ideologier utgör ett hot mot idén om varje människas unika och oinskränkbara värde. Därför är det hög tid att regeringen ger en grupp experter från olika delar av samhället – statsvetare, litteraturhistoriker, lärare, Svenska

Akademien förslagsvis – i uppgift att ta fram en demokratikanon. Den ska bestå av en samling texter som har haft särskild betydelse för framväxten av demokratin i Sverige. Demokratikanon ska illustrera hur tryckfriheten tidigt fick fotfäste i Sverige, kampen för kvinnors rösträtt och jämställdhet, striden för social rättvisa, framväxten av ett mångkulturellt Sverige, men också inkludera de internationella texter såväl äldre som moderna som influerat, utvecklat och fördjupat vår demokrati från både västvärlden och andra kontinenter. Det är en grundläggande rättvisefråga att alla ska ha möjlighet att känna till de viktigaste tankarna och texterna som har format den svenska demokratin. För många som har vuxit upp i akademikerhem är det självklart att känna till suffragetternas kamp för kvinnors rösträtt, Torgny Segerstedts motstånd mot nazismen eller amerikanska oavhängighetsförklaringens betydelse för demokratins framväxt. Men genom att skapa en demokratikanon kan man göra dessa idéer tillgängliga för alla, oavsett storleken på föräldrarnas bokhylla. Demokratikanon ska utformas för att kunna användas i olika årskurser i grundskolan och gymnasiet, men också för läsning och diskussion vid studiecirkel, folkhögskolor och sfi-undervisning.

J69. Ändra fokus i skolpolitiken

Motionär: Folkpartiet liberalerna Östermalm, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiets fokus inom skolpolitiken ska vara förändring av pedagogik, metoder och organisation så att skolan blir en lärande miljö som fostrar, främjar och utvecklar elevers förmåga att se sina möjligheter och förverkligar sina idéer och livsmål bl.a. egna verksamheter

Det är viktigt att vi i Folkpartiet inte är eller uppfattas som ensidiga talesmän för den del av skolans uppdrag som handlar om att förmedla kunskaper. Enbart kunskaper bygger inte nya företag, utvecklar inte samhället och skapar heller inga svenska framgångar i den växande globala konkurrensen. För att nå dit behövs fler självgående individer som ser möjligheter och tar initiativ – egna företag, som ansvarstagande anställda eller aktiva medborgare i den sociala sektorn. Det synsättet stöds av de s.k. styrdokumenterna där målen för svensk skola preciseras i läroplaner för grundskolan Lpo94 och för gymnasieskolan Lpf 94. Här betonas att skolan ska hjälpa varje elev att utveckla sina egenskaper och attityder och lägga grunden för ett lärande som ska pågå hela livet. I andra delar av styrdokumentet talas om skolans kompensatoriska uppgift dvs. att ge särskilt stöd till elever som av intellektuella, språkliga, sociala och andra skäl har svårt att hänga med i alla delar av skolarbetet. Det uppdrag som riksdag och regering gett skolan bygger således på en humanistisk människosyn och en insikt om att motivationen är drivkraften i alla utvecklande lärprocesser. Det råder knappast någon tvekan om att skolan har svårigheter att anpassa sig till detta uppdrag som ställer större krav än den traditionella skolan när det gäller inspirerande ledarskap, samverkan över ämnesgränserna och individualiserad undervisning. Folkpartiet bör därför gå i tåten för en nybyggaranda inom skolsystemet som baseras lika mycket på att utveckla barns och ungdomars egenskaper som deras kunskaper.

J70. Stärkt skydd i förskolan för barn i enkönade äktenskap/förhållanden

Motionär: Philip Appeby, Skara

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att motionen genomförs enligt förslaget

Stärk kompetensen för förskolelärare, lågstadielärare och fritidspersonal, höj skyddet för barn med samkönade föräldrar. Barn riskerar få ta ett alltför stort ansvar för föräldrar som lever tillsammans som homosexuellt par.

I den nya äktenskapslagen som kommer att innefatta även samkönade äktenskap/förhållanden så kommer också intresset för att skaffa gemensamma barn inom äktenskapet att bli vanligare. De barn som har vuxit upp i samkönade äktenskap håller på att kliva in i samhället som individer från ett familjeförhållande som för de flesta väcker stort intresse fortfarande. Speciellt för barn.

Då föds också behovet av en vuxenvärld som klarar att möta det frågor som kommer från barn och vuxna i den omgivande miljön. Det frågor som uppstår i barngrupper måste vuxenvärlden ta ansvar för, inte de barn som lever tillsammans med föräldrar i ett samkönat förhållande som annars kan bli fallet. Då är det viktigt att det finns vuxna i barngrupperna Förskola/lågstadiet och fritidshem som har kunskapen.

Dessa barn tvingas tidigt att lära sig hur verkligheten är att leva som barn i ett samkönat äktenskap/förhållande.

De tvingas tidigt att bära ett alltför stort ansvar inför de frågor som självklart uppstår i barngrupper i förskolan och de lägre skolstadierna.

Detta bör starkare inbegripa skollagens 1 kap. 2 § om likvärdig utbildning över hela landet och som del i skolans uppdrag. Motionen bör även få en starkare position i kommande läroplan där skyddet för barn i samkönade äktenskap/förhållande blir en del av god miljö för utveckling och lärande. För att på detta sätt klargöra stopp för kränkande behandling. Risken är stor om man inte tar dessa frågor på största allvar, just på grund av okunskapen hos gemene man kring samlevnadsformer för homosexuella. Denna mögenhet varierar stort beroende på var i landet man bor.

I vissa delar talar man fullt naturligt kring detta medan på andra ställen finns skepsis och rent kränkande uppfattning om människor i samkönade förhållanden. Därför behövs bättre skydd för dessa barn helt enkelt och större kunskaper bland lärare för att möta frågor och funderingar.

Det är viktigt att under något decennium dessa barn får avlastning i den sociala miljön barnen vistas i.

J71. Öka rörligheten mellan skolbänken och EU

Motionär: Ulla-Britt Hagström, Skövde

Förslag till landsmötesbeslut:

1. Att Folkpartiet ska verka för att en handlingsplan med kampanj- och tävlingsinslag upprättas för ökad stimulans till skolor att delta i olika program inom EU
2. Att Folkpartiet ska verka för att särskilda ekonomiska resurser avsätts som stipendier eller dylikt så att alla som vill har möjlighet att söka

Ju mera positiv inställning våra barn och ungdomar får till EU-samarbetet, desto fler brobyggare får vi mellan våra länder. Ungdomar har goda möjligheter att höja det i dag vaga svenska medborgarintresset för EU. Genom kontakter skolor

emellan, utbytesresor och utlandsstudier sprids positiva ringar på vattnet. Också lärare kan välja att undervisa i andra länder. EU satsar cirka sju miljarder euro åren 2007–2013 för att stärka unionen till ett kunskapsamhälle. Ändå känns dessa EU-kontakter i våra skolor i dag som en droppe i havet. Läsåret 2006/07 deltog bara 0,67 procent av Sveriges 400 000 studenter i Erasmusprogrammet. Sverige ligger i botten bland EU:s medlemsländer. I grundskolan är också intresset lågt.

Det borde vara annorlunda. 80 procent av svenskarna använder Internet. Cirka 60 procent gör det varje dag. Bolognaprocessen har till uppgift att göra det enkelt för den som vill läsa en period utomlands. Rätt till uppehållstillstånd och studieplats finns. Det är viktigt att studiepoängen räknas in i den svenska utbildningen och att ekonomiska förutsättningar finns.

Nu pågår i stället knepiga diskussioner och sprids myter om skolan och EU. Ett sådant exempel är att skolor tvingas göra reklam för EU för att eleverna får subventionerad mjölk. För att stimulera intresset och förstå betydelsen för demokrati, fred, miljö- och klimatfrågor, utbildningsfrågor m.m. borde alla skolor få möjlighet att låta mindre grupper av elever göra kontaktesor och bli "EU-ambassadörer" för att informera sina kamrater. EU:s program för livslångt lärande med syftet att höja kvaliteten i utbildningssystemen på olika nivåer, skulle uppleva synergieffekter med nya kontakter. Det är viktigt att vi i Sverige verkligen tar vara på Comenius för förskolan, grundskolan och gymnasieskolan, Erasmus för den högre utbildningen, Grundtvig för vuxenutbildning och Leonardo da Vinci för yrkesutbildning. Möjligheterna finns. APU utomlands ger dessutom elever på gymnasiet yrkesförberedande program möjlighet att genomföra arbetsplatsförlagd utbildning (APU) i utlandet.

Det behövs också tävlingar med uppmärksammat prisutdelning liknande DN:s årliga Nutidsorientering. En intressant sådan EU-tävling var skoltävlingen Framtidens energi (FuturEnergia) där prisceremonin 2007 ägde rum i Europaparlamentet i Bryssel. Skoltävlingen "50 år tillsammans i mångfald" nådde 60 000 skolor i Europa. Under tre dagar i Bryssel fick 28 vinnande lag delta i ett speciellt program. Innan det svenska ordförandeskapet överlämnas bör frågan om att bättre ta tillvara ungdomars rörlighet lyftas. En synergieffekt av detta leder till ytterligare en positiv effekt – ökad förståelse för klasskompisar med invandrarbakgrund.

Allmän kulturpolitik

J72. En minnesdag för Raoul Wallenberg

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Gulan Avci, Stockholm, Hans Backman, Hofors, Helena Bargholtz, Lidingö, Agneta Berliner, Västerås, Peter Blomquist, Stockholm, Anita Brodén, Sollebrunn, Avni Dervishi, Västerås, Henrik Johansson, Umeå, Peter Kjällkvist, Norrköping, Martina Lind, Stockholm, Nina McEvenue, Stockholm, Mathias Sundin, Norrköping, Barbro Westerholm, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att landsmötet uttalar vad som anförs i motionen om att införa en svensk minnesdag tillägnad Raoul Wallenbergs minne

Raoul Wallenberg är en av historiens viktigaste svenskar. Som svensk diplomat i Budapest räddade han under slutet av andra världskriget uppemot 100 000 ungerska judar undan Förintelsen genom att utfärda tillfälliga svenska pass. Han arresterades senare av sovjetiska styrkor och placerades i det ökända Lubjankafängelset i Sovjetunionen. Omständigheterna kring hans död och öde i sovjetiskt fängelse är fortfarande oklara. Den 5 oktober 1981 blev Raoul Wallenberg hedersmedborgare i USA, vilket enbart den brittiske premiärministern Winston Churchill blivit utsedd till före Wallenberg. I USA uppmärksammas därför i många delstater den 5 oktober som en officiell minnesdag för Wallenberg. Dagen symboliserar ett exceptionellt hjältemod och humanistiska principer som Wallenberg personifierade. Minnesdagar till Wallenbergs ära finns även i andra länder i världen som Kanada i Nordamerika och Argentina i Sydamerika. I Sverige, hans hemland, finns ingen minnesdag. En sådan minnesdag bör införas.

J73. Fond för utvecklingen av kulturens strukturkapital

Motionärer: Elisabet Widlund, Hägersten, Erik Jennische, Stockholm, Madeleine Sjöstedt, Stockholm, Anna Wåglund Söderström, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska arbeta för att skapa en särskild fond med offentliga medel för uppbyggnad av kulturens eget strukturkapital

Ett företags strukturkapital byggs upp genom dokumentation av processer, bransch- och marknadsinformation, samt att man delar med sig av kunskap och lär av varandra. Syftet för en organisation att bygga upp ett strukturkapital är att skapa en långsiktig och lönsam tillväxt för det egna företaget samt att kunna leverera ett högre värde till sina kunder.

För kulturorganisationer är ekonomin ofta knapp och få eller inga resurser kan läggas på verksamhetsutveckling. Strukturkapitalet blir därmed svagt. Detta leder till att kulturbranschen i stort halkar efter i samhällsutvecklingen och på sikt kommer att ha svårt att attrahera både personal, kapital och publik.

Ett samhälle som värderar kulturens funktion högt, borde också satsa på att underlätta för kulturorganisationernas självständiga utveckling. I dag finns endast ett offentligt finansieringsalternativ (Kulturrådets utvecklingsbidrag) för de organisationer som vill lägga resurser på verksamhetsutveckling. Detta bidrag tilldelas oftast mycket etablerade institutioner.

Med en ny fond för kulturens strukturkapital, skulle kulturbranschen kunna bli effektivare, mer innovativ och i förlängningen kunna satsa mer av de egna resurserna på att öka sin egenfinansiering. En ny fond skulle också kunna stödja nya kulturorganisationer, så att de redan från början blev mer livskraftiga och långsiktigt lönsamma.

J74. Mer frihet för kulturen med bredare finansiering

Motionärer: Elisabet Widlund, Hägersten, Erik Jennische, Stockholm, Lina Nordquist, Uppsala, Birgitta Ohlsson, Stockholm, Madeleine Sjöstedt, Stockholm, Anna Wåglund Söderström, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska arbeta för att donationer till kulturella ändamål ska bli avdragsgilla för stiftelser och privatpersoner

Kulturen spelar en mycket viktig roll för yttrandefriheten och demokratin i vårt samhälle. Med dagens bidragssystem, utan möjlighet till bredare finansiering, är kulturorganisationerna beroende av en eller ett fåtal offentliga bidragsgivare. Det finns därmed risk att yttrandefriheten kringskärs.

Med fler finansiärer ökar kulturens oberoende. Folkpartiet verkar för att ge kulturen större frihet och resurser genom förslag om avdragsrätt för kultursponsring, kulturbonus, en fristående kulturfond samt om ökade bidrag till kulturlivet från Svenska Spels vinst. Det finns dock ytterligare två finansieringsmöjligheter:

I dag är det endast avdragsgillt för privatpersoner att donera aktievinst till ideella ändamål. Många kulturverksamheter faller inte inom denna kategori, men fyller samma samhällsnyttiga funktion. Intresset för socialt ansvarstagande ökar i landet och många utnyttjar de nya möjligheterna att stödja ideella organisationer. Säkerligen skulle många människor välja att även donera pengar till kultur om möjligheten till avdrag fanns.

I Sverige finns ett hundratal stiftelser som delar ut pengar till allmänna välgörande ändamål och forskning. Tyvärr hindrar den nuvarande lagstiftningen möjligheten att dessa pengar når kulturorganisationer. I realiteten finns endast ett tiotal stiftelser som donerar pengar till renodlade kulturella ändamål. Möjligheten för en bredare och mer frihetlig finansiering för kulturen skulle stärkas avsevärt med förändrad avdragsrätt för stiftelser.

J75. Jämställdheten ska genomsyra kulturen

Motionärer: Helena Bargholtz, Lidköping, Liselott Hagberg, Nyköping, Birgitta Ohlsson, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** partistyrelsen ges i uppdrag att komplettera partiprogrammets avsnitt om kultur med ett stycke av följande innebörd: "Jämställdhet i kulturlivet är lika viktigt som jämställdhet på övriga samhällsområden. Det måste vara en jämn fördelning mellan kvinnor och män i kulturinstitutioner och på övriga kulturella arenor. Mäns dominans i näringslivet har aktualiserats under senare tid. Det är dags att också uppmärksamma den manliga dominansen inom kulturområdet. Det behövs fler kvinnliga chefer inom kulturen."

Jämställdheten inom kulturområdet ska handla om att styra resurser, inte styra de konstnärliga processerna. Jämställdhetspolitisk styrning går att förena med stor konstnärlig frihet.

Den statliga jämställdhetssektorn bör betrakta kultur som ett viktigt sätt att bedriva jämställdhetsarbete.

Kultur är inte bara en klassfråga utan i hög grad en könsfråga. På teatrar, konserter, konstmuseer och bibliotek dominerar kvinnor som konsumenter. Kvinnor lånar också mer på biblioteken än män. Man brukar skämtsamt tala om "kulturanterna", som bär upp kulturlivet och som ofta drar med sig männen. Jämställdhet i kulturlivet är lika viktigt som jämställdhet i övriga samhällsområden. Det måste vara en jämn fördelning mellan kvinnor och män i kulturinstitutioner och

på övriga kulturella arenor. Mäns dominans i näringslivets topp har aktualiserats på senare tid. Det är dags nu att också uppmärksamma den manliga dominansen inom kulturområdet. Kulturområdet är inte något undantag när det gäller manlig dominans på de högre befattningarna. På landets teatrar är en majoritet av chefer män liksom inom musikområdet. Däremot är en klar majoritet av dem som arbetar lägre ner i de kulturellerade yrkena kvinnor. Vi behöver fler kvinnliga chefer inom kulturen. När det finns övervägande manliga chefer inom kulturen går vi miste om kvinnlig påverkan av det kulturella innehållet och kvinnliga förebilder i kulturlivet. Det krävs förändringar för att bryta jämställdhetsproblemet.

Det måste bli en jämnare fördelning av kvinnor och män inom kulturområdet.

Den förra regeringen tillsatte 2001 en genusgrupp för museer, vilket bland annat har resulterat i att fler kvinnor fått chefstjänster.

Det finns dock ett uppenbart behov att även låta genusperspektivet genomsyra övriga kulturinstitutioner. Inte minst är behovet stort inom teater-, dans- och musikområdet. Män och kvinnor fattar bäst beslut tillsammans.

J76. Tillgång till HDTV-sändningar i marknätet

Motionärer: Folkpartiet liberalerna i Halland, Jonas Noréus, Varberg

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska verka för att fria (licensbetalda) digitala HDTV-sändningar införs i marknätet så snart som möjligt.

Ändringen från analoga till digitala tv-sändningar har genomförts i hela landet. Konsumenter som inte har kabel-tv har inhandlat digitalboxar för antingen marknätetsmottagning eller satellitmottagning. Dessutom har konsumenterna handlat nya tv-apparater som aldrig förr. Branschen uppger sålda platt-tv för mer än 20 miljarder kronor (2008). En stor del av dessa tv-apparater är förberedda för mottagning av högupplösta HDTV-sändningar, som ger kvalitetsmässigt bättre bild än både den gamla analoga sändningstekniken och den nyligen introducerade digitala sändningen. Allmänheten är därför väl förberedd för nästa tekniska steg på tv-området även om nya digitalboxar måste införskaffas av hushållen.

Problemet är dock att sändarnätet inte är tillräckligt uppgraderat för att sända HDTV, och att tidplan för utbyggnad saknas. Den som vill ta emot HDTV-sändning via marknätet måste i dag vara bosatt i Mälardalen. Där har cirka 1 miljoner tv-tittare tillgång till detta genom vad som kallas för provsändningar i marknätet som där har uppgraderats till den s.k. MPEG4-standarden (sändarnät 6). Dessa provsändningar har pågått i ett par år, men den som i övriga landet vill titta på HDTV-sändningar är hänvisad till att teckna abonnemang genom Comhem (förutsatt att man är ansluten till kabel-tv-nätet), eller Canal Digital (vilket förutsätter satellitmottagning). Detta gäller alltså även för den som bara vill titta på de s.k. fria kanalerna som finns i marknätet. Tv-licensbetalare utanför Mälardalen måste därför betala ytterligare en gång för att få tillgång till HDTV för de annars fria kanalerna.

Det statliga bolaget Teracom ansvarar för distributionen av tv-sändningar via marknätet. Teracom har ännu i dag ingen tidsplan för utbyggnad till MPEG4-standard av de sändare i landet som finns utanför Mälardalen. Under de senaste två åren har frågan varit ett komplicerat spel om teknik, tillstånd

och finansiering mellan de statliga myndigheterna Post- och telestyrelsen (PTS) respektive Radio- och tv-verket samt det statliga bolaget Teracom. Frågan har gått i stå. Dessutom tycks frågan huruvida mottagning av HDTV i marknätet ska rymmas inom tv-licensavgiften eller om Teracom genom sitt dotterbolag Boxer får rätt att ta betalt för marksända HDTV i de fria kanalerna ännu hänga i luften. Ingen kan i dag säga när eller ens om det kommer att finnas fria digitala HDTV-sändningar i marknätets kanaler i andra regioner än Mälardalen. Slutsatser: Digitala HDTV-sändningar i marknätet bör i resten av landet (utanför Mälardalen). Mottagningen av dessa ska rymmas inom tv-licensavgiften. Folkpartiet bör ta detta som en politisk fråga att driva på lämpliga nivåer.

J77. Kultur som rehabilitering

Motionär: Paula Ternström, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att kultur såsom konst, musik, sång, teater och dans ska bli ett viktigt komplement till andra saker i en rehabiliteringsprocess hos långtidssjukskrivna och inom demensvården

60 procent av de långtidssjukskrivna i Sverige lider av kroniska smärttillstånd och psykiska åkommor. Många av dessa personer berättar om brist på rehabiliteringsmöjligheter. Färsk forskning visar på att kulturen kan ha en god effekt på vår hälsa och vara ett viktigt inslag i en rehabiliteringsprocess. Bildterapi, psykodrama och musikterapi är exempel på behandlingstillägg som har etablerats på många håll i behandlingsmedicin. I utvärderingen av dessa terapier beskrivs vändpunkter i patienternas behandlingsförlopp. Ett exempel är en kvinna med ryggsmärtor som inte kände någon smärta under den tid då hon spelade musik (förmodligen på att endorfinhalten i blodet ökat under aktiviteten). Smärtan kom tillbaka efter aktiviteten så upplevelsen av smärtfritt var kortvarig. Men att vara utan smärta var något hon inte upplevt på mycket länge. Det viktigaste resultatet av dessa kulturterapi var dock att livskvaliteten förbättrades liksom det psykiska tillståndet. Hos demenssjuka där vägen från thalamus till hjärnbarken är stängd visar det sig att sång och musik via andra vägar än de vanliga "ordkommunicerande" när hjärnbarken och då får den demenssjuke tillgång till en minneskapacitet och en förmåga som annars ligger obrukad och vilande där inne.

J78. Folkpartiet liberalerna måste fortsätta att driva kulturpolitiken i Sverige.

Motionärer: Percy Nessling, Helsingborg, Lars Nordström, Göteborg

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att partistyrelsen ges i uppdrag att ta initiativ till att en arbetsgrupp utses i syfte att arbeta fram ett kulturpolitiskt handlingsprogram för Folkpartiet som kan utgöra grund för arbetet i valrörelsen 2010

Kulturpolitiker i Västra Götalandsregionen och Region Skåne har inlett ett samarbete och är överens om ett antal gemensamma ståndpunkter betr. kulturpolitik.

Regionförsöket som bl.a. inneburit utökade uppgifter för dessa båda regioner har pågått i 10 år och förslag finns nu om en permanentning av verksamheten.

Kulturpolitiken är en viktig del i det regionala uppdraget. Den statliga kulturutredningen som lagts fram innehåller en hel del förslag som kommer att ha stor betydelse för den framtida regionala kulturen. Men utredningen reser också ett antal viktiga frågor som behöver besvaras. Den ekonomiska krissituationen, som Sverige befinner sig i, kommer enligt vår uppfattning att öppna för en annan och delvis ny syn på kultur. Vi är övertygade om att kulturen kommer att få en allt större betydelse som ett näringspolitiskt inslag och kan skapa tillväxt inom nya områden med fler jobb och ökad attraktionskraft som följd.

Ett viktigt förslag i utredning gäller den s.k. portföljmodellen. Vår uppfattning är att förutsättningarna för denna portföljmodell är att det statliga bidraget för kultur i regionerna ökar i framtiden. Dessutom är det vår uppfattning att stora regioner är mest lämpade för denna modell.

Den nuvarande alliansregeringen har inte någon gemensam kulturpolitik, vårt parti har länge haft fokus på kulturen och vi anser att Folkpartiet liberalerna bör ta initiativ till att arbeta fram ett kulturprogram för vårt parti för framtiden.

Från de båda regionerna vill vi framföra att vi gärna deltar i arbetet med detta kulturprogram.

J79. Kompetensutveckling för kulturskolans och musikskolans rektorer och lärare

Motionärer: Solveig Hellquist, Sörberge, Maria Lundqvist-Brömster, Håknäs

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att landsmötet uttalar att även kulturskolans och musikskolans rektorer och lärare ska komma i åtnjutande av lärarlyft och rektorsutbildning

Alla/nästan alla kommuner i Sverige har kulturskolor eller musikskolor. De flesta skolorna har kommunen som huvudman, men det finns också exempel på att ideella organisationer, studieförbund och entreprenörer driver dem. Barn och ungdomar får här utbildning i musik, dans, teater m.m. Vi är alla medvetna om musikskolornas betydelse för musikens utveckling i landet och vilken stor exportprodukt musik har blivit. Under många år har också det lyfts fram att upplevelseindustrin är en framtidbransch. Kulturen bidrar till ökad tillväxt.

Redan 2003 bidrog kulturen med 2,6 procent av EU:s tillväxt och sysselsatte 5,8 miljoner invånare. Tillväxten för kultursektorn mellan 1999 och 2003 var 12,3 procentenheter högre än för genomsnittet i andra branscher under samma år. I dag och i framtiden väntas kulturen bidra till en ännu större andel av tillväxten.

Kulturen är motorn till kreativitet och kreativitet är basen för social och ekonomisk utveckling. Som sådan tror jag starkt på EU:s konst och kultur som ekonomiska och sociala pådrivare för att uppnå tillväxt och fler arbetstillfällen, har kommissionären för utbildning och kultur Ján Figel uttalat. Vi är många som delar hans uppfattning.

Rektorer i den svenska skolan har möjligheter att söka till rektorsutbildningar. Regeringen har också infört ett kunskapslyft för lärare. Kulturskolans och musikskolans personal omfattas inte av dessa möjligheter. Landsmötet bör därför uttala att även kulturskolans och musikskolans rektorer och lärare bör få möjligheter till kompetensutveckling.

J80. Nationellt bibliotek på Internet

Motionär: Ulla-Britt Hagström, Skövde

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska verka för att ett bibliotek med böcker av svenska författare skapas på Internet i nationell regi

Googles biblioteksprojekt startade år 2004. Drygt sju miljoner böcker har skannats in. Ambitionen är att lägga ut uppemot 80 miljoner böcker på Internet. En förlikning med amerikanska förlag och förläggare kom till i oktober år 2008. Avtalstexten är skriven för alla världens böcker. Det enda undantaget gäller böcker som finns till försäljning eller är publicerade efter den 5 januari år 2009.

Google ska betala 63 procent av intäkterna från nätbiblioteket till rättighetsinnehavarna. Vidare ska 60 dollar per bok betalas för dem som skannats in före avtalet. Ett register ska byggas upp över de titlar som finns.

Googles meddelar i sin annonskampanj att det går att avböja att ta del av förlikningen. Det går också att skicka in synpunkter till den domstol som ska avgöra om förlikningen kan godkännas. Datumet är satt till den 11 juni 2009.

Europeisk rättstradition skiljer sig från den amerikanska. Den europeiska innebär att den som innehar upphovsrätten ska ge sitt direkta medgivande till att den inskränks. EU-projektet I2010 har målet att bygga upp ett digitalt bibliotek "Europeana".

Den svenska upphovsrättsorganisationen Alis har register över svenska upphovsmän och deras arvingar. Sveriges Författarförbund ger medlemmar råd om hur de ska ta tillvara sina intressen gällande Google-avtalet. Allt om detta finns på www.googlebooksettlement.com.

Givetvis kan författare tycka det är mycket bra att få spridning av sina alster på detta världsövergripande sätt. Det finns dock en oro för att missade ekonomiska intäkter.

Googles med huvudkontor i Kalifornien med uppdraget att förenkla tillgången till information över hela världen och med kontor på flera ställen på jordklotet, har ett mycket stort övertag på marknaden. Det borde ligga i nationens eget intresse att ta vara på den svenska författarnationalskatten. Folkpartiet bör verka för att regering och riksdag tar ett ansvar i en så viktig fråga som berör hela den svenska kulturen.

Public service

J81. Avskaffa tv-licensen i nuvarande form

Motionär: Folkpartiet liberalerna i Blekinge

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att partiet ska arbeta för ett avskaffande av tv-licensen samt att skattemedel används för att finansiera public service-sändningar

Tv-licensen infördes för längesedan, då som en licens för innehav av radiomottagare. Eftersom inte alla hade en radiomottagare så lades inte avgiften som en del i skatten. Det var en brukaravgift.

När tv:n lanserades i Sverige kom även den att innefattas av radiolicensen.

Radiojänst har meddelat att tv-sändningar kan bli aktuella

över Internet och att alla som har en dator då måste ha tv-licens. De som lägger in en spärr/filter så att SVT:s sidor inte kan visas kommer ev. att undantas. Detta innebär att flertalet av svenska företag kommer att antingen få inhandla mjukvara för att kunna sätta upp detta filter, alternativt att erlägga licensavgift.

Att radiotjänst går ”bakvägen” för att kunna kräva in licensavgifter är på gränsen till ohederligt. Det går att lägga ut tv-sändningar med t.ex. en eller fem min fördröjning och då finns det ingen grund för att ta in avgiften.

I dag har alla i Sverige radio och/eller tv. Licensavgiften kan, och bör, därför finansieras via skattemedel.

J82. Tv-licensen

Motionär: Gunnar Andrén, Stocksund

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** partistyrelsen ges i uppdrag att verka för att tv-licensen – så länge den finns kvar – administreras av Skatteverket i form av en mottagar- eller apparatavgift och samordnas med övrig uppbördsverksamhet

Antalet betalda tv-avgifter enligt Radiotjänst i Kiruna AB – och avgiften per år – har under 2000-talet utvecklat sig sålunda:

År	Antal avgifter	Kronor per år
2000	3 360 000 (+ 0,5 procent)	1 664 (+ 3,0 procent)
2001	3 378 000 (+ 0,5 procent)	1 668 (+ 0,0 procent)
2002	3 398 000 (+ 0,6 procent)	1 740 (+ 4,3 procent)
2003	3 401 000 (+ 0,1 procent)	1 812 (+ 4,1 procent)
2004	3 404 000 (+ 0,1 procent)	1 872 (+ 3,3 procent)
2005	3 407 000 (+ 0,1 procent)	1 920 (+ 2,6 procent)
2006	3 430 000 (+ 0,7 procent)	1 968 (+ 2,5 procent)
2007	3 441 000 (+ 0,3 procent)	1 996 (+ 1,4 procent)
2008	3 457 000 (+ 0,5 procent)	2 032 (+ 1,8 procent)
2009	(uppgift saknas)	2 076 (+ 2,1 procent)

Hur hög – eller låg – är då betalningsfrekvensen i förhållande till antalet mottagare som borde betala?

Enligt Radiotjänst i Kiruna AB går det inte att med säkerhet säga hur många som borde ha betalat tv-avgift respektive år. Orsak: Ingen vet exakt hur många hushåll det finns i Sverige, än mindre exakta antal tv-hushåll.

Radiotjänst i Kiruna AB gör likväld uppskattningar som grundar sig på uppgifter om antal hushåll, från Statistiska centralbyrån och Posten AB. Radiotjänst i Kiruna bedömer också antal hushåll som saknar tv-mottagare.

Siffror för 2008 eller 2009 föreligger ännu inte. Men Radiotjänst i Kiruna bedömer att av antalet avgiftspliktiga hushåll som bort erlägga tv-avgift 2007, alltså 100 procent, var det 87 procent som verkligen erlade lagstadgad avgift (Lag 1989:41 med senare ändringar beträffande avgiftens storlek).

Högt eller lågt – var god välj själv!

Radiotjänst i Kiruna AB har en omfattande informationsverksamhet – utöver sina nära 15 miljoner fakturor varje år – om mottagaravgiften. Det handlar om betalningsinspirerande inslag i Sveriges Radios och Sveriges Televisions olika kanaler – många av inslagen är välkända för en bred allmänhet, en del är ganska roliga att se när man tackar mer eller mindre okända personer för att de betalar sin avgift; låt mig notera att Skatteverket ännu inte har slagit in på samma väg där man tackar utpekade skattebetalare för att de betalar in den skatt

de enligt lag ska göra. Kanske vore även det ett nöjsamt tv-inslag?

Men siffran 87 procent inger självfallet betänkligheter. För 2007 innebar det att till Rundradiofonden levererades in – avrundat till miljoner kronor – 6 975 miljoner kronor. Med 100-procentig betalningsfrekvens, förvisso ett mer teoretiskt än möjligt mål, skulle motsvarande siffra ha uppgått till något 10-tal miljoner kronor över 8 miljarder kronor.

Tv-chefen Eva Hamiltons och Radiochefen Mats Svegfors alla finansieringsproblem skulle försvinna omgående!

Detta resonemang mynnar ut i frågan om mottagaravgiften bör tas in på annat sätt än dagens lagstadgade krav på anmälan av apparatinnehav och sedan särskild debitering. Det förhållandet att datorer, troligen snart även i bilar, busar, båtar och flygplan för att inte tala om när man semesterar på Mallorca eller plockar hjortron i Dalarna, i framtiden i den mån denna inte redan är här digitalt vidarebefordrar televisionsprogram från all världens hörn, gör en förändring av mottagaravgiften absolut nödvändig.

Om man vill särskilja människor som inte anser sig kunna ta emot televisionsprogram bland alla andra, finns få möjligheter att hantera dem på annat sätt än att be dem att sätta ett litet kryss i någon ruta på deklarationsblanketten för att markera att man inte ska betala apparat- eller mottagaravgift; övriga får finna sig i att mottagaravgiften, eller mottagarskatten, debiteras tillsammans med övrig statlig uppbörd.

Sverige måste i tid skapa en hållbar finansiering av public service. Då duger det inte att vädja till vissa att betala. Då måste man finansiera kostnaderna via Skatteverket och betalningsfrekvensen, oavsett hur distributionen sker av programmen.

J83. Avskaffande av tv-avgift

Motionärer: Lina Nordquist, Uppsala, Erik Jennische, Stockholm, Martina Lind, Stockholm, Nina McEvenue, Stockholm, Erica Närlinge, Uppsala, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** Folkpartiet ska verka för att tv-avgiften avskaffas
- att** Folkpartiet ska verka för att delar av verksamheten i stället finansieras med skattemedel

Alla hushåll och företag med tv-mottagare i Sverige måste i dag betala tv-avgift. Denna avgift motiveras främst med att man härigenom garanterar public service dess frihet och långsiktighet, något som borde kunna lösas på annat sätt.

Vi anser att tv-avgiften är ett föråldrat system, eftersom avgiften i dag även omfattar hushåll med bärbar eller fast dator med möjlig Internetanslutning, modern mobiltelefon och i vissa fall till och med tv-spel. Detta innebär att användande av tv-mottagare inte längre per automatik medför konsumtion av public service, utan lika gärna kan innebära surfande, tv-spelande, konsumtion av utländska tv-stationer eller av reklamfinansierade kanalers dokusåpor. Vi betalar med andra ord höga avgifter för en vara med ett allt bredare användningsområde för att finansiera en relativt avgränsad verksamhet. Detta måste förändras.

Dagens avgifter baserar sig på orättvisa. För en familj med en gemensam årslön på 700 000 kronor utgör tv-avgiften futtiga 0,3 procent av inkomsten före skatt. Samma tv-mottagare förflyttad till ett hem med en årsinkomst på 200 000

kostar i stället hela 1 procent, och hos en pensionär i värsta fall 2 procent. Ett motsvarande förfarande på sjukvårdsområdet skulle innebära en högre högkostnadstrappa för patienter med lägre inkomst, eller dyrare läkarbesök för pensionärer. Detta är knappast en rimlig hantering av ett demokratiskt verktyg.

Det nuvarande förfarandet är även opraktiskt både för staten och för medborgarna. Mellan 80 och 90 procent av Sveriges hushåll betalar sin tv-avgift. Även med generösa gissningar på hur många hushåll som inte har någon tv-mottagare över huvud taget tyder detta på ett betydande fusk. Obetald tv-avgift är ett så vanligt skäl till att svensken hamnar hos Kronofogden att dess balans av obetalda fordringar på tv-avgift uppgår till närmare 680 miljoner kronor.

Det allra främsta skälet till att tv-avgiften snarast bör avskaffas är emellertid att den är odemokratisk.

Alla medborgare i en demokrati måste ges rätten att ta del av information, nyheter, kultur och samhällsutveckling, på samma sätt som rätten till utbildning och sjukvård utgör en självklar grundpelare i ett välmående samhälle. De flesta av oss betalar oreflekterat skatt utan att vara sjuka. Många betalar för svensk högre utbildning utan att själva ta del av sådan. Tv-avgiften måste även den få utgöra en sådan demokratisk självklarhet.

Vi anser att förfarandet med fakturor, påminnelser och kontroller inte bara är kostsamt och föråldrat, utan dessutom opraktiskt, orättvist och odemokratiskt. Tv-avgiftens tid borde vara över nu. Den måste bort.

J84. Rädda skogen, brevbararna, kommande regeringar och statsfinanserna!

Motionär: Marcus Claesson, Mölndal

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** Folkpartiet verkar för skattefinansiering av public service i väntan på att public service-fonder inrättas, och därigenom stoppar mångmiljardslöseriet av tv-tittarnas pengar som har pågått alldeles för länge

Upp till fyra gånger om året skickar Radiotjänst i Kiruna miljontals fakturor till miljontals hushåll som innehar tv-mottagare för att vi ska betala tv-licens oavsett om vi nyttjar tv-utbudet eller ej. Kostnader för Sveriges Radio, Utbildningsradion och SVT:s webbsatsning, t.ex. SVT Play betalas också via tv-licensen.

Detta slöseri med papper, onödig administration, reklaminslag om att betala tv-licens för att inte få en snigel på näsan av tv-pejlande kontrollanter måste få ett slut. För nästan alla hushåll i Sverige har tv. Och övervägande delen av dem som inte har anmält tv-innehav har ändå tillgång till public service via radio och Internet.

I dag finns cirka 112 000 gäldenärer som har skulder hos Kronofogden avseende tv-avgift. Det obetalda beloppet är cirka 1 100 000 000 kronor, dvs. 1 100 miljoner kronor, dvs. 1,1 miljarder kronor! Så tillåt mig att ifrågasätta de som hävdar att systemet med licensfinansiering fungerar bra och att pengarna strömmar in. Tydligt är inte i tillräcklig omfattning trots allt.

Tv-licenssystemet har till och med varit mycket nära att skapa en regeringskris i Sverige pga. ministrar som trots sitt tv-innehav inte har betalat lagstadgad avgift.

J85. Förtydliga Folkpartiets åsikt om att införa public service-fonder.

Motionär: Marcus Claesson, Mölndal

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** partistyrelsen ges i uppdrag att förtydliga vår åsikt om hur public service-fonder är tänkt att fungera

”Det behövs en ny politik för att public service-utbudet ska präglas av kvalitet och bildning. Tv-avgifterna måste på sikt avskaffas och i stället ska ett nytt finansieringssystem byggas upp med hjälp av public service-fonder. Olika företag ska kunna ansöka om medel ur fonderna för att producera och distribuera kvalitetsprogram.”

Ovanstående text är tagen ur vårt partiprogram, kapitlet ”Medierna”, tredje stycket.

Tyvänn saknas förklaring om varifrån pengarna i fonderna kommer, vem som ska styra dem, vem som ska äga dem och vilka kriterier som kan tänkas gälla för att få medel ur dem.

Detta bör förtydligas.

J86. Avskaffa tv-licensen

Motionär: Mattias Lönnqvist, Sundbyberg

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** landsmötet tar ställning för ett avskaffande av tv-licensen
- att** landsmötet tar ställning för att public service finansieras via avgifter för de som faktiskt brukar tjänsten public service
- att** landsmötet tar ställning för att ett avskaffande av tv-licensen ska ingå i Folkpartiet liberalernas valplattform 2010 om den vid det laget inte redan är avskaffad

Tv-avgift, även känd som tv-licens, är en statlig skatt eller avgift som tas ut för innehav av tv-mottagare. Enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst (tv-avgiftslagen) ska alla hushåll och företag i Sverige som har en tv-mottagare betala tv-avgift. Denna skyldighet att betala tv-licens bestäms liksom avgiftens/skattens storlek av riksdagen och hanteras av indrivningsorganisationen Radiotjänst i Kiruna AB.

Tv-licensen bör ses för vad det är: en historisk kvarleva från en tid då en tv inte fanns i alla hem och då tv:n användes för sitt primära syfte, dvs. att ta emot och visa analoga tv-sändningar som skickades terrestriellt och utan möjlighet att begränsa visandet av mottagna signaler. I dag är dock tv:n så mycket mer än detta; den kan användas för att spela upp innehåll från videobandspelare, laserdiskspelare, dvd-uppspelare och blueray-uppspelare. Den kan användas som utenheim för spelkonsoler och dator, liksom användas som väggdekoration genom visande av exempelvis bildspel.

Samtidigt har övergången till digital-tv möjliggjort att man enkelt kan begränsa signalernas visande så att enbart de som har ett abonnemang kan visa public service. Alla som vill kunna titta på marksänd, dvs. terrestriell, tv måste ha tv med digital mottagare eller en separat box, en s.k. set-top-box, för att kunna visa innehållet och det skulle då vara enkelt att ställa om public service så att man måste ha ett abonnemang för att kunna avkoda signalen.

Noterbart är även att tv-licensen, om man inte ser den som en skatt och så som den fungerar i dag, är ett uppenbart exempel på negativ avtalsbildning, dvs. där en vara eller

en tjänst levereras till personer som inte uttryckligen beställt dem. Denna typ av avtalsbindning är – på goda skäl – förbjuden i alla övriga fall av tjänster och produkter och bör därmed vara förbjuden även för Sveriges Television.

I inledningen valde jag medvetet att beskriva tv-licensen som en skatt; detta då denna avgift har en obligatorisk karaktär som alla måste betala. Med detta får avgiften en skatte-lik konstruktion. Till skillnad från skattesystemet i stort, där man genom progressivitet och grundavdrag försöker minska bördan för låginkomsttagare saknas detta helt för tv-licensen. I dagsläget är avgiften 2 076 kronor per år, vilket blir 173 kronor i månaden. Medellönen för en undersköterska i Skåne ligger på 18 717 kronor mer månad, vilket efter skatt blir drygt 14 000 kronor med skattetablell 30. Det gör att en sjuksköterska lägger mer än en (1) procent av sin lön på tv-licensen. En läkare i Stockholm tjänar i medel 45 668 kronor före skatt, vilket med skattetablell 30 ger drygt 30 000 efter skatt och tv-licensen motsvarar då något mer än en halv (0,5) procent av inkomsten efter skatt.

Ser man tv-licensen som en skatt – vilket jag menar att man bör göra, om inte annat eftersom det annars blir en negativ avtalsbindning – så blir det en väldigt kraftig skatt för låginkomsttagaren jämfört med höginkomsttagaren. Det är ett tydligt fall av omvänd progressivitet i skattesystemet.

Som en sammanfattning lider alltså tv-licensen av följande tre problem:

1. Det är en historisk konstruktion skapad i ett helt annat samhälle och den är inte anpassad till dagens samhälle.
2. Om man ser det som en skatt så har denna skatt en omvänd progressivitet där skatten blir högre ju mindre man tjänar.
3. Väljer man att betrakta det som en avgift i stället för en skatt så blir den ett exempel på negativ avtalsbindning.

J87. 1+1+1=1 – Effektivisera public service.

Motionär: Marcus Claesson, Mölndal

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** SVT, SR och UR slås samman till ett bolag
2. **att** alla nyhetsprogram inom public service slutar med sin interna konkurrens och slås samman

Det finns gott om stora medieföretag och koncerner som styrs av en gemensam styrelse. Varför gör vi inte på samma sätt med våra public service-bolag? Det måste finnas gott om områden där verksamheterna inom Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion överlappar varandra och där samordningsvinster kan uppnås genom att tillhöra samma företag.

Den lagstiftade och obligatoriska tv-avgiften för varje hushåll som innehar tv-mottagare fördelas mellan de tre bolagen för att täcka kostnader. Så redan i dag finns ett samarbete för hur dessa medel ska fördelas mellan de snarlika verksamheterna.

Denna flora av olika nyhetsprogram inom public service ställer jag mig också frågande till. Att samma nyheter presenteras av olika nyhetsuppläsare i olika kanaler förändrar inte budskapet nämnvärt. Inte vad jag har lagt märke till i alla fall. Jag har inte heller märkt någon förändring i nyhetsinnehållet genom att sända exakt samma inslag vid mängder av olika tidpunkter. Det känns bara som upprepningar oavsett när på dygnet jag tittar. Någon som gjort samma observation?

Idrottspolitik, spelfrågor m.m.

J88. Uppvärdera friluftsrörelsen!

Motionärer: Solveig Hellquist, Sörberge, Hans Backman, Hofors, Anita Brodén, Sollebrunn, Maria Lundqvist-Brömster, Håknäs, Barbro Westerholm, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att det finns tydliga politiska mål och visioner för friluftsrörelserna
2. **att** Folkpartiet ska verka för att i större utsträckning använda sig av friluftsrörelsens potential i folkhälsoarbetet
3. **att** Folkpartiet ska verka för att i större utsträckning använda sig av friluftsrörelsens potential för att öka förstärkelsen för naturens miljö- och kulturvärden
4. **att** Folkpartiet ska verka för att i större utsträckning använda sig av friluftsrörelsens potential i integrationsarbetet
5. **att** Folkpartiet ska verka för att möjliggöra en lämplig organisation av samhällets resurser till friluftsrörelsen
6. **att** Folkpartiet ska verka för att lyfta fram vikten av friluftsrörelser i statliga och kommunala beslut och satsningar

Det är hög tid att uppvärdera friluftsrörelsens viktiga arbete. Friluftsverksamheten engagerar över 2 miljoner medlemmar, varav drygt 300 000 barn och ungdomar, i allt från orientering och scouting till hundklubbar, cykling och sportfiske. Få av oss hade känt till innebörden av den svenska allemansrätten om inte Friluftsrörelsen tagit ett stort ansvar för att förmedla och skapa intresse för att tillvarata allemansrättens unika möjligheter. Många är vi som har friluftsrörelsens 21 medlemsorganisationer, tiotusentals klubbar och föreningar och hundratals ideellt arbetande eldsjälar att tacka för ett innehållsrikare och hälsosammare liv. Friluftsverksamheten omsätter enligt en nyligen publicerad rapport hela 35 miljarder kronor. Friluftsrörelsen erhåller 25 miljoner i statsbidrag. I Folkpartiets idrottsprogram från 2008 lyfter vi bland de idrottspolitiska målen fram att vi vill stärka det fria och ideella föreningslivet i Sverige och att motions- och friluftslivet ska bidra till att stärka folkhälsan hos både unga och gamla. Detta hör väl ihop med friluftsverksamhetens ambitioner. Precis som vi i Folkpartiet lyfter fram idrottsrörelsens vikt i vårt samhälle anser vi det också vara hög tid att uppvärdera friluftsrörelsens arbete.

För att kunna förbättra folkhälsan, öka förstärkelsen för natur- och kulturresurserna och erbjuda ett rikt friluftsliv är de ideella organisationernas arbete oersättligt och det behövs dessutom, enligt Svenskt Friluftsliv, en politik med tydliga visioner och mål, ändamålsenlig lagstiftning och infrastruktur, goda ekonomiska resurser och en lämplig organisation av samhällets insatser.

Friluftsliv och hälsa hör ihop. Naturen har en väldokumenterad positiv effekt på oss människor. De försök som gjorts, i bland annat Östergötland, att receptbelägga friluftsliv för att ersätta eller komplettera övrig läkemedelsbehandling har givit goda resultat. Hälften av deltagarna i försöken upplever att symptomen minskat och hela 70 procent är mer fysiskt aktiva efter 12 månader. Samverkan mellan sjukvården och Svenskt Friluftsliv skulle kunna utökas väsentligt, men givetvis ska denna insats följas av en skäligen ersättning. Friluftsliv, natur- och miljövardspolitiken är beroende av varandra. Den stadsnära skogen är en ovärderlig tillgång för många männis-

kor. Folkpartiet värdesätter allemansrätten mycket högt och menar att det är nödvändigt med ständig information om vad rätten innebär, för att säkerställa att den inte urholkas. Fri-luftsorganisationer har likaså en viktig roll att spela för våra barn och ungdomar. De kan erbjuda en mötesplats där kultur, kön och social bakgrund har underordnad betydelse och ge möjlighet till ny gemenskap.

Utan ett livaktigt ideellt friluftsliv skulle vårt samhälle bli betydligt fattigare. Vårt politikeransvar handlar om att möjliggöra för alla engagerade människor och organisationerna att kunna verka genom långsiktiga ekonomiska ramar samt tydliga politiska mål, och därigenom berika Sverige.

J89. Landsbygdsutveckling – spelutredningen

Motionär: Sven-Olof Karlborg, Tingsryd

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att frågor om hästnäringens spelregler ska avgöras i samarbete mellan finansdepartementet och jordbruksdepartementet
2. **att** Folkpartiet ska verka för att en avreglerad spelmarknad tar regionala hänsyn, särskilt i förhandlingar med ATG-STC, så att gröna näringar har rimliga villkor i hela landet
3. **att** Folkpartiet ska ställa krav på att utvecklingsplaner för hela landet tas fram i omregleringsprocessen till en friare spelmarknad

I dag har spelutredningen rubriken Fri konkurrens på spelmarknaden. Vi föreslår att det ska vara fri konkurrens på lika villkor. Utredningen har fokuserat på dels utländska spelföretag, dels statens egna spel- och lotteriverksamhet. Den lokala betydelsen, till exempel av en levande hästnäring, har glömts bort. I sydostregionen uppger de officiella beräkningarna att hästnäringen omsätter 250 miljoner kronor, men en undersökning utförd av LRF konsult som inkluderar binärningar, uppger 980 miljoner kronor.

J90. Rent spel – livstids avstängning för dopning

Motionär: Nina Lundström, Sundbyberg

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet uttalar sig för livstids avstängning vid dopning
2. **att** partistyrelsen ges i uppdrag att driva frågan om livstids avstängning vid dopning

Idrotten bidrar till enormt mycket glädje både för motionärer och för eliten. De som inte utövar själva finner stort nöje i att glädjas åt andras prestationer. Vi gläds och hejar på våra landslag. Mängder av utövare tävlar på motionsnivå och Sverige har mycket stora arrangemang både inom t.ex. skidåkning (Vasaloppet), cykling (Vätternrundan) och löpning (Stockholm Maraton, Lidingöloppet, Göteborgsvarvet). Bara för att nämna några tillställningar som lockar både deltagare och besökare. Elitens framgångar stimulerar många motionärer att utöva idrott och inte minst våra barn och ungdomar som får goda förebilder i eliten.

Men det finns anledning att också bli besviken. Sedan lång tid tillbaka är det förbjudet med dopning inom idrotten. Trots detta avslöjas gång efter annan dopade idrottsmän och idrottskvinor. Vilken signal skickar dopade inom eliten till unga utövare?

Det är fusk att dopa sig. En känsla för ärlighet och rent spel ligger i idrottens natur. Går det att tävla om alla inte följer gemensamt uppsatta regler? Det är farligt att dopa sig. Det skadar idrottsrörelsens trovärdighet och är ett hot mot idrotten som ungdomsorganisation och folkörelse. Det kan vara olagligt. Att hantera eller inta förbjudna preparat är enligt svensk lag förbjudet och kan ge upp till fyra års fängelse. Idrottsrörelsen jobbar mot dopning. På olika sätt och med ibland olika ”hårda” regler. Målet med idrottsrörelsens antidopningsarbete är att tillförsäkra alla idrottsutövare dess självklara rätt att delta och tävla i en idrott fri från dopning. Men är det rätt att dopningsavstängda kan återkomma efter avstängningen?

Det känns för många hopplöst att dopningsavstängda kan återgå till tävling. För unga personer kan detta innebära att deras medaljchanser är borta för all tid om dopade kan återkomma. Effekten av dopning kan gynna vissa idrottare även efter avstängning och ”ren” period. Det är dags att driva frågan om livstids avstängning. Om en livstids avstängning skulle införas med förvarning om att detta kommer att ske inom t.ex. ett eller två år så ger det alla en chans att välja rent spel. Staten stöttar i dag Riksidrottsförbundet med cirka 1,5 miljarder kronor. Pengarna kommer dels som medel från statens budget, dels som vinstdelning från Svenska Spel. Det borde därmed vara relevant för staten att föra diskussion om införande av livstids avstängning för dopning som i dag leder till flera års avstängning i syfte att skapa förutsättningar för rent spel. Det ska gälla både nationella och internationella mästerskap.

Utbildning och kultur

Partistyrelsens yttrande

Inledning

Sverige står inför spännande utmaningar. På kort tid har Kina, Indien, Brasilien och en rad länder i världen blivit delar av den globala ekonomin. Hundratals miljoner människor lyfter sig ur fattigdom. Ännu fler har fått höjd levnadsstandard och vidgade valmöjligheter. Förmodligen är globaliseringen den största förändringen av världsekonomin under vår livstid.

Men globaliseringen innebär också att varje svensk industriarbetare, varje dataingenjör – ja, ytterst varje svensk – har fått mångdubbelt fler konkurrenter. Och det är konkurrenter som ofta jobbar för en betydligt lägre lön.

Alla seriösa bedömare ger samma svar. Sveriges enda chans att möta den globala utmaningen är att satsa på kunskap och kreativitet. Vi kan inte konkurrera med låga löner eller dåliga arbetsförhållanden. I stället måste vårt land ha innovativa, kunniga och högproduktiva medborgare. Här spelar utbildningsväsendet och kulturen en avgörande roll.

Samtidigt har både kultur och utbildning ett starkt egenvärde. Människor växer med kunskap och möjligheten att lära sig någonting nytt. Kulturen är, i sin mest grundläggande form, det fria ordet, möjligheten att tänka och skapa utan fruktan för repressalier – fundamenten för vårt demokratiska samhälle.

Vår vision är att Sverige ska vara en av 2000-talets ledande kunskaps- och kulturnationer. Det kräver fortsatta satsningar på frihet, mångfald och kvalitet inom kulturpolitiken och ett utbildningsväsende i världsklass.

Yttrande över programförslaget samt motionerna

Allmän utbildningspolitik

Övergripande utbildningsfrågor

Programgruppens förslag punkterna 2-3 samt motionerna J1-J6

Punkt 1 i förslaget till skolpolitiskt program berör frågan om värnskatten, och behandlas därför tillsammans med övriga skattefrågor under område D. **Punkterna 2 och 3** lägger fast de övergripande principerna för Folkpartiets bildningspolitik inom skola och högskola. Lärsningens och skolbibliotekens betydelse lyfts fram, och en fortsatt hög nivå på forskningsanslagen föreslås. **Partistyrelsen föreslår att punkterna 2 och 3 bifalls.**

I motion **J1** föreslår motionären att Folkpartiet ska verka för att villkoren för det svenska statliga stödet till akademisk undervisning i svenska i utlandet inte binds samman med krav på Sverigefrämjande verksamhet, att villkoren för stöd ska utformas med respekt för den akademiska friheten, att

ansvaret ska flyttas över från Svenska institutet till Institutet för språk och folkminnen samt slutligen att även Finland, som har svenska som ett av två officiella språk, ska vara med och dela ansvaret för att stödja internationell utbildning i svenska.

Som Globaliseringsrådet skriver i sin rapport *Stärk Sverigebilden utomlands* bör den svenska staten verka för att stärka Sverige som varumärke. Rådet pekar på flera viktiga insatser, t.ex. ett förstärkt samarbete med svenska företag för att nå ut med kunskap om Sverige och ett svenskt Fulbright-program för att bygga långsiktiga internationella relationer. När detta väl är sagt delar partistyrelsen motionärens åsikt att det statliga stödet till akademisk undervisning i svenska utomlands inte ska vara förbundet med krav på Sverigefrämjande verksamhet. Partistyrelsen kan också instämma i att villkoren bör beakta den akademiska friheten. Detta är frågor som Folkpartiet relativt enkelt kan verka för inom regeringen. Däremot ser inte partistyrelsen att det är en viktig fråga att peka ut vilken myndighet som ska bära huvudansvaret och ser inte heller några avgörande fördelar med att engagera Finland i ett bilateralt samarbete på den här punkten. Med hänvisning till detta föreslår partistyrelsen att **motion J1 anses besvarad.**

I motion **J2** föreslås att de nuvarande centrala bestämmelserna om obligatorisk, extern sakkunniggranskning vid tillsättning av tillsvidareanställningar som forskare eller lärare ska kvarstå.

Partistyrelsen delar motionärens åsikter kring vikten av öppenhet vid tjänstetillsättningar i den akademiska världen. Inte minst vid universitet och högskolor är det naturligtvis centralt att klart definierade meriter, kunskap och kompetens faller avgörandet vid en rekrytering. På den punkten vill partistyrelsen vara tydlig.

Den fråga som motionären aktualiserar berörs bland annat i den utredning, den så kallade autonomiutredningen, som presenterades i december förra året. Utredningens huvudsyfte var att stärka de högre lärosätenas självständighet gentemot den politiska makten. Vidgat akademiskt självstyre är också ett bärande inslag i Folkpartiets högskolepolitik. Autonomiutredningen föreslår att det framgent inte ska finnas några centrala bestämmelser för anställningsförfarandet vid universitet och högskolor.

Utredningens resultat och remissinstansernas synpunkter bereds för närvarande inom regeringskansliet. I det arbetet är det viktigt att väsentliga aspekter ges en allsidig belysning; därav följer att exempelvis motionärens synpunkter vägs in. Enligt partistyrelsens uppfattning vore det olämpligt att föregripa det pågående beredningsarbetet och nu, definitivt och i detalj, binda Folkpartiet vid en uppfattning om hur anställningsförhållandena vid landets universitet och högskolor ska regleras. Partistyrelsen föreslår därför att **motion J2 anses besvarad.**

I motion **J3** föreslår motionären att staten ska stötta kommunerna när det gäller finansieringen av distansutbildningen.

Lärcentra kartlägger behov av utbildning och kompetensutveckling på den lokala och regionala arbetsmarknaden samt hos individer. Behoven kanaliseras till olika utbildningsanordnare och lärcentrumet fungerar därmed som en mäklare av olika typer av utbildningar. I samspel med olika aktörer – t.ex. arbetsförmedlingen, högskolor och näringslivet – tillgodoser lärcenter de regionala och lokala behoven av

utbildning. Detta bidrar till regional utveckling. Även partistyrelsen anser därför att staten ska se över möjligheterna att stötta kommunerna när det gäller finansieringen av distansutbildningen och **föreslår att motion J3 med detta anses besvarad.**

I motion **J4** föreslår motionärerna att Folkpartiet ska verka för bättre förutsättningar för sjuka som vill återgå till arbetsmarknaden via utbildningssystemet. Det gäller studiestöd, socialförsäkringssystem och socialtjänsten.

Motionären lyfter en viktig fråga. Folkpartiet är för att sjukskrivna ska kunna studera på deltid. Detta är inte möjligt i dag. För många kan det vara den infasningsperiod som behövs för att sedan kunna ta steget fullt ut till studier eller på arbetsmarknaden. Partistyrelsen erfar att detta är en prioriterad fråga i beredningen av förslagen från den studiesociala kommittén. Partistyrelsen anser därför att **motion J4 anses besvarad.**

I motion **J5** vill motionären att kurser ska värderas i timmar i stället för poäng. Motionärens synpunkter är intressanta. Sedan 2007 beräknas högskoleutbildningar i högskolepoäng eller *higher education credits*. Heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng. Det innebär att 1,5 högskolepoäng motsvarar en veckas heltidsstudier. Naturligtvis finns det andra sätt att mäta, som tar fasta på antalet timmar eller andra faktorer. Partistyrelsen anser att det nuvarande systemet med högskolepoäng är väl fungerande och vill påminna om att Sverige genom EU är en del av den så kallade Bolognaprocessen där olika medlemsstaters system för högre utbildning ska bli mer jämförbara, möjligheten för studenter att flytta med sina studieresultat vid utlandsstudier underlättas och hinder för fri rörlighet för studenter, lärare och forskare ska undanröjas. Det nuvarande systemet infördes av precis det skälet och partistyrelsen vill **därför föreslå att motion J5 avslås.**

I motion **J6** yrkar motionären att staten vidtar åtgärder som gör det möjligt för den enskilde att översätta sin utbildning eller examen från annat land, samt att arbetsförmedlingen möjliggör för den enskilde att genomgå utbildning inom ramen för arbetsmarkandsåtgärder.

Motionären sätter fingret på ett stort problem som särskilt drabbar invandrade akademiker. Sedan den första juli har Yrkeshögskolan det övergripande ansvaret för valideringen i Sverige. Yrkeshögskolan har i uppgift att förbättra och utveckla valideringen. Partistyrelsen delar motionärens åsikt att Folkpartiet ska verka för en förbättrad validering och därmed att personer med utländska examina får en chans att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Folkpartiet har sedan tidigare uttalat sig för ett införande av så kallade concours-tester. Det bygger på att den som vill ha en examen överförd, genomför prov inom ett antal för examen centrala områden för att på så sätt visa att kunskaperna är på en jämförbar nivå. Med detta anser partistyrelsen att **motion J6 anses besvarad.**

Läraryrket och rektorsrollen

Programgruppens förslag punkterna 4-8 samt motionerna J7-J11

I skolprogrammets **punkt 4, 5, 6 och 7** lämnar skolgruppen viktiga förslag för att stärka och utveckla läraryrket. Det behandlar rekrytering, utbildning, fortbildning och karriär. Partistyrelsen delar programgruppens förslag och **tillstyrker därför förslagen.**

I motion **J7** föreslår motionären att ämnesdidaktiken ska uppvärderas. Den moderna skolan kräver att lärarna kan kombinera sina ämneskunskaper med en god pedagogisk förmåga. Partistyrelsen utgår ifrån att ämnesdidaktiken blir en viktig del av den nya lärarutbildningen. Med detta föreslår partistyrelsen att **motion J7 anses besvarad.**

I motion **J8** föreslår motionären att kollegiet ska återskapas i skolorna, att rektors uppgifter ska delas i en administrativ och en pedagogisk tjänstedel samt att lärarna åläggs tystnadsplikt. I motionerna **J9** och **J10** föreslår motionären att läraryrket ska uppvärderas lönemässigt, samt att lönen ska kopplas till en riksdagsledamots arvode.

Lärarna är skolans viktigaste resurs. Deras löner, anställningsförhållande och utbildning måste förbättras. Allt detta står i det föreslagna skolprogrammet. Motionärerna föreslår dock en detaljstyrning av skolans verksamhet och kommunernas lönesättning som inte är önskvärd. Partistyrelsen delar således intentionerna bakom motionerna, men anser att bifall skulle vara för långtgående. Partistyrelsen föreslår att motionerna **J8, J9 och J10 anses besvarade.**

I motion **J11** föreslår motionären att den som anställs som rektor ska vara behörig att undervisa på den utbildningsnivå som han/hon blir rektor för. **Punkt 8** i programförslaget behandlar rektor som pedagogisk ledare för sin skola och innebär bland annat att rollen ska avbyråkratiseras och skollagen ställa krav på rektors utbildning och kompetens.

Motionären för fram en intressant tanke. Rektorens kompetens och förmåga att leda det pedagogiska arbetet på en skola är en av flera nyckelfaktorer bakom framgångsrika skolor. I skolprogrammet lyfts flera förslag för att förbättra rektorerna och förbereda dem inför rektorsrollen. Partistyrelsen anser att det ska ställas skarpare krav på rektorens utbildning och kompetens. En rektor bör ha en lärarutbildning eller på annat sätt tillägnat sig pedagogisk insikt. För rektorsbehörighet ska det även krävas att rektorn har genomgått en rektorsutbildning. Partistyrelsen menar att motionärens intentioner väl tillgodoses av förslaget till skolprogram. Partistyrelsen föreslår att **punkt 8 bifalls och att motion J11 därmed anses besvarad.**

En skola med kunskapskrav

Programgruppens förslag punkterna 9-10 samt motionerna J12-J20

I motion **J12** menar motionären att den sammanhållna klassen är grundskolans största problem. I motion **J13** yrkar motionären att rektor ska bestämma över klassindelningen. I motion **J14** yrkar motionären att skolplikten ska upphöra när eleven har nått grundskolans mål, inte när eleven har fyllt 16 år.

Partistyrelsen delar i huvudsak motionärernas synpunkter. Elever är olika och behöver olika lång tid för att nå samma mål. Tiden i skolan måste därför skilja sig. Vissa kan gå snabbare fram, andra behöver mer stöd och hjälp. Det är självklart att rektor ska bestämma över klassindelningen. Här har Folkpartiets skolpolitik vunnit stora framgångar. Regeringen föreslår i den nya skollagen att grundskolan har ett tydligt ansvar för att eleverna ska uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås, innan de går vidare till gymnasiet. Det innebär att skolplikten ska kunna förlängas med ett år för elever som inte uppnått målen. Det innebär att skolplikten ändras i den riktning som motionären bakom motion J14 önskar. Partistyrelsen menar att **motion J12, J13 och J14 därmed kan anses besvarade.**

I **motion J15, yrkande 1 och 2** föreslår motionärerna att läsa-skriva-räkna-garantin ska kopplas till en rätt till extra stöd och att skolor som inte motsvarar förväntningar ska ifrågasättas.

Elever som halkar efter i undervisningen och inte får de kunskaper de har rätt till ska få extra stöd. Partistyrelsen anser att detta stöd ska vara kopplat till resultaten på nationella prov. Om eleven blir underkänd så ska ett åtgärdsprogram upprättas. Både innehållet och beslutet om att inte upprätta ett åtgärdsprogram ska vara möjligt att överklaga. Folkpartiet har lyckats få allt detta inskrivet i regeringens förslag till ny skollag. Med detta anser partistyrelsen att **motion J15 yrkande 1 och 2 anses besvarade**.

Utvärderingen av elevernas insatser måste förbättras. I **punkt 9** i skolprogrammet föreslås att utvärderingen ska ske genom betyg från årskurs sex, att nationella prov ska användas från årskurs tre samt att skriftliga omdömen ska få användas från årskurs ett. Till grund för dessa utvärderingar ska också finnas elevens individuella utvecklingsplan, där information om vilka kunskapsmål som uppnåtts förs in. De skriftliga omdömena får baseras på denna information, och det är upp till rektor att besluta om sådana omdömen sak ges och deras närmare utformning. Samtliga dessa åsikter har Folkpartiet drivit under flera år och slutligen fått gehör för inom allianssamarbetet. De ligger till grund för utformningen av förslaget till ny skollag. Partistyrelsen menar därför att **punkt 9 bör bifallas**.

I **motionen J16 yrkande 1** föreslår motionären med en ändring av punkt 9, att skriftliga omdömen ska ges från förskoleklassen. I motionens andra yrkande, vilket behandlas senare, berörs punkt 11 och föreslås bland annat nationellt fastställda normer för skriftliga omdömen. Partistyrelsen ser för närvarande ingen anledning att utsträcka skriftliga omdömen till förskoleklassen, vars pedagogiska innehåll och mål skiljer sig väsentligt från grundskolans. **Motion J16 yrkande 1 bör således avslås**.

I **motion J17** föreslår motionären att betyget Godkänd ska avskaffas i grundskolan och ersättas av sifferbetyg. Motionären skriver också att varje elev som arbetar efter sin förmåga, måste bli godkänd.

Partistyrelsen uppfattar det som att motionären vill återinföra det relativa betygssystemet, där eleverna inte bedöms mot mål utan efter hur de ligger till i förhållande till de andra eleverna i klassen. Detta är inte önskvärt. Riksdagen har fattat beslut om att en ny betygsskala som ska införas. I framtiden ska det finnas fem steg för godkända kunskaper, A–E, där E motsvarar betyget godkänd – ett steg för icke godkänt och ett horisontellt streck när läraren inte anser sig kunna bedöma vilken kunskap eleven har. Systemet med målrelaterade betyg behålls. Partistyrelsen anser att det finns ett värde i att kunna ge betyg som innebär att en elev inte är godkänd, när denne inte uppnått kunskapsmålen. Det gör det tydligt att extra resurser behöver sättas in för att eleven ska kunna nå målen. Partistyrelsen **föreslår därför att motion J17 avslås**.

I **motion J18** föreslår motionären att betyg ska införas från årskurs tre. Motionären argumenterar väl för tidigare betyg. Folkpartiet har länge varit den främsta förespråkaren för sådana beslut. Folkpartiets nuvarande ståndpunkt, manifesterad i landsmötesbeslut bland annat 2007, är att obligatoriska betyg ska ges från årskurs sex, men att de skolor som vill ska få ge betyg redan från årskurs tre.

Alliansregeringen har enats om att införa obligatoriska

betyg från årskurs sex. Riksdagen förväntas fatta detta beslut under hösten 2010. Partistyrelsen anser att de argument som finns för att tidigarelägga betygen till årskurs sex många gånger också skulle kunna anföras för att tidigarelägga betygen ytterligare några årskurser. Det är dock partistyrelsens uppfattning att energin nu måste läggas på att slutföra den nu pågående betygsreformen. Först därefter kan diskussionerna om eventuella ytterligare steg tas. Med detta föreslår partistyrelsen att **motion J18 anses besvarad**.

I **motion J19** vill motionären stoppa betygsluft som inte motsvarar elevernas kunskapsnivå, samt att elevernas kunskapsnivå ska förbättras.

Betygen är skolans viktigaste myndighetsutövning och har stora konsekvenser för den enskilde. Partistyrelsen anser att betygssättningen i den svenska skolan ska vara likvärdig och rättvis. Skolinspektionen bör därför granska betygssättning och dubbelrätta nationella prov. Om det visar sig att en skola sätter glädjebetyg ska Skolinspektionen, med hot om vite, kunna kräva åtgärder. Med detta föreslår partistyrelsen att **motion J19 anses besvarad**.

I **motion J20** föreslår motionären att deltagande i mentorsprogram ska noteras i gymnasieelevernas betyg och att det ska vara en merit inför framtida arbetsliv.

Partistyrelsen delar i huvudsak motionärens åsikt om vikten av mentorsprogram. I skolprogrammets **punkt 10** finns skrivningar om detta. Däremot anser partistyrelsen att gymnasieelevernas betyg ska visa vilka kunskaper eleverna har med sig och hur väl de har nått skolans mål, inte vad eleverna har gjort utanför skoltid. Det är även svårt för ett politiskt parti att reglera vad arbetsgivarna anser är meriterande. Partistyrelsen föreslår mot bakgrund av detta att **motion J20 anses besvarad och att punkt 10 bifalls**.

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** programgruppens förslag punkt 2 bifalls
2. **att** programgruppens förslag punkt 3 bifalls
3. **att** motion J1 anses besvarad
4. **att** motion J2 anses besvarad
5. **att** motion J3 anses besvarad
6. **att** motion J4 anses besvarad
7. **att** motion J5 avslås
8. **att** motion J6 anses besvarad
9. **att** programgruppens förslag punkt 4 bifalls
10. **att** programgruppens förslag punkt 5 bifalls
11. **att** programgruppens förslag punkt 6 bifalls
12. **att** programgruppens förslag punkt 7 bifalls
13. **att** motion J7 anses besvarad
14. **att** motion J8 anses besvarad
15. **att** motion J9 anses besvarad
16. **att** motion J10 anses besvarad
17. **att** programgruppens förslag punkt 8 bifalls
18. **att** motion J11 anses besvarad
19. **att** motion J12 anses besvarad
20. **att** motion J13 anses besvarad

21. **att** motion J14 anses besvarad
22. **att** motion J15 yrkande 1 anses besvarat
23. **att** motion J15 yrkande 2 anses besvarat
24. **att** programgruppens förslag punkt 9 bifalls
25. **att** motion J16 yrkande 1 avslås
26. **att** motion J17 avslås
27. **att** motion J18 anses besvarad
28. **att** motion J19 anses besvarad
29. **att** motion J20 anses besvarad
30. **att** programgruppens förslag punkt 10 bifalls

Reservation

Roger Haddad, Torkild Strandberg

Vi reserverar oss till förmån för att motion J18 bifalls.

Huvudmannaskapet för skolan

Programgruppens förslag punkt 11 samt motionerna J21–J23 och J16 yrkande 2

I **motionerna J21 och J22** föreslår motionärerna ett statligt huvudmannaskap. I **motion J23** föreslår motionären att friskolor och vissa gymnasieskolor ska finansieras direkt av staten. I **motion J16 yrkande 2** föreslås med ett tillägg i punkt 11 att nationella normer för skriftliga omdömen ska fastställas.

Partistyrelsen delar i allt väsentligt motionärernas åsikter. **Punkt 11 i skolprogrammet** behandlar frågan om statlig skola. Under mandatperioden 2006–2010 fattar alliansregeringen flera beslut som syftar till att förstärka den statliga styrningen av skolan. Exempel på detta är tydligare nationella kunskapskrav i olika årskurser, fler nationella prov, distinktare betygssystem, vassare statlig inspektion. På gång är också skärpning av statliga behörighetsregler för lärare och skolledare, rektorsutbildning, lärarauktorisering och en ny lärarutbildning.

Att många kommuner i hög utsträckning monterat ned den kontinuerliga fortbildningen för svensk lärarkår, har också lett till att regeringen nu tagit initiativ till "Läraryftet", som innebär att staten direktrikt cirka en miljard kronor varje år för fortbildning av kommunalt anställd personal.

Partierna i Allians för Sverige har före valet kommit överens om att inga förändringar i skolans huvudmannaskap ska ske denna mandatperiod. Vi respekterar naturligtvis den överenskommelsen men menar att det ändå kan föras en öppen och konstruktiv debatt inför nästa mandatperiod om hur skolan ska styras framöver.

En internationell jämförelse ger ingen entydig bild av skolans huvudmannaskap. Styrning, finansiering och drift av de olika utbildningsformerna ligger hos olika instanser, var de olika besluten ligger har snarare formats av tradition eller av t.ex. geografiska, demokratiska eller arbetsmarknadsmässiga skäl.

Staten har generellt ett större ansvar för "det pedagogiska" det vill säga utbildningens innehåll och lärarna, både finansiellt och kvalitativt.

Kommunerna tenderar ha ansvar för det materiella, byggnader, lokaler, tillgång till verksamheterna, finansiellt och kvalitativt. Förskoleverksamhet och obligatorisk utbildning

är i högre grad kommunernas ansvar medan högre nivåer, gymnasial och eftergymnasial utbildning (högskola inkl. grund- och forskarutbildning samt yrkeshögskola), ligger mer på statliga myndigheter.

Yrkesutbildning och vuxenutbildning är mer statens och arbetsmarknadspolitikens ansvar men det tycks pågå en utveckling mot att kommunansvaret ökar och att dessa delar av utbildningssektorn betraktas mer tillhörande utbildningsområdet.

De senaste tjugo åren har det funnits en tydlig tendens i Europa mot ökad decentralisering. Den har dock handlat om att flytta ner makt till den enskilda skolan, snarare än till lokala myndigheter. Parallellt har också olika system för tydligare ansvarstagande (accountability) utformats, det vill säga tydligare krav på att redovisa hur resurser används och vilka resultat som nås.

Vid Folkpartiets landsmöte 2001 fördes resonemang om den ekonomiska likvärdigheten och beslutet att staten bör överta finansieringen genom en s.k. nationell skolpeng togs. Innebörden i detta beslut var att kommunerna skulle behålla huvudmannaskapet men staten skulle finansiera ungefär samma del av skolväsendet som staten finansierade före 1990. Skolans infrastruktur skulle alltjämt vara ett kommunalt ansvar. På landsmötet 2007 beslutades att landsmötet skulle uttala att regeringen bör initiera en utredning där skolans framtida huvudmannaskap övervägs.

Skollagen är mycket tydlig: "Alla barn och ungdomar ska, oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Utbildningen ska inom varje skolform vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet."

Hur skolan än organiseras kommer det att finnas behov av både nationell likvärdighet och lokalt inflytande. Alla styrsystem som funnits i Sverige och i jämförbara länder har innehållit båda dessa komponenter. Sveriges 290 kommuner är mycket olika men det får inte vara ett argument för att elever i Sverige inte har rätt till en likvärdig utbildning.

Vår slutsats är att det är hög tid att genomföra en övergång till ett *modernt* statligt huvudmannaskap för skolan. Det vill säga att det statliga regelverket inte ska utformas så detaljreglerande som var fallet före 1990. Skolan ska i huvudsak fortsätta vara målstyrd. Mot bakgrund av detta anser partistyrelsen att **programgruppens förslag punkt 11 bör bifallas och att motion J21, J22 och J23 därmed anses besvarade.**

Insatser behöver göras för att öka likvärdigheten och kvaliteten i skolor runt om i landet. Det finns inga nationellt fastställda kriterier för skriftliga omdömen, som föreslås i motion J16 yrkande 2, utan utformningen varierar över landet. Skolverket tar dock fram allmänna råd och ger stöd i implementeringen. Detta stöd kunde vara mycket bättre. Partistyrelsen delar motionärens syn på vikten av tydlig information och fungerande skriftliga omdömen, men anser att kommunerna själva ska få bestämma över utformningen av de skriftliga omdömena. Partistyrelsen menar också att Skolverket bör ta fram mallar och ytterligare bedömningsmaterial för att stötta skolorna i arbetet med skriftliga omdömen. Mot bakgrund av vad som ovan anförts anser partistyrelsen att **motion J16 yrkande 2 ska anses besvarat.**

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

31. att programgruppens förslag punkt 11 bifalls
32. att motion J21 anses besvarad
33. att motion J22 anses besvarad
34. att motion J23 anses besvarad
35. att motion J16 yrkande 2 anses besvarat

Förskola, grundskola, gymnasieskola och fritidshem

Allmänna kursplanefrågor samt elevhälsa och trygghet

Programgruppens förslag punkterna 12–16 samt motionerna J24–J41, L2 yrkande 2 och L3 yrkande 2

I **motion J24** föreslår motionären omfattande förändringar i skolprogrammet ”Återupprätta bildningsskolan” som behandlades under det förra landsmötet. Det programmet behandlas inte på detta landsmöte. I sak är dock yrkandena tillämpliga på **punkt 12 och 13** i det nu aktuella programmet.

Det framgår av punkt 12 och 13 att de åtgärdsprogram som används av skolorna ska vara bevisat fungerande. Partistyrelsen delar motionärens åsikt att medlingsprogram som går ut på att mobboffret gör eftergifter gentemot mobbarna inte ska användas.

Sedan något år tillbaka har styrelsen för utbildningen möjlighet att flytta en mobbare om detta krävs för att garantera de andra elevernas trygghet. Motionärens förslag, att skolan ska vara skyldig att flytta mobbare, är däremot svårare att genomföra. Om skolan och kommunen inte har gjort vad som ankommer på dem när en elev blir kränkt kan de bli skadeståndsskyldiga. Sedan 2006 finns Barn- och elevombudet (BEO) som ska granska skolornas och kommunernas agerande i dessa fall. BEO driver även skadeståndsfall i den kränkta elevens namn mot kommunen. Partistyrelsen yrkar att **en ny mening läggs till i punkt 13**, ”Medlingsprogram som går ut på att mobbade elever gör eftergifter gentemot mobbarna ska inte användas”, **och att programgruppens förslag till punkt 13 i övrigt bifalls**.

I **motion J25** föreslår motionären att **punkt 12** ska förändras så att det framgår att en avstängd elev ska få undervisning utanför skolan, exempelvis i hemmet eller i en skolakut. I **motion J26** föreslår motionärerna att elever som stängs av från skolan ska få ett åtgärdsprogram. I **motion J24 yrkande 4** föreslår motionären att mobbare som flyttas ska gå i särskild skolgång.

Skolplikten och rätten till utbildning gäller även för elever som blir avstängda under en kortare tid. I den nya skollagen framgår det att elever som blir avstängda ska få ett åtgärdsprogram upprättat och att de har rätt till utbildning – antingen i sitt hem, i en särskild skola eller genom att ta igen tiden när de återkommer till skolan. Självklart ska åtgärdsprogram upprättas för mobbare som flyttas. De ska få all hjälp och stöd som krävs för att kunna komma ur sitt destruktiva beteende. Mot bakgrund av det som ovan anförts anser partistyre-

relsen att **motion J24, J25 och J26 ska anses besvarade**.

I **motion J27** föreslår motionären att Folkpartiet ska verka för ett system med obligatorisk föräldranärvaro i skolan. I **motion J28** föreslår motionären att gymnasieskolan ska få ha kontakt med myndiga elevers föräldrar, t.ex. vad gäller elevernas resultat, närvaro och hälsa.

Olovlig frånvaro är oacceptabelt. Gymnasieskolan är en frivillig skolform, men när eleven har accepterat en plats ska närvaroplikt gälla vid undervisningen. Partistyrelsen delar motionärens åsikt om att gymnasieskolan ska kunna ha kontakt med föräldrar till barn som är myndiga. Eftersom föräldrarna är ansvarig för sina barns fostran ska de vara närvarande och ta ansvar för sitt barns skolgång. Detta regleras bäst i de föräldrakontrakt som föreslås i punkt 12. Med detta föreslår partistyrelsen att **motion J27 och J28 anses besvarade**.

I **motion J29** föreslår motionären att Folkpartiet ska verka för att förbättra den psykiska och fysiska miljön i grund- och gymnasieskolan, samt att brott mot lagar i skolan ska medföra polisutredning. I **motion J30** föreslår motionären att landsmötet ska uttala att kraftfulla åtgärder ska vidtas inom grundskolan som kan hindra rekrytering till utanförskap.

Partistyrelsen delar i huvudsak både motionärens synpunkter, men anser att det tydligt framgår av punkt 12 att alla brott i skolan ska polisanmälas och i punkterna om integration och arbetsro att grundskolan ska verka mot utanförskap. Partistyrelsen vill också lyfta fram **punkt 14** som tar upp frågor kring jämställdhet, könsroller och hedersproblematik. Därför föreslår partistyrelsen att **programgruppens förslag punkt 12 och 14 bifalls och motion J29 och J30 anses besvarade**.

I **motion L2 yrkande 2** uppmärksammas problemet med långvarigt skolk. Motionären pekar på att föräldrarna har det grundläggande ansvaret för att barnen deltar i skolan, men att socialtjänsten och skolan har ett gemensamt ansvar för att agera när barn uteblir från skolan i stor omfattning. I motionen framhålls också att skolk är en mycket tydlig varningssignal om att något är fel i barnets liv. Motionärerna yrkar därför att följande text tas in som en ny punkt i skolprogrammet: ”Alla barn och ungdomar har rätt till utbildning. Föräldrarnas ansvar för sina barns skolgång måste förtydligas. Om föräldrarna inte kommer tillräta med sina barns skolfrånvaro ska skolan anmäla skolket till socialtjänsten. Socialtjänsten och skolan har ett gemensamt ansvar när barn uteblir från skolan i stor omfattning. Samverkansteam mellan skola och socialtjänst bör inrättas för att arbeta med elever som inte går till skolan.”

Partistyrelsen anser att motionären tar upp en väsentlig fråga. Skolplikten finns till för att garantera barns rätt att få de kunskaper som behövs för att klara sig i livet. Omfattande skolk hänger oftast ihop med andra problem i barnets tillvaro och är en varningssignal som måste tas på största allvar. Folkpartiet anser att olovlig frånvaro (skolk) alltid ska rapporteras till hemmet, men om skolan ser att föräldrarna inte har förmåga att komma tillräta med barnens frånvaro ska detta anmälas till socialtjänsten. I likhet med motionären anser partistyrelsen att det finns stora fördelar med tät samverkan mellan skola och socialtjänst på området, särskilt när det gäller så kallade hemmasittare (dvs. barn som långvarigt uteblir från skolan utan giltig orsak). Partistyrelsen anser att det är rimligt att detta tydliggörs i det skolpolitiska programmet och **föreslår därför att motion L2 yrkande 2 bifalls**.

Punkt 15 i programförslaget förespråkar en satsning på elevhälsan och att det i skollagen ska framgå att elever ska

ha tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. I **motion L3 yrkande 2** föreslår motionärerna att punkt 15 förtydligas genom att orden ”lika lagstadgad” skjuts in i tredje meningen. I **motion J31** anser motionären att landstingen ska ha hand om skolhälsovården.

Den försämrade hälsan bland eleverna är oroande. En viktig åtgärd är att förbättra skolhälsovården/elevhälsan. Framför allt krävs ett tillskott av resurser, någonting Folkpartiet tidigare föreslagit och självklart står fast vid. Elevhälsans roll ska förtydligas i den nya skollagen. Det kommer klart slås fast att elevhälsan omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. I dagens skollag står endast skolläkare och skolsköterska. Dessutom ska det finnas tillgång till personal med kompetens att tillgodose elevernas behov av specialpedagogiska insatser.

Att den lagstadgade rätten gäller lika för alla, får betraktas som underförstått. Genom den nya skollagen förtydligas detta. Partistyrelsen menar dock att skolan/rektor, och därmed kommunen, även i fortsättningen bör vara ansvarig för elevhälsan. Och om elevhälsan ska vara kvar i skolan bör den inte byta huvudman. Rektor måste vara ansvarig för all verksamhet inom skolans väggar. Om landstingen ska ta över ansvaret bör elevhälsan flytta till vårdcentralerna i stället, vilket skulle försämrade tillgängligheten radikalt. Med det som ovan anförts anser partistyrelsen **att programgruppens förslag punkt 15 bifalls, motion L3 yrkande 2 anses besvarat och motion J31 avslås.**

I **motion J32** föreslår motionären att alla elever ska ha uniform, för att minska klyftor och minska trycket på föräldrarna.

Partistyrelsen anser att skolan, inom vissa gränser, ska kunna ställa upp regler för vilken klädsel eleverna har under skoltid. Det gäller t.ex. stötande tryck och annat opassande. Däremot vill partistyrelsen inte införa skoluniform och menar därför att **motion J32 bör avslås.**

I **motion J33, yrkande 1**, föreslår motionärerna ändringar i punkt 16, med innebörden att alla elever ska garanteras minst tre lärarledda idrottslektioner per vecka.

Motion och rörelse är viktigt för eleverna. I förslaget till nytt program lyfter skolgruppen fram idrotten i punkt 16. Partistyrelsen delar motionärernas ambition att eleverna ska ha någon form av fysisk aktivitet varje dag. **Punkt 16 föreslås därför få lydelsen: ”Skolan måste verka för att eleverna ska ha goda motions- och kostvanor.** Eleverna bör ha fler idrottslektioner och mer rörelse i skolan, och gärna ha någon form av fysisk aktivitet varje dag. Det ska inte vara möjligt för en skola att t.ex. under en skidresa ’blockläsa’ alla idrottslektioner, i stället ska eleverna ha rätt till idrott under hela sin skolgång. Svensk skolmat är unik och håller generellt sett hög standard. I skollagen bör det tydligt framgå att skolmaten ska vara näringsriktig.” Med detta anser partistyrelsen att **motion J33, yrkande 1, kan anses besvarat.**

I **motion J34** föreslår motionären att biologi ska få utökad undervisningstid i såväl grundskolan som gymnasieskolan. I **motion J35** föreslår motionären att rättstavning ska föras in som tydligt mål i kursplanen för ämnet svenska på grundskolan. I **motionerna J36 och J37** föreslår motionären att ställningen för moderna språk förstärks, bland annat genom att det blir ett obligatoriskt ämne och att språkvalet svenska/engelska tas bort. I **motion J38** yrkar motionären att de samhällsorienterade ämnenas betydelse för elevernas

fostran i demokratin framhålls. I **motion J39** föreslår motionären att geografi ska bli ett obligatoriskt ämne på gymnasiet. I **motion J40** föreslår motionären att engelska ska bli obligatoriskt från första klass.

Dessa motioner föreslår alla, på ett eller annat sätt, att ett eller flera ämnen ska stärkas i skolan. Alla ämnen som motionärerna lyfter fram är viktiga. Tyvärr är det inte möjligt att tilldela alla ämnen mer tid. Det finns även andra sätt att stärka ett ämnes status eller ställning. I framtiden kommer t.ex. blockbetygsättningen att avskaffas. Det ska även finnas kunskapskrav i naturorientering och samhällsorientering i årskurs tre och i de enskilda ämnena från årskurs sex. Detta stärker de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena. Rättstavningen stärks i skolan genom att regeringen har infört detta som ett ”mål att uppnå” för eleverna i årskurs tre. De moderna språkens ställning har stärkts genom att eleverna får extra meritpoäng för språk; det innebär att det alltid lönar sig för en elev att läsa språk och gärna fördjupningskurser i ett språk genom hela grund- och gymnasieskolan. Vi tror dock inte att alla elever ska tvingas läsa ett främmande språk utöver engelska i grundskolan. För en del elever kan det vara bättre att koncentrera sig på att bli bättre i svenska och engelska.

Vad gäller engelskundervisningen vill partistyrelsen framhålla att globaliseringen innebär att engelska språket fått allt större betydelse, och att goda kunskaper i engelska blir allt viktigare för att klara sig på den svenska arbetsmarknaden. Därför menar partistyrelsen, i likhet med vad som framförs i motion J40, att engelska ska vara obligatoriskt från årskurs 1.

Gymnasieskolan är en frivillig skolform som ska förbereda för högskolestudier eller ett yrke. Det är därför viktigt att det finns en balans mellan vilka ämnen som är obligatoriska på varje program och vilka som inte är det. Om alltför många ämnen görs obligatoriska innebär detta att de programspecifika ämnena, karaktärsämnena, får minskat utrymme. Detta skulle leda till en sämre yrkesutbildning på yrkesprogrammen. Med detta anser partistyrelsen att **motionerna J34, J35, J36, J37, J38, J39 kan anses besvarade medan motion J40 föreslås bifallas.**

I **motion J41** föreslår motionären att hörselskadade ska få rätt att lära sig teckenspråk som modersmål i grundskolan.

Partistyrelsen delar motionärens synsätt. Självklart ska hörselskadade kunna läsa teckenspråk som modersmål i grundskolan. Partistyrelsen erfar att det pågår ett arbete inom regeringskansliet med att se över de lagar och förordningar som förhindrar att hörselskadade elever kan läsa teckenspråk som modersmål i grundskolan. Det är ett viktigt steg för att stärka dessa elevers rätt till sitt språk. Partistyrelsen anser att **motion J41 därmed kan anses besvarad.**

Förskola

Programgruppens förslag punkterna 17–18 samt motionerna J42–J49

I **motion J42** föreslår motionärerna att ett stycke som behandlar behovet av barnskötare ska strykas ur bakgrundstexterna i förslaget till program. I **motion J43** föreslår motionärerna att förskolläraryrket ska förlängas till fyra år. Detta ska skrivas in i bakgrundstexterna. Partistyrelsen vill ta tillfället i akt att betona att bakgrundstexterna, enligt praxis, inte behandlas av landsmötet. Men motionernas argument i sak bör självfallet bemötas.

Personalen i förskolan har bidragit till vad svensk förskola i dag är – unik och respekterad i omvärlden, populär och uppskattad bland föräldrar. Under hela förskolans utbyggnad har barnskötarna utgjort ungefär hälften av personalen. Som yrkesgrupp fyller de en viktig funktion och deras arbetsinsats är av stort värde. Barnskötarna är ett viktigt komplement till de högskoleutbildade förskollärarna. Partistyrelsen bedömer att förskolan även i framtiden kommer att vara i behov av den kompetens som barnskötarna bidrar med. Det är inte möjligt, och knappast önskvärt, att endast ha högskoleutbildad personal på våra förskolor. Partistyrelsen vill därmed **föreslå att motion J42 avslås.**

Förskollärarna är viktiga. Tyvärr har intresset bland ungdomar för förskolläraryrket minskat kraftigt sedan 2001. Grundproblemet är den lärarutbildningsreform som riksdagen fattade beslut om hösten 2000. Förskolläraryrket förlängdes till 3,5 år och gjordes till en filial inom grundskolläraryrket. Det förskolepedagogiska kunskapsinnehållet i utbildningen har minskat och är på många lärosäten obefintligt. Framstående forskare hävdar också att förskolläraernas kompetens har vattnats ur som en konsekvens av reformen. Partistyrelsen anser att förskolläraryrket måste återfå en egen identitet. En viktig del i den lärarutbildningsreform som regeringen förbereder måste vara att höja krav och kvalitet på förskolläraryrket. Lärarutbildningsutredningen föreslår att förskolläraryrket ska bli treårig, med möjlighet till ett års påbyggnadsutbildning med fördjupning för undervisning i förskoleklassen. Som utredaren skriver ska det också finnas påbyggnadsutbildningar på avancerad nivå för att ge möjlighet till ämnesdidaktisk fördjupning inom förskolans område. Mot den bakgrunden anser partistyrelsen inte att det finns något skäl till en generell förlängning av förskolläraryrket till fyra år. Partistyrelsen **föreslår därför att motion J43 avslås.**

I **motion J44** yrkar motionären att sista meningen i **punkt 18** ska lyda "Förskoleklassen ska bli den första årskursen i en tioårig grundskola". Innebörden i förslaget är att ett bör ändras till ska, vilket förtydligar viljeinriktningen i programmet. Partistyrelsen anser att motionären har en god poäng och **föreslår att motion J44 bifalls samt att punkt 18 i övrigt bifalls.**

Motionerna J45, J46 och J47 behandlar utökad rätt till plats i förskolan för barn med föräldralediga föräldrar. I **motion J45** föreslår motionären att 15-timmarsregeln avskaffas i förskolan. I **motion J46** föreslår motionären att Folkpartiet ska verka för utökad tillgång till förskola för barn vars föräldrar är föräldralediga. I **motion J47** föreslår motionären att förskolan ska vara helt avgiftsfri.

Barn till föräldralediga har rätt till minst 3 timmars förskola per dag eller minst 15 timmar i veckan. Dessa timmar är en miniminivå; det står kommunen fritt att erbjuda fler timmar om kommunpolitikerna så önskar. Partistyrelsen konstaterar att den ambitionsökning som motionärerna föreslår skulle vara mycket kostsam. Redan i dag har Sverige mycket fördelaktiga regler vad gäller föräldraledighet. I och med att maxtaxan infördes har dessutom kostnaden för plats i förskolan minskat kraftigt, liksom skillnaderna i tillgång utifrån socioekonomiska förhållanden. De senaste åren har avgiften också i realiteten sänkts, eftersom den inte är indexuppräknad. Att det fortfarande finns en avgift visar att föräldrar och politiker värderar en viktig verksamhet. Att öka graden av subvention ytterligare skulle dock sannolikt ge liten effekt på

vare sig jämställdhet eller barnföräldrars möjlighet att arbeta. Det finns i dag andra problem – platstillgång och öppettider – som är mer styrande för möjligheten till god barnomsorg och som skulle kunna påverkas negativt med minskade avgiftsintäkter. Partistyrelsen **föreslår därför att motion J45, J46 och J47 avslås.**

I **motion J48** föreslår motionären att Folkpartiet ska verka för att kommuner inte ska få stänga av barn från förskolan eller fritidshemmet om vårdnadshavaren inte betalar barnomsorgsavgiften till kommunen.

Partistyrelsen anser att kommunen även framöver bör ha möjlighet att stänga av barn från förskolan om föräldrarna inte betalar avgifterna. Det finns annars en stor risk att många fler föräldrar helt slutar att betala dessa avgifter. Självklart måste socialtjänsten göra en biståndsbedömning för att se vilka behov barnet har av förskola. Partistyrelsen yrkar **därför att motion J48 avslås.**

I **motion J49** yrkar motionären att staten ska sätta ett tak för barngruppernas storlek.

I takt med att förskolan har fått en stärkt pedagogisk roll och inriktning har föräldrarnas uppskattning för verksamheten ökat. Personalens kompetens och förmåga att arbeta strukturerat med barnen är en nyckelfaktor för förskolans kvalitet. Även personaltäthet och barngruppernas storlek är viktiga kvalitetsfaktorer. Det finns dock inga belägg för att det skulle finnas någon gruppstorlek eller personaltäthet som är den optimala i alla sammanhang. Förutsättningarna varierar från grupp till grupp och från tid till annan. En gruppstorlek eller personaltäthet som är lagom i en förskola behöver inte vara det i en annan. Partistyrelsen anser att Folkpartiet på lokal nivå bör verka för mindre barngrupper i förskolan. Vi vänder oss däremot emot att staten skulle sätta ett tak för barngruppernas storlek. Partistyrelsen anser därför att **motion J49** ska anses besvarad. I enlighet med vad som ovan sagts, anser partistyrelsen också att **punkt 17 bör bifallas.**

Skolan och integrationen

Programgruppens förslag punkterna 19–20 samt motionerna J50–J53 och J33 yrkande 2–3

Punkt 19 och 20, med tillhörande motioner, berör modersmålsundervisningen och modersmålslärarna. **Motion J50 och J51** föreslår att satsen "samtidigt menar vi att den ordinarie undervisningen i grundskolan ska ske på svenska" ska styrkas ur punkt 19.

I **Motion J33, yrkande 2**, föreslår motionärerna en annan lydelse av punkt 19 i skolprogrammet: "Skolan kan vara en murbräcka mot segregationen. Det är ytterst angeläget att varje elev ges möjlighet att lära sig behärska det svenska språket. Genom en bra skola ges varje elev möjlighet att utveckla sina kvaliteter och förmågor oavsett social bakgrund. Vi vill att möjligheten till studiehandledning och läxläsning på modersmål ska utökas. Ämnesundervisning på modersmål är en rättighet för elever från de nationella minoriteterna och bör även i övrigt kunna äga rum där detta bidrar till funktionell tvåspråkighet och där läraren är behörig för detta."

I **motion J52** föreslår motionärerna att landsmötet ställer sig bakom principen att endast svenska, med några utvalda undantag, ska talas under lektionstid. I **motion J53** föreslår motionären att Folkpartiet ska verka för att höja modersmålslärares status och använda dem bättre i kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Språket är nyckeln till en lyckad integration. Genom att stärka nyanlända elevers kunskaper i svenska förbättras deras möjligheter att nå skolans mål. Därför måste det vara tydligt att det är prioriterat att uppnå goda kunskaper i svenska.

Elever med utländsk bakgrund har dessutom rätt att lära sig sitt modersmål i skolan. Tyvärr utnyttjar alldeles för få denna möjlighet. Partistyrelsen delar i allt väsentligt de synpunkter som framförs i motion J53 vad gäller att modersmålslärarna borde kunna användas bättre i kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Partistyrelsen anser även att modersmålsundervisningen är ett värdefullt komplement till ämnesundervisningen. Fler-språkighet bör i större utsträckning ses som en tillgång och goda kunskaper i modersmål är ofta avgörande för kunskaps-utvecklingen i såväl svenska som andra språk som ämnesstudier i skolan. Genom studiehandledning i samband med den ordinarie ämnesundervisningen och läxläsningshjälp kan modersmålslärarna stötta nyanlända elevers kunskapsin-hämtning. Däremot anser partistyrelsen att ämnesundervisningen i huvudsak ska ske på svenska. Att dela in eleverna i invandrartäta skolor efter vilka språk de talar gynnar inte integrationen. Staten bör inte heller slå fast vilket språk eleverna talar på lektionerna – det bör vara en fråga som avgörs av den enskilda läraren, skolan och kommunen.

Partistyrelsen håller med motionärerna bakom motion **J33, yrkande 2**, vad gäller minoriteternas rätt till modersmål.

Mot bakgrund av det som här har anförts anser partistyrelsen att **punkt 19 i skolprogrammet ska ges lydelsen**: ”Skolan kan vara en murbräcka mot segregationen. Genom en bra skola ges varje elev möjlighet att utveckla sina kvaliteter och förmågor oavsett social bakgrund. Modersmålsundervisning är en rättighet för elever med utländsk bakgrund. De nationella minoriteterna har rätt till såväl modersmålsundervisning som ämnesundervisning på sitt modersmål. Vi vill att möjligheten till studiehandling och läxläsning på modersmålet ska utökas, men samtidigt menar vi att den ordinarie undervisningen i grundskolan bör ske på svenska. För nyanlända kan ämnesundervisningen under en kortare tid ske på modersmålet.”

Partistyrelsen föreslår att motion **J33, yrkande 2, J50, J51, J52 och J53** därmed anses besvarade.

I **motion J33, yrkande 3**, föreslår motionärerna ett förtydligande i **punkt 20**. Det ska framgå att barnen har rätt till skolgång även om uppehållstillstånd saknas.

Partistyrelsen delar i stort motionärernas synpunkter. Skolan bör också vara en frizon när det gäller polishämtning och avvisning. Partistyrelsen föreslår därför **att sista mening i punkt 20 förändras till**: ”Barn till gömda och papperslösa ska, trots att uppehållstillstånd saknas, ha rätt till skolgång. Skolan bör vara en frizon när det gäller polishämtning och avvisning.” **Partistyrelsen anser därmed att yrkande 3 i motion J33 kan anses besvarat. Punkt 20 bör med denna ändring bifallas i övrigt.**

Friskolor, fritidshem, särskola

Programgruppens förslag punkterna 21–23 samt motionerna J54 yrkande 1 och 3, J55–J60, B56 yrkande 6 och J33 yrkande 4

I **punkt 21** föreslår arbetsgruppen att friskolor som håller låg kvalitet inte bör få dela ut någon vinst till ägarna. Partistyrelsen instämmer i tanken bakom detta förslag. Det ska inte vara möjligt att smita från ansvaret att upprätthålla god kvalitet i

skolundervisningen för att i stället dela ut dessa medel som vinst. Skolor som däremot lyckas väl med att nå målen, får naturligtvis gärna gå med vinst. Däremot anser partistyrelsen att det skulle bli svårt att på ett rimligt sätt förbjuda vinstutdelningen. I stället bör det betraktas som en försvarande omständighet vid Skolinspektionens granskning och beslut om eventuella åtgärder, om det framkommer att en friskola som inte når undervisningsmålen delat ut vinst till sina ägare.

Partistyrelsen föreslår att detta uttrycks genom att **punkt 21 ges denna inledning**: ”Friskolor är ett viktigt komplement och en välkommen konkurrent till den kommunala skolan. Även skolor som drivs i bolagsform är en viktig del av mångfalden och det politiska ansvaret är att se till att kvaliteten upprätthålls. Om en vinstdrivande skola inte håller tillräckligt god kvalitet bör vinstutdelning anses som en försvarande omständighet vid inspektionen av skolan.” Partistyrelsen yrkar i **övrigt bifall till punkt 21**.

I **motion J54 yrkande 1 och 3** föreslår motionären att Folkpartiet även i fortsättningsvis ska driva frågan om konkurrensutsatt vård och skola, samt att privat skolverksamhet i ökad utsträckning ska bedrivas i stiftelseform.

Friskolor är ett komplement och välkomna konkurrenter till det offentliga skolväsendet. De bidrar med valfrihet och pedagogisk mångfald till elever, föräldrar och lärare. Partistyrelsen anser att det ska råda lika villkor mellan friskolor och kommunala skolor, det innebär att samma regler ska gälla alla. Partistyrelsen anser däremot inte att staten ska ha en åsikt om friskolornas driftsformer. Partistyrelsen föreslår att **motion J54 med detta anses besvarad**.

I **motion J55** föreslår motionären att valfriheten för barn i behov av särskilt stöd också ska kunna välja skola.

Partistyrelsen delar i huvudsak de synpunkter som framförs i motion J55. Folkpartiet har länge kämpat för att elever med funktionsnedsättning ska få samma rätt till skolval som alla andra elever. I den nya skollagen har regeringen föreslagit att ett sådant regelverk som motionären efterfrågar ska införas. Partistyrelsen föreslår därför att **motion J55 med detta anses besvarad**.

I **motion B56, yrkande 6**, föreslår motionären att religiösa friskolor ska förbjudas. I **motion J56** föreslår motionären att skolans värdegrund, såsom den uttrycks i skolans läroplaner, inte ska förknippas med någon viss religion. Framför allt handlar det om formuleringarna kring kristen tradition och västerländsk humanism.

Partistyrelsen delar i allt väsentligt intentionen bakom motion J56 och det som i motion B56 framförs om undervisningens innehåll. All undervisning i skolan ska vara icke-religiös. Deltagande i de religiösa inslagen på konfessionella friskolor är och ska vara frivilligt. Det innebär, mer konkret, att föräldrarna avgör om de små barnen ska delta, och att barnen själva, i takt med ålder och mognad, själva får bestämma om de ska delta i de konfessionella inslagen.

Folkpartiet har föreslagit en rad skärpningar av regelverket på det här området. Alla skolor ska i framtiden följa läroplaner och kursplaner. Folkpartiet har också verkat för en skärpt inspektion av skolväsendet, för att garantera att alla skolor följer gällande lagar och förordningar. Samtidigt är vi för valfrihet. Det måste vara tillåtet med frivilliga konfessionella inslag om föräldrarna så önskar. Motion J56 diskuterar ett stycke i 1994 års läroplan. I bland kan en bokstav ha stor betydelse, speciellt om den faller bort. Lpo 94 är en förordning och i Skolverkets författningssamling är den korrekta

lydelsen ”den etik som *förvaltats* av kristen tradition och västerländsk humanism”. I förarbetena till läroplanen (SOU 1992:94 och prop. 1992/93:220) framgår att texten ska tolkas som en historisk betraktelse, att den etik som skolan ska präglas av har sin historiska bakgrund i kristendomens ställning och den västerländska traditionen i det svenska samhället. Skolans värdegrund eller undervisning är däremot inte knuten till någon religion, därom råder inga tvivel. Alla föräldrar ska, med samma förtroende, kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Mot bakgrund av det som ovan anförts anser partistyrelsen att **motion B56, yrkande 6, och motion J56 kan anses besvarade**.

I **motion J57** föreslår motionären att det ska bli svårare för elever att byta från en kommunal skola till en fristående skola under terminen och att regler ska tas fram för skolbyten. I **motion J58** föreslår motionären att kravet på ett minsta antal elever ska finnas kvar.

Skolan är ett kommunalt ansvar. Det är kommunen som avgör vilka regler som ska gälla vid byte mellan kommunal skola och fristående skolor mitt under en termin. Partistyrelsen anser att detta även i fortsättningen ska vara ett kommunalt ansvar som inte behöver regleras närmare av staten. Partistyrelsen anser att det är rimligt att det finns en nedre gräns för hur många elever som det ska krävas för att få starta en friskola. I vissa särpräglade undantagsfall bör det dock vara möjligt att få undantag från denna regel. Partistyrelsen anser därmed att **motion J57 och J58 kan anses besvarade**.

I **punkt 22** föreslås att fritidshemmets möjligheter att bland annat hjälpa till med läxläsning eller på annat sätt stödja skolarbetet ska tas tillvara. Partistyrelsen delar denna uppfattning som ligger väl i linje med Folkpartiet tidigare skolpolitik. **Punkt 22 föreslås därför bifallas**.

I **motion J59** föreslår motionären att skolprogrammet ska få en ny punkt med följande innehåll: ”Låt dem som behöver det mest gå i de bästa skolorna. På orter med flera skolor ska närhetsprincipen ersättas med ett system där barn från områden med olika karaktär blandas. Urvalet bör ske utifrån en viktad lottning, så att barn som utifrån sin adress kan förväntas ha mest svårigheter i skolan i större utsträckning hamnar på de skolor som visar bäst resultat. Föräldrar som inte är nöjda med den skola barnet blir hänvisat till kan byta i mån av plats, precis som i dag. Resursstarka föräldrar utnyttjar sin valfrihet i större utsträckning, vilket är en ytterligare källa till segregation. Kommunen bör utforma information om skolval på ett sätt så att segregeringseffekter minimeras”.

Partistyrelsen anser att närhetsprincipen, i kombination av valfrihet i mån av plats, är det bästa system som finns för att fördela elever på olika skolenheter i den obligatoriska skolan. Det är inte ett fulländat system, tvärtom. Närhetsprincipen cementerar den boendesegregation som finns i våra storstäder. Tyvärr kommer det system med lottning och bussning som motionären föreslår inte heller att lösa dessa problem. Effekten blir i stället, med största sannolikhet, att föräldrarna som får sina barn placerade på en skola långt ifrån hemmet i stället söker sig till friskolor. Självklart ska kommunen sträva efter att blanda elever från olika områden när man bestämmer hur ett upptagningsområde ska se ut. Detta är någonting som Folkpartiet på kommunal nivå bör arbeta för. Vi anser också att kommunerna bör ge stöd till alla familjer så att de kan göra informerade skolval. Däremot är det system med viktad lottning som motionären föreslår svårgenomförbart.

Partistyrelsen föreslår därför att **motion J59 avslås**.

I **motion J33, yrkande 4**, föreslår motionärerna ett förtydligande i **punkt 23**. Motionärerna menar att skolplacering ska utgå från barnens bästa och att kommunen därför ska kunna säga nej om barnet har en tydlig diagnos. I **motion J60** föreslår motionären att Skolinspektionen ska granska inskrivningen av elever i särskolan, samt att felaktigt inskrivna elever ska få kompensation.

Partistyrelsen delar i allt väsentligt motionärernas synpunkter och **föreslår en omskrivning av sista meningen i punkt 23**: ”Föräldrarnas rätt att välja skolform, såvida deras beslut inte uppenbarligen strider mot barnets bästa, ska slås fast i skollagen.” Självklart ska skolinspektionen granska inskrivningen av elever i särskolan och möjligheten att införa en Lex Sarah för skolan bör utredas. Partistyrelsen anser därmed att **motion J60 och yrkande 4 i motion J33 kan anses besvarat**.

Gymnasieskola

Programgruppens förslag punkterna 24–25 samt motionerna J61–J62 och J15 yrkande 3

I **motion J61** föreslår motionärerna att inriktningarna i gymnasieskolan ska bli tydligare och att kärnämnen ska försvinna. I **motion J62** föreslår motionären en rad förändringar i gymnasieskolan, bland annat att obligatoriska ämnen ska tas bort och att skolmaten ska vara gratis. I **motion J15, yrkande 3**, föreslår motionärerna att externa examinatorer ska införas på gymnasiet för att få en rättvis betygsbedömning.

Gymnasieskolan är en frivillig skolform. Den ska både ge en god grund för elever som vill söka sig vidare till högskolestudier och elever som vill gå direkt ut i arbetslivet. Detta beskrivs väl i förslaget till **punkt 24**, som partistyrelsen därmed vill **föreslå bifalles**.

Folkpartiet har under många år drivit att tiden för allmän-teori, alltså antalet obligatoriska ämnen/kärnämnen, ska minska. I och med regeringens gymnasieproposition har vi nu fått igenom dessa krav. Även inriktningarna blir tydligare i framtidens gymnasieskola. I propositionen framgår även att en slags externa examinatorer ska bedöma elevernas examensarbete i samråd med den ansvarige läraren. Som punkt 25 beskriver, ska också möjligheten till ett preparandår, ett extra år i grundskolan, också införas. Partistyrelsen delar helt dessa åsikter och **föreslår att punkt 25 bifalles**.

Med tanke på att gymnasieskolan är en frivillig skolform anser partistyrelsen att kommunerna även fortsättningsvis själva ska få avgöra om skolmaten ska vara avgiftsbelagd.

Partistyrelsen anser med detta att **motion J61 och J15 yrkande 3 anses besvarade medan motion J62 bör avslås**.

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** en ny mening med följande lydelse läggs till i programgruppens förslag punkt 13: ”Medlingsprogram som går ut på att mobbade elever gör eftergifter gentemot mobbarna ska inte användas.”
2. **att** programgruppens förslag punkt 13 i övrigt bifalls
3. **att** motion J24 anses besvarad
4. **att** motion J25 anses besvarad

5. **att** motion J26 anses besvarad
6. **att** motion J27 anses besvarad
7. **att** motion J28 anses besvarad
8. **att** programgruppens förslag punkt 12 bifalls
9. **att** programgruppens förslag punkt 14 bifalls
10. **att** motion J29 anses besvarad
11. **att** motion J30 anses besvarad
12. **att** skolprogrammet tillförs en ny punkt med lydelsen:
"Alla barn och ungdomar har rätt till utbildning. Föräldrarnas ansvar för sina barns skolgång måste förtydligas. Om föräldrarna inte kommer tillrätta med sina barns skolfråvaror ska skolan anmäla skolket till socialtjänsten. Socialtjänsten och skolan har ett gemensamt ansvar när barn uteblir från skolan i stor omfattning. Samverkansteam mellan skola och socialtjänst bör inrättas för att arbeta med elever som inte går till skolan."
13. **att** motion L2 yrkande 2 därmed bifalls
14. **att** programgruppens förslag punkt 15 bifalls
15. **att** motion L3 yrkande 2 anses besvarat
16. **att** motion J31 avslås
17. **att** motion J32 avslås
18. **att** skolprogrammets punkt 16 får lydelsen:
"Skolan måste verka för att eleverna ska ha goda motions- och kostvanor. Eleverna bör ha fler idrottslektioner och mer rörelse i skolan, och gärna ha någon form av fysisk aktivitet varje dag. Det ska inte vara möjligt för en skola att t.ex. under en skidresa 'blockläsa' alla idrottslektioner, i stället ska eleverna ha rätt till idrott under hela sin skolgång. Svensk skolmat är unik och håller generellt sett hög standard. I skollagen bör det tydligt framgå att skolmaten ska vara näringsriktig."
19. **att** motion J33 yrkande 1 anses besvarat
20. **att** motion J34 anses besvarad
21. **att** motion J35 anses besvarad
22. **att** motion J36 anses besvarad
23. **att** motion J37 anses besvarad
24. **att** motion J38 anses besvarad
25. **att** motion J39 anses besvarad
26. **att** motion J40 bifalls
27. **att** motion J41 anses besvarad
28. **att** motion J42 avslås
29. **att** motion J43 avslås
30. **att** skolprogrammets punkt 18 ges lydelsen:
"För att höja förskollärayrkets status vill vi införa en förskollärlärolegitimation och tydliga karriärvägar. Inom det särskilda Förskolläraryrket ska både förskollärare och barnskötare erbjudas fortbildning. Inom fortbildningssatsningen bör man även satsa på kultur och skapande i förskolan. Alla förskolechefer ska gå den obligatoriska rektorsutbildningen. Förskoleklassen ska bli den första årskursen i en tioårig grundskola."
31. **att** motion J44 därmed bifalls
32. **att** motion J45 avslås
33. **att** motion J46 avslås
34. **att** motion J47 avslås
35. **att** motion J48 avslås
36. **att** motion J49 anses besvarad
37. **att** programgruppens förslag punkt 17 bifalls
38. **att** skolprogrammets punkt 19 får lydelsen:
"Skolan kan vara en murbräcka mot segregationen. Genom en bra skola ges varje elev möjlighet att utveckla sina kvaliteter och förmågor oavsett social bakgrund. Modersmålsundervisning är en rättighet för elever med utländsk bakgrund. De nationella minoriteterna har rätt till såväl modersmålsundervisning som ämnesundervisning på sitt modersmål. Vi vill att möjligheten till studiehandling och läsläsning på modersmålet ska utökas, samtidigt menar vi att den ordinarie undervisningen i grundskolan bör ske på svenska. För nyanlända kan ämnesundervisningen under en kortare tid ske på modersmålet."
39. **att** motion J33 yrkande 2 anses besvarat
40. **att** motion J50 anses besvarad
41. **att** motion J51 anses besvarad
42. **att** motion J52 anses besvarad
43. **att** motion J53 anses besvarad
44. **att** sista meningen i punkt 20 får lydelsen:
"Barn till gömda och papperslösa ska, trots att uppehållstillstånd saknas, ha rätt till skolgång. Skolan bör vara en frizon när det gäller polishämtning och avvisning."
45. **att** programgruppens förslag punkt 20 i övrigt bifalls
46. **att** motion J33 yrkande 3 anses besvarat
47. **att** skolprogrammets punkt 21 får lydelsen:
"Friskolor är ett viktigt komplement och en välkommen konkurrent till den kommunala skolan. Även skolor som drivs i bolagsform är en viktig del av mångfalden och det politiska ansvaret är att se till att kvaliteten upprätthålls. Om en vinstdrivande skola inte håller tillräckligt god kvalitet bör vinstutdelning anses som en försvarande omständighet vid inspektionen av skolan. Rättsäkerheten för elever med funktionsnedsättning bör stärkas genom en rätt att överklaga beslut om skolplacering. I skollagen bör kraven på fristående skolhuvudmän skärpas, t.ex. måste även de dela värderingar om demokrati och de mänskliga rättigheterna. Skolinspektionens möjlighet att ingripa mot skolor och huvudmän – kommunala såväl som fristående – bör skärpas."
48. **att** motion J54 yrkande 1 och 3 anses besvarad
49. **att** motion J55 anses besvarad
50. **att** motion B56 yrkande 6 anses besvarat
51. **att** motion J56 anses besvarad
52. **att** motion J57 anses besvarad
53. **att** motion J58 anses besvarad
54. **att** programgruppens förslag punkt 22 bifalls
55. **att** motion J59 avslås
56. **att** skolprogrammets punkt 23 får lydelsen:
"I särskolan får barn och ungdomar med utvecklingstörning den specialistkunskap och gemenskap som krävs för en trygg studiegång. Särskolan ska därför bevaras som egen skolform. Kommunerna ska vara skyldiga att göra gedigna undersökningar av elevers behov inför val av skolform. Föräldrarnas rätt att välja skolform, såvida deras beslut inte uppenbarligen strider mot barnets bästa, ska

slås fast i skollagen.”

- 57. **att** motion J60 anses besvarad
- 58. **att** motion J33 yrkande 4 anses besvarat
- 59. **att** programgruppens förslag punkt 24 bifalls
- 60. **att** programgruppens förslag punkt 25 bifalls
- 61. **att** motion J61 anses besvarad
- 62. **att** motion J15 yrkande 3 anses besvarat
- 63. **att** motion J62 avslås

Reservation

Roger Haddad

Jag reserverar mig till förmån för att motion J58 bifalls.

Vuxenutbildning samt övrig skolpolitik

Programgruppens förslag punkterna 26–29 samt motionerna J63–J71

I **motion J63** vill motionären stärka rätten till gymnasial vuxenutbildning. I **motion J64** föreslår motionären att 20-årsregeln för inträde i vuxenutbildningen ska avskaffas.

Partistyrelsen delar i huvudsak de argument som motionären bakom motion J63 framför. I gymnasiepropositionen fick Folkpartiet igenom att rätten till gymnasialvuxenutbildning ska stärkas. Vad partistyrelsen erfar förbereds dessutom förslag om detta på Utbildningsdepartementet. Punkt 26 beskriver det grundläggande syftet med vuxenutbildning samt målet att stärka rätten att läsa in högskolebehörighet. Samtidigt framhålls att möjligheten till konkurrenskomplettering måste begränsas. Partistyrelsen **föreslår att punkt 26 bifalls**.

Den person som har slutfört ett nationellt gymnasieprogram har rätt att studera inom vuxenutbildning. Det gäller även personer som är under 20, men ändå att betrakta som vuxna, alltså personer som har egna barn eller upplevt någon form av trauma som gör att de inte kan relatera till andra jämnåriga. Det är redan i dag fullt möjligt att integrera gymnasieelever i vuxenutbildningsklasser, eller studerande från vuxenutbildningen i klasser på gymnasiet, om man så önskar. Det övergripande ansvaret för gymnasieeleven eller den studerande ligger dock fortfarande kvar på gymnasieskolan respektive vuxenutbildningsanordnaren.

Partistyrelsen föreslår mot den bakgrunden att **motion J63 och J64 ska anses besvarade**.

I punkt 27 beskrivs svenskundervisningen för invandrare (sfi). Partistyrelsen instämmer i förslagen att målen för undervisningen måste förtydligas och att nationella prov ska inrättas för att förbättra utvärderingen. **Punkt 27 bör med detta bifallas**.

Den nya Yrkeshögskolan behandlas i punkt 28. Partistyrelsen konstaterar att införandet av Yrkeshögskolan är en framgång för liberal skolpolitik och ger en bättre ram för eftergymnasial vidareutbildning med yrkesinriktning. **Punkt 28 bör med detta bifallas**.

Punkt 29 i förslaget berör undervisning om entreprenörskap i skolan. I **motion J65** föreslår motionären att kunskaper i entreprenörskap ska vara en naturlig del av undervis-

ningen i högstadiet. I **motion J66** föreslår motionären att entreprenörskap ska ingå i grundskolans läroplaner.

Entreprenörskap ska löpa som en röd tråd genom hela utbildningsväsendet, även på grundskolan. Partistyrelsen anser därför att punkt 29 ska få lydelsen: ”Sverige ska kunna stå starkt i en global konkurrens om jobb och investeringar. Entreprenörskap är därför ett viktigt perspektiv i skolan. Skolverket bör ges i uppdrag att samla in och sprida goda exempel på arbete med entreprenörskap i skolan. Lärare ska få fortbildning. Kunskaper i entreprenörskap ska ingå som en naturlig del i grundskolan och gymnasieskolan. Alla gymnasister ska ges möjlighet att prova på företagande”. Med detta föreslår partistyrelsen att **motion J65 och J66 anses besvarade**.

Partistyrelsen övergår nu slutligen till att ta upp övriga utbildningspolitiska motioner. I **motion J67** föreslår motionärerna att ett nytt stycke om vikten av informations- och kommunikationsteknik (ITK) ska läggas in i den skolpolitiska rapporten.

Partistyrelsen anser att både skollokaler, ITK och läromedel ska hålla hög kvalitet. Därför bör en ny punkt läggas in i skolprogrammet: ”Vi vill genomföra en riktad satsning på att rusta upp Sveriges skollokaler. En viktig del i en sådan upprustning är att förbättra tillgängligheten och därmed valfriheten för elever med funktionsnedsättning. Läromedel ska vara moderna och aktuella – sponsring av läromedel är acceptabelt under förutsättning att det tydligt redovisas för elever och lärare. För att garantera att Sverige ligger väl framme i teknikutvecklingen bör en ny satsning på informations- och kommunikationsteknologi genomföras i skolan.” Med detta anser partistyrelsen att **motion J67 kan anses besvarad**.

I **motion J68** föreslår motionären att en demokratikanon ska införas i skolan. Partistyrelsen delar i allt väsentligt motionärens synpunkt. Skolan behöver en litteraturlista, en kanon med både klassiker ur världslitteraturen och verk som har varit viktiga för demokratins utveckling. Folkpartiet har under flera år verkat för att utbildningen om demokrati och mänskliga rättigheter förbättras, vilket en sådan litteraturlista kan bidra till. Mot bakgrund av detta **föreslår partistyrelsen att motion J68 bifalls**.

I **motion J69** föreslår motionärerna att Folkpartiets fokus inom skolpolitiken ska vara förändring av pedagogikmetoder och organisation så att skolan blir en lärande miljö som fostrar, främjar och utvecklar elevers förmåga att se sina möjligheter och förverkligar sina idéer och livsmål, bland annat egna verksamheter.

Skolan har fler mål än det rent kunskapsmässiga. Eleverna ska fostras till demokratiska medborgare och socialt fungerande individer som kan samarbeta och förstår andra människors värde. I programgruppens förslag till nytt skolpolitiskt program finns ett tydligt fokus på att utveckla skolpolitiken; det handlar inte minst om att utveckla den lärande miljön och stärka lärarna. Partistyrelsen anser med detta att **motion J69 kan anses besvarad**.

I **motion J70** föreslår motionären att lärarnas kompetens för att skydda barn med samkönade föräldrar ska höjas. Partistyrelsen anser självklart att alla barn ska ha samma rätt till utbildning, oavsett föräldrarnas sexuella läggning. Diskriminering och mobbing är aldrig acceptabelt. Generellt sett bör lärarnas kunskaper kring barn från familjer med samkönade vårdnadshavare förbättras. Med detta anser partistyrelsen att **motion J70 ska anses besvarad**.

I **motion J71** vill motionären att en handlingsplan med kampanj- och tävlingsinslag upprättas för ökad stimulans till skolor att delta i olika program inom EU, samt att särskilda ekonomiska resurser avsätts som stipendier eller dylikt så att alla som vill har möjlighet att söka.

Partistyrelsen delar i allt väsentligt motionärens åsikter kring värdet av samarbete inom EU. Både Sveriges folkpartistiska europaminister och EU-kommissionen har tagit viktiga initiativ för att stimulera ett ökat intresse för detta bland svenska och europeiska elever. Däremot anser partistyrelsen inte att det därutöver behövs en särskild handlingsplan. Mot bakgrund av det som ovan anförts anser partistyrelsen att **motion J71 kan anses besvarad.**

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** programgruppens förslag punkt 26 bifalls
2. **att** motion J63 anses besvarad
3. **att** motion J64 anses besvarad
4. **att** programgruppens förslag punkt 27 bifalls
5. **att** programgruppens förslag punkt 28 bifalls
6. **att** motion J65 anses besvarad
7. **att** motion J66 anses besvarad
8. **att** programmets punkt 29 får lydelsen:
”Sverige ska kunna stå starkt i en global konkurrens om jobb och investeringar. Entreprenörskap är därför ett viktigt perspektiv i skolan. Skolverket bör ges i uppdrag att samla in och sprida goda exempel på arbete med entreprenörskap i skolan. Lärare ska få fortbildning. Kunskaper i entreprenörskap ska ingå som en naturlig del i grundskolan och gymnasieskolan. Alla gymnasister ska ges möjlighet att prova på företagande.”
9. **att** en ny punkt läggs till skolprogrammet med lydelsen:
”Vi vill genomföra en riktad satsning på att rusta upp Sveriges skollokaler. En viktig del i en sådan upprustning är att förbättra tillgängligheten och därmed valfriheten för elever med funktionsnedsättning. Läromedel ska vara moderna och aktuella – sponsring av läromedel är acceptabelt under förutsättning att det tydligt redovisas för elever och lärare. För att garantera att Sverige ligger väl framme i teknikutvecklingen bör en ny satsning på informations- och kommunikationsteknologi genomföras i skolan.”
10. **att** motion J67 därmed anses besvarad
11. **att** motion J68 bifalls
12. **att** motion J69 anses besvarad
13. **att** motion J70 anses besvarad
14. **att** motion J71 anses besvarad

Kultur, medier och idrott

Allmän kulturpolitik

Motionerna J72–J80

I **motion J72** föreslås att en minnesdag för Raoul Wallenberg ska införas för att uppmärksamma de insatser han gjorde under slutet av andra världskriget där han räddade uppemot 100 000 ungerska judar undan Förintelsen. Motionären påpekar att Raoul Wallenberg sedan 1981 är hedersmedborgare i USA och hedras i både USA, Kanada och Argentina genom en nationell minnesdag.

Partistyrelsen håller med motionären om att Raoul Wallenberg är en person som har gjort stora insatser under andra världskriget och förtjänas därför att hedras genom en särskild nationell minnesdag. Partistyrelsen föreslår att Forum för levande historia eller annan institution får i uppdrag att utse en nationell minnesdag för Raoul Wallenberg för att högtidlighålla hans liv och gärningar. **Partistyrelsen föreslår att motion J72 bifalls.**

I **motion J73** yrkar motionären att Folkpartiet ska arbeta för att skapa en särskild fond med offentliga medel för uppbyggnad av kulturens eget strukturkapital. Motionären pekar på att det i dag endast finns ett offentligt finansieringsalternativ, vilket går via Kulturrådet, för organisationer som vill lägga resurser på verksamhetsutveckling.

Partistyrelsen instämmer med motionären och inser vikten av att ha ytterliggare en fristående finansär av projekt och organisationer som bidrar till kultur och som vanligtvis har mycket svårt att få stöd från det offentliga. Fram till 2008 förvaltade Stiftelsen Framtidens kultur pengar från löntagarfonderna och finansierade nyskapande kulturella projekt. Fondpengarna är nu slut men Framtidens kultur jobbar fram till 2011 med att följa upp, sammanfatta och avsluta verksamheten. I detta ingår även förebyggande verksamhet med utvecklingsstöd, kompetensstöd, seminarier och kunskapsöverföring. Särskilt fokus kommer att ligga på frågor om konstnärlig förnyelse, regional utveckling och på att följa upp gjorda insatser.

Folkpartiet föreslog i det kulturpolitiska programmet från 2007 att en ny kulturfond bör inrättas med syfte att bidra till att finansiera nyskapande konst i framkant. Den skulle också kunna bidra till nödvändiga engångsinvesteringar inom det ordinarie kulturlivet, exempelvis tekniska upprustningar, verksamhetsutveckling eller liknande. Folkpartiet arbetar för att detta ska komma till stånd i Alliansregeringen. Partistyrelsen föreslår med detta att **motion J73 anses besvarad.**

I **motion J74** föreslås att Folkpartiet ska arbeta för att donationer till kulturella ändamål ska bli avdragsgilla för stiftelser och privatpersoner.

Folkpartiet slog i förra partiprogrammet fast att kulturlivet i större utsträckning bör stimuleras genom generella metoder som avdragsrätt för gåvor till kulturella ändamål och genom gynnsamma skattevillkor för kulturutövare för att minska beroendet av den offentliga makten. Särskilt viktigt är det att se till att sponsringsreglerna blir likvärdiga för kultur och idrott.

Tack vare Folkpartiets insatser tillsattes en särskild utredning som i skrivandets stund har presenterat en analys av för- och nackdelar med skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet, som ett komplement till andra stödformer.

Kulturutredningen som presenterades i februari rekommenderade, trots att det inte ingick i direktiven, att en förändring av skattereglerna vad gäller sponsring, donationer och gåvor för kulturella ändamål ska underlättas.

Hur frågan om att stimulera givande till ideell verksamhet och forskning ska drivas vidare bör bedömas efter att remissvaren inkommit och beaktats, men det är Folkpartiets ambition att verka för att avdragsrätt för gåvor till kulturella ändamål ska bli verklighet och att fortsatt driva denna linje i förhandlingarna med de andra partierna. Partistyrelsen föreslår därmed att **motion J74 ska anses besvarad**.

I **motion J75** yrkar motionären att partistyrelsen ska komplettera partiprogrammets avsnitt om kultur med ett stycke om att det måste bli en jämn fördelning av kvinnor och män i kulturinstitutioner och på övriga kulturella arenor.

Kulturrådet som ansvarar för bidragsgivning på kulturområdet har i uppdrag att verka för att kultur av hög kvalitet görs tillgänglig för alla i hela landet. De har också ett ansvar att se till att det finns ett jämställdhetsperspektiv i det arbetet. Kulturrådet fick 2007 i uppdrag av regeringen att göra en fördjupad analys av scenkonstområdet ur ett jämställdhetsperspektiv. Analysen visar på att betydande förbättringar har ägt rum när det gäller könsfördelningen inom de flesta scenkonstinstitutioner och när det gäller kvinnor i chefspositioner, men att könsfördelningen fortfarande är mycket ojämn, särskilt inom musikområdet.

Konstnärernas riksorganisation och Sveriges konsthantverkare och industriformgivare visar i sina undersökningar också på att det är långt kvar till jämställdhet även inom konstvärlden. 2008 fick 24 kvinnor och 17 män stipendier från Konstakademien. Männerna fick dock dubbelt så mycket pengar. 2005–2008 gjordes 15 separatutställningar på Moderna museet, varav 12 med män.

Dessa undersökningar visar på hur viktigt det är att kulturområdet såväl som andra politiska området granskas enligt ett jämställdhetsperspektiv. Folkpartiet verkar för jämställdhet inom kulturområdet såväl som vi arbetar för jämställdhet på alla andra områden. Folkpartiets övergripande mål på kulturområdet är frihet, kvalitet och mångfald. I mångfaldsbegreppet ingår jämställdhet och Folkpartiet stöder Kulturutredningens förslag, att mångfald fortsatt ska vara ett mål för den politiska styrningen av kulturen. Partistyrelsen föreslår att **motion J75 ska anses besvarad**.

I **motion J76** yrkar motionären för att Folkpartiet ska verka för att HDTV-sändningar i marknätet införs.

Folkpartiet är positivt inställt till teknisk utveckling och partistyrelsen vill framhålla att det är viktigt att vår politik är teknikneutral så att den inte hämmar den tekniska utvecklingen. Vad gäller HDTV-sändningar i marknätet är det en teknik bland många och frekvensutrymmet i nätet är begränsat. Partistyrelsen menar att vi ska ha en balans av olika tekniska lösningar men anser att marknaden kan reglera detta och att denna utveckling hellre ska vara branschstyrd än politikerstyrd. Partistyrelsen föreslår därmed att **motion J76 ska anses besvarad**.

I **motion J77** yrkar motionären för att kultur ska bli viktigt komplement i rehabiliteringsprocesser hos långtidssjuk-skrivna och inom demensvården.

Kulturen har ett starkt egenvärde men det finns också dokumenterade uppgifter på att kultur bidrar till välbefinnande. Människors välbefinnande påverkas av miljön de vistas i. Att det i boende- och vårdmiljön finns konstverk, musik och lit-

teratur stimulerar sinnen och det friska i människan. Detta bör noga beaktas i byggplaneringen vad gäller äldreomsorg och sjukvård. I Folkpartiets äldreprogram slås kulturens betydelse som en viktig del av vården fast men partistyrelsen anser att det är de professionella yrkesutövarna som ska avgöra vad som ska ingå i en rehabiliteringsprocess. Partistyrelsen föreslår därmed att **motion J77 ska anses besvarad**.

I **motion J78** föreslår motionärerna att Folkpartiet tillsätter en arbetsgrupp på kulturområdet inför nästa val.

Folkpartiet tillsatte under våren 2007 en kulturpolitisk arbetsgrupp som lade fram sina förslag på landsmötet 2007. Arbetsgruppens program *Kulturen lyfter Sverige – en liberal framtidsvision för kulturpolitiken* antogs under landsmötet 2007. Partistyrelsen anser att detta program fortfarande ska ligga till grund för Folkpartiets politik på kulturområdet.

Det har dock hänt en del på kulturpolitikens område exempelvis har den stora statliga kulturutredningen presenterat sina förslag i våras där de bland annat föreslår omskrivningar av de kulturpolitiska målen, en ny finansieringsmodell, den så kallade portföljmodellen, samt förslag på en ny struktur för myndigheter inom kulturområdet. Nya frågor om upphovsrätt och immaterialrätt på nätet har också framkommit där Folkpartiet behöver se över tänkbara lösningar.

Landsmötet 2007 gav partistyrelsen i uppdrag att med de antagna riktlinjerna för kulturpolitiken som grund genomföra ett samråd inom partiet och att partistyrelsen efter genomfört samråd ska fastställa ett kulturpolitiskt program för Folkpartiet. Samrådet ska sammanställas inför Landsmötet 2009 och i det slutliga kulturpolitiska programmet kommer även förslag och idéer som kommer upp under Landsmötet 2009 att inkluderas. Partistyrelsen anser därmed att **motion J78 ska anses besvarad**.

I **motion J79** föreslås att även musikskolans och kulturskolans lärare och rektorer ska få tillgång till kompetensutveckling i form av lärarlyft och rektorsutbildningar.

Musik- och kulturskolorna är viktiga för barns och ungdomars möjligheter till kulturutövande och de anses vara ett komplement till ordinarie undervisning. Lärarlyftet är ämnat att höja kompetensen bland våra lärare. En stor del av musik- och kulturskolans verksamhet sker frivilligt efter skoltid men många skolor samarbetar med musik- och kulturskolor och det stora flertalet lärare som arbetar på en musik- eller kulturskola undervisar också i en grund- eller gymnasieskola.

Partistyrelsen anser därför att även musik- och kulturskolans lärare och rektorer ska ges samma möjligheter som andra lärare och rektorer till kompetensutveckling genom lärarlyftet och rektorsutbildningar. Krav ska dock ställas på att lärarna i musik- och kulturskolorna undervisar i en grund- eller gymnasieskola för att få ta del av lärarlyftet och att rektorer på musik- och kulturskolor samarbetar med grund- och gymnasieskolor för att ges rätt att söka till rektorsutbildningar. Med detta föreslår partistyrelsen att **motion J79 bör anses besvarad**.

I **motion J80** önskar motionären att Folkpartiet ska verka för att ett bibliotek med böcker av svenska författare skapas på Internet i nationell regi.

Folkpartiet vill stärka litteraturens ställning i samhället och främja läsandet. Vi vill göra litteraturen tillgänglig för så många som möjligt, samtidigt som vi värnar upphovsrätten. Landsmötet 2007 antog kulturpolitiska arbetsgruppens förslag om att Folkpartiet ska arbeta för att genomföra en nationell biblioteksstrategi för att tillgodose biblioteksbeho-

ven i hela landet, ge förutsättningar för teknisk uppgradering av bibliotek och för att utveckla metoder för det läsfrämjande arbetet.

I den parlamentariska referensgruppen som bidragit i Kulturutredningens arbete har Folkpartiet också framhållit behovet av en nationell biblioteksstrategi och fått gehör för det. Kulturutredningen föreslog i sitt betänkande som presenterades i februari, att en sfär för frågor om arkiv, bibliotek och språk ska inrättas och att Kungliga biblioteket ska ges ett utökat ansvar för biblioteksområdet genom att få ansvar för den nationella bibliotekspolitiken, innefattande även läns- och folkbiblioteken. Utredningen föreslår vidare att senast 2014 bör en samlad myndighet för arkiv och bibliotek inrättas.

Partistyrelsen välkomnar utredningens förslag om en gemensam sfär för bibliotek och arkiv och delar utredningens uppfattning om att dessa två verksamheter genom digitaliseringen kommer allt närmare varandra. Kulturutredningen talar om de samverkansvinster som en sådan sammanslagning skulle innebära och då särskilt på området digitalisering där arkiven kommit längre. Kulturutredningen pekar samtidigt på de problem och frågeställningar som uppstår vid en digitalisering av upphovsrättskyddat material.

Partistyrelsen anser att ett nationellt bibliotek på nätet skulle innebära stora vinster för kulturen genom att göra litteraturen mer lättillgänglig. Partistyrelsen håller med motionären i att Folkpartiet borde verka för att regeringen formar en nationell strategi för bibliotek på Internet och anser att detta ska vara ett prioriterat mål för Folkpartiet att fortsatt driva i Alliansregeringen.

Partistyrelsen är dock försiktig med att i dagsläget slå fast att det enbart ska vara ett bibliotek med böcker av svenska författare och i vilken regi det ska vara. En rad frågor uppstår nämligen vid en sådan process, är det endast böcker skrivna på svenska språket som ska ingå i strategin eller är det också böcker skrivna av svenska författare som har översatts till andra språk? Partistyrelsen anser även att böcker på de officiella minoritetsspråken i Sverige borde ingå i en sådan strategi. Partistyrelsen vill därför inte gå in i detalj hur denna strategi ska utformas utan anser att det krävs ytterligare diskussion om detta innan vi uppdrar någon att utforma en nationell biblioteksstrategi på nätet. Även i en sådan process är det viktigt att påpeka att regeringen bör förhålla sig flexibel och teknikneutral då utvecklingen av olika metoder går snabbt fram. Partistyrelsen anser med detta att **motion J80 ska anses besvarad**.

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** motion J72 bifalls
2. **att** motion J73 anses besvarad
3. **att** motion J74 anses besvarad
4. **att** motion J75 anses besvarad
5. **att** motion J76 anses besvarad
6. **att** motion J77 anses besvarad
7. **att** motion J78 anses besvarad
8. **att** motion J79 anses besvarad
9. **att** motion J80 anses besvarad

Public service

Motionerna J81–J87

I **motion J81** yrkar motionärerna att Folkpartiet ska arbeta för ett avskaffande av tv-licensen samt att skattemedel används för att finansiera public servicesändningarna. I **motion J82** yrkar motionären att landsmötet ger partistyrelsen i uppdrag att verka för att tv-licensen administreras av Skatteverket i form av en mottagar- eller apparatavgift och samordnas med övrig uppbördsverksamhet. I **motion J83** påpekar motionären att tillgången till fri television och information ska ses som en demokratisk rättighet och att tv-avgiften därmed är odemokratisk då det är en användaravgift och att den dessutom är orättvis då kostnaden är densamma oavsett inkomst. Motionären yrkar därför för att tv-avgiften ska avskaffas samt att delar av verksamheten i stället ska finansieras med skattemedel. I **motion J84** föreslår motionären att public service ska skattefinansieras i väntan på att public service-fonder inrättas. I **motion J85** vill motionären att Folkpartiet förtydligar förslaget om public service-fonder. I **motion J86** yrkar motionären för ett avskaffande av tv-licensen samt att public service finansieras via avgifter för dem som brukar public service samt att ett avskaffande av tv-licensen ska ingå i Folkpartiets valplattform 2010 om den då inte redan är avskaffad.

Yttrandefriheten kräver fria, oberoende, medier. Fria och oberoende medier som granskar den politiska makten är avgörande för en demokrati. En liberal mediepolitik bygger därför på att staten upprätthåller full frihet för medieföretag i konkurrens samtidigt som den tar ansvar för att stötta public service och kvalitetsproduktioner. Staten bör dock inte äga produktionsföretag och på så sätt själv vara en av aktörerna. Folkpartiet menar att det är av yttersta vikt att public service-utbudet präglas av kvalitet och har ett tydligt bildningsperspektiv.

Folkpartiet föreslog i en rapport från 1999 efter att ha sett över det statliga ägandet och börsutvecklingen av flera företag att pengarna vid en eventuell försäljning av statliga bolag kunde gå in i en s.k. public service-fond vilken i sin tur skulle finansiera public service bolagen. Det ekonomiska läget har sedan dess ändrats och Folkpartiet har därför i praktiken övergivit denna ståndpunkt i regeringssamarbetet.

Under våren lade regeringen fram en proposition till riksdagen där en radio- och tv-avgift föreslås. Lagen innebär att alla apparater som kan ta emot tv-sändningar kommer att vara avgiftsskyldiga men att det fortsättningsvis bara kommer att vara en mottagare per hushåll, myndighet eller företag som kommer att vara avgiftsskyldig. Radiotjänst i Kiruna föreslås fortsättningsvis ha kontrollansvar för betalning av radio- och tv-avgift.

Landsmötet 2007 slog fast att Folkpartiet anser att tv-licensen ska behållas så länge den fungerar. Det system som vi i dag har med tv-avgift fungerar fortfarande utifrån den aspekten att människor som har en tv-mottagare betalar in den avgift de är skyldiga. Betalningsviljan i det nuvarande systemet är hög.

Men den tekniska utvecklingen går snabbt framåt. Då SVT direktsänder på nätet räknas även en dator, som fungerar som sändningsmottagare, som avgiftsskyldig. Med anledning av detta föreslår flera av motionärerna att avgiften i stället ska gå via Skatteverket.

Bland de olika argument mot det nuvarande systemet som framförs, urskiljer partistyrelsen framför allt två huvudlinjer:

att systemet skulle vara föråldrat nu när möjligheterna att se på tv har ökat, samt att hanteringen av avgiften via ett separat företag är opraktisk eller t.o.m. ett intrång i privatlivet (skuldigheten att uppges tv-innehav).

Partistyrelsen kan instämma med flera av motionärerna att förutsättningarna för tv-licensen har förändrats, men menar samtidigt att de förändringar som gjorts är tillräckliga för att systemet ska vara fortsatt stabilt och ge förutsättningar för en självständig public service-sektor.

Partistyrelsen kan inte uppstå någon upprördhet över att fler hushåll skulle bli betalningsskyldiga om och när avgiftsskyldigheten utvidgas till att omfatta datorer. Grunden för denna förändring är ju att man kan ta del av public service-utbudet via datorn. Samtidigt är det givetvis möjligt att äga en tv-mottagare utan att någonsin se på sändningar från SVT eller UR. Konstruktionen är en sedan länge fungerande kompromiss mellan målet att ta in en avgift av dem som utnyttjar public service-media och att inte göra alltför stora inskränkningar i den enskildes integritet. Det är därför knappast aktuellt att övervaka alla Internetanvändare för att se vem som ser på SVT via nätet och vem som inte gör det.

Att ta in tv-avgiften via Skatteverket vore förvisso ingen teknisk omöjlighet, men det skulle ge upphov till minst lika stora integritetsförluster. Det skulle inte heller öka effektiviteten, snarare tvärtom då möjligheten att avsätta resurser för kontroll av en liten sidoverksamhet inom en stor myndighet kan förutses vara små. Det skulle inte heller förändra den "orättvisa" som motion J83 beskriver, om inte konstruktionen förändrades. Men partistyrelsen kan inte se några övertygande skäl att göra tv-avgiften till en inkomstberoende skatt. Dagens konstruktion med en fast avgift tycker partistyrelsen är väsentligen rättvisare.

Konstruktionen med ett intag av en avgift, via Radiotjänst AB, till ett statligt konto som direkt överförs till en utgiftspost, är unik i den svenska förvaltningen. Detta särskilda system har tillkommit för att garantera public service mediernas fristående ställning. Detta ska inte underskattas. Att bekosta anslaget via den allmänna skatteuppbörden skulle ge större utrymme för en regering att i smyg skära ned på anslaget. Därmed skulle en grundläggande förutsättning förändras. Det skulle riskera att göra public service mer styrda och beroende av den för tillfället rådande majoritetens inställning. Om det inte finns några garantier för deras självständighet, det då något skäl att fortsätta med public service? Partistyrelsen tror inte det skulle vara önskvärt eller lämpligt att fatta ett sådant beslut på grundval av de skäl som motionärerna anför. Public service har ett mycket starkt stöd och partistyrelsen vill starkt avråda från att göra så genomgripande förändringar i själva fundamentet för denna verksamhet utan mycket starka skäl.

Partistyrelsen anser med detta att motion J81, J83 och J86 bör avslås, medan motion J82, J85 och J84, ska anses besvarade.

I **motion J87** föreslår motionären att SVT, SR och UR ska slås samman till ett bolag för att minska den interna konkurrensen.

Utländska erfarenheter tyder på att radion blir förlorare om radio och television finns i samma bolag. Vi tycker de argument som anfördes när bolagen en gång i tiden separerades fortfarande är giltiga. Det ökar mångfalden att ha separata bolag och vi anser att konkurrens är bra. Partistyrelsen anser med detta att **motion J87 bör avslås.**

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** motion J81 avslås
2. **att** motion J83 avslås
3. **att** motion J86 avslås
4. **att** motion J82 anses besvarad
5. **att** motion J85 anses besvarad
6. **att** motion J84 anses besvarad
7. **att** motion J87 avslås

Reservation

Håkan Lindh

Jag reserverar mig till förmån för att motion J81 bifalls.

Motivering: Såväl den tekniska utvecklingen som allmänhetens uppfattning talar för att tv-licens som metod att finansiera public service för länge sedan passerat bäst före-datum. Public service liksom andra viktiga samhällsfunktioner bör finansieras gemensamt och solidariskt via skattesystemet.

Idrottspolitik, spelfrågor m.m.

Motionerna J88–J90

I **motion J88** yrkar motionären att friluftsrörelsen bör uppvärderas genom att verka för tydliga politiska mål och visioner för friluftsrörelsen, använda sig av friluftsrörelsens potential i folkhälsoarbete, integrationsarbetet samt för att öka förståelsen för naturens miljö- och kulturvärden. Motionären föreslår även att landsmötet ska verka för att möjliggöra en lämplig organisation av samhällets resurser till friluftsrörelsen samt att verka för att lyfta fram vikten av friluftaktiviteter i statliga och kommunala beslut.

Folkpartiet har tillsammans med övriga allianspartier nyligen lagt fram propositionen om en förnyad folkhälsopolitik. I propositionen uppmärksammas utanförskapet som ett hot mot folkhälsan och en ökad samverkan mellan staten och den ideella sektorn föreslås samt att förutsättningarna för den ideella sektorns arbete ska förbättras. Vi menar att det är viktigt att ha tydliga mål för folkhälsoarbetet och att friluftsrörelsen har där en viktig roll att spela. I Folkpartiet idrottspolitiska program slår vi fast att vi vill stärka det fria och ideella föreningslivet i Sverige och att friluftslivet ska bidra till att stärka folkhälsan bland unga som gamla. Partistyrelsen anser dock inte att vi närmare ska gå in och styra det fria organisationslivet. Med detta yttrande föreslår partistyrelsen att **motion J88 ska anses besvarad.**

Motion J89 för fram tre yrkanden för att Folkpartiet ska ta särskild hänsyn vid en avreglering av spelmarknaden. I första yrkandet föreslås att Folkpartiet ska verka för att frågor om hästnäringens spelregler ska avgöras i samarbete mellan finansdepartementet och jordbruksdepartementet. I yrkande nummer två föreslås att Folkpartiet ska verka för att en avreglerad spelmarknad tar regional hänsyn, särskilt i förhandlingar med ATG-STC, så att gröna näringar har rimliga villkor i hela landet. Motionärens tredje yrkande föreslår att Folkpartiet ska ställa krav på att utvecklingsplaner för hela landet tas fram i omregleringsprocessen till en friare spelmarknad.

Folkpartiet verkar sedan flera år för att statens spelmonopol ska ersättas av ett system med licenser för privata spelföretag för att förena fortsatta sociala ramar för spelandet med en större öppenhet för konkurrens. Denna ståndpunkt har framför allt drivits så att spel på "människosporter" stått i fokus, medan hästsporterna stått i skuggan eftersom de omfattas av speciell lagstiftning bland annat genom konstruktionen med den så kallade totalisatorskatten.

Totalisatorskatten är baserad på att sportens spelbolag ATG i avtalet med staten ges ensamrätt på spel på hästar i Sverige. Sveriges totalisatorskatt är ungefär tre gånger högre än nivån i våra grannländer. Men även hästsporten är utsatt för konkurrens av utländska spelbolag, vilket sammantaget ger näringen ansträngda villkor under nuvarande system.

Lönsamheten för travets verksamhet har urholkats. Den skatt som staten tar av spelandet innebär att möjligheten att driva hästverksamhet med någorlunda lönsamhet har försämrats.

Partistyrelsen inser att hästnäringen har andra förutsättningar än övriga sporter och att det vid en avreglering av spelmarkanden kan vara klokt att ta extra hänsyn till de regionala förutsättningarna för hästnäringen. Travbanorna runt om i Sverige har stor betydelse för näringsliv och turism i de bygder där travbanor är belägna. Travbanorna är ett populärt turistmål för många svenskar under sommarhalvåret.

Partistyrelsen instämmer i stort med motionärens förslag. Inte minst djurskyddshänsyn måste beaktas vid en övergång till nya regler. Dock menar partistyrelsen att det är lite för detaljerade ståndpunkter som framförs i motionen, som skulle binda upp Folkpartiet att verka för mål som kan lösas på andra sätt i samband med en avreglering. Partistyrelsen föreslår därför att **motion J89 yrkande 2 bifalls samt att yrkande 1 och 3 anses besvarade**.

Motion J90 yrkar att landsmötet uttalar sig för livstids avstängning vid dopning och att partistyrelsen får i uppdrag att driva frågan om livstids avstängning vid dopning.

Partistyrelsen instämmer med motionären om att idrotten ska vara ren från dopning. Alla barn och ungdomar bör få med sig från början att idrott och droger inte hör ihop. Tyvärr existerar dock problem med dopning och staten måste bidra med resurser som gör det möjligt för idrottsrörelsen att genomföra information, tester, utbildning och forskning om dopning.

Folkpartiet menar att det är viktigt att idrottsrörelsen aktivt medverkar till att förhindra att bruk av alkohol och narkotika förekommer vid några former av idrottsaktiviteter samt att landsting och kommuner bör sprida information om drogers inverkan på kroppen. Det är viktigt att staten bidrar med resurser så att idrottsrörelsen kan bekämpa dopning.

Straffskalan för dopningbrott sträcker sig i dag från tillrättavisning till livstids avstängning. I Sverige är det Dopingnämnden som är första instans och därefter kan beslutet överklagas till sista instans inom svensk idrott som är Riksidrottsnämnden. Det är framförallt upprepade dopningbrott som i dag kan leda till livstids avstängning.

Partistyrelsen har fullt förtroende för Dopingnämnden och Riksidrottsnämndens bedömningar. Partistyrelsen vill dock påpeka att det är en viktig samhällsuppgift i ett liberalt samhälle är att se till att alla människor får en andra chans. Om en person som dömts för dopning och sonat sitt brott och vill göra bättring ska då också få den chansen. Att stänga av alla personer som döms för dopning på livstid anser vi gå emot

denna princip. Partistyrelsen **föreslår därmed att motion J90 ska avslås**.

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** motion J88 anses besvarad
2. **att** motion J89 yrkande 1 anses besvarat
3. **att** motion J89 yrkande 2 bifalls
4. **att** motion J89 yrkande 3 anses besvarat
5. **att** motion J90 avslås